

Wenäläisiä Kansansatuja

Kansanvalistusseuran Nuorisokirjoja 4

Wenäläisiä Kansansatuja

Suomentanut Onni Toikka
Tarkastanut Alpo Roponen

Helsingissä 1909
Kansanvalistusseuran Nuorisokirjoja N:o 4.

Wendell Kirjasto

Wendellin Kirjasto
Wendellin Kirjasto

Helsingissä

Raittiuskansan Kirjapaino Osaakeyhtiö

Wendellin Kirjasto 1909.

Wiisas waimo.

Olipa kerran pienoisessa kylässä waltakunnan laidassa ukko ja akka. Heillä oli kolme poikaa, niistä kaksi wiisasta, mutta kolmas tyhmä. Kun ukko käänthy kuolemaan, rupesi hän jakamaan rahoja pojilleen. Vanhimmalle hän antoi jata ruplaa, keskimmäiselle jata ruplaa, mutta tyhmyrille ei tahtonut antaa mitään. „Sukkaanhän ne wain menisivät“, sanoi. „Mitä jakoa se on?“ sanoi tyhmyri, „owathan kaikki lapset saman arwoisia, olkoot thymiä tahi wiisaita. Anna minullekin osa.“ Ja ukko antoi hänellekin osansa.

Ukko kuoli ja kuopattiin. Wiisaat weljet lähtivät markkinoille härkiä ostamaan ja tyhmyri lyöttäytyi mukaan. Ostiwatkin härkiä; mutta tyhmyri toi kotiin kissan ja koiran.

Muutaman päivän päästä wanhemmat weljet waljastiwat härkänsä lähteäkseen matkalle. Tämän huomattuaan nuorinkin weli alkoi laittautua matkaan.

„Mitä sinä, tyhmyri, matkalle lähdet ihmisten nauruksi?“ sanoivat wiisaat weljet.

„Saanewat thymätkin kulkea siinä misjä wiisaatfin“, wastasi tyhmyri, otti kissan ja koiran mukaan,

heitti jäkin hartioilleen ja alkoi kulkea kotoa pois. Kulkki, kulki, kunnes viimein tuli eteen iso joki, eikä tyhmyrillä ollut rahan pyöräytää, millä soudattaa itsensä ylitse. Mutta tyhmyri ei siitä jäikähännyt. Hän koki risuja, teki niistä rannalle majan ja alkoi elää siinä. Noira alkoi heti huolehtia kotitoimista, kantoi leipäpalasia ja ruokki sillä tavoin niin itsensä kuin isäntänsä ja kissan.

Ulettiin edelleen, niin tulipa kerran kaikenlaisilla tavaroilla lastattu laiva. Tyhmyri huomasi sen ja huusi:

„Hoi, laivuri! Kun menet kauppoja tekemään, niin otappa minunkin tavarani puolesta hinnasta.“
Ja hän heitti laivaan kissansa.

„Mitä me tällä otuksella teemme“, nauroivat laivamiehet ja aikoiivat heittää kissan weteen.

„Antakaa kissan olla“, huusi laivuri, „pyyhdystyköön täällä rottia ja hiiriä.“

Mitäs muuta, kissa jäi hiiriä pyyhdyttämään.

Viimein saapui laiva wieraaseen maahan, jossa ei ikipäivinä oltu nähtykään kissaa, mutta jossa sen sijaan oli rottia ja hiiriä niin tiheässä kuin ruohoa maassa. Laivuri lewitti tavaransa nähtäväksi ja alkoi hieroa kauppoja. Nohta saapuihin siihen eräs kauppias, joka osti koko hänen warastonsa ja pyysi hänet sitten kotiinsa harjakaisia juomaan. Siellä isäntä juotti laivurin juomuksiin ja käski kauppalwelijansa laahaamaan hänet wajaan.

„Antaa rottien syödä hänet“, sanoi kauppias, „sitte pahän saamme hänen rikkautensa omaksemme.“

Laiwuri kannettiin pimeään wajaan ja heitettiin sinne. Mutta kissa kulki koko ajan hänen peränsänsä, niin se oli tottunut häneen, ei jäänyt askeltakaan jällelle. Sefin pujahti wajaan ja alkoi siellä nitistää pois hengiltä rottia, toisen toisensa perästä, kokonaisen röyhkiön. Namusella isäntä tulee katsomaan; laiwurilta ei ole hiuskarwaakaan wääristetty, mutta kissa tappaa parailtaan viimeisiä rottia. Sanoo silloin isäntä:

„Kuuleppa, myö minulle tämä eläin.“

„No, osta pois.“

Hierottiin siinä kauppaa ankarasti ja kauppias osti kuin ostikin kissan kuudella kultatynnyrillä.

Laiwuri palasi omaan maahansa, tapasi tyhmyrin ja antoi hänelle kolme tynnyriä kultaa. Mutta tyhmyri ei tiennyt, mitä olisi mokomalla kullan roskalla tehnyt. Hän läksi kulkemaan pitkin kyliä ja kaupungeja jataen rahojansa waiwaisille ja kerjäläisille. Sillä ta-woin hän jakoi kaksi tynnyrillistä, mutta kolmannella osti suitsutusastian, jonka asetti autiolle kedolle palaamaan. Pyhä sawu kohosi Jumalan luokse taiwaaseen.

Ukkiä ilmestyi enkeli ja sanoi:

„Herra käskee kysymään, mitä sinä tahdot.“

„En tiedä“, vastasi tyhmyri.

„No mene sitten tuonnepäin; siellä on kolme miestä peltoa kyntämässä; kysy heiltä, he sen sanovat sinulle.“

Tyhmyri otti nuijan ja läksi kyntömiesten luokse. Lähenee ensimmäistä ja sanoo:

„Päiwää, ukko“.

„Mene hiiteen, hyvä ihminen!“

„Opetappa minulle, mitä minun pitäisi pyytää Jumalalta.“

„Mistä minä tiedän, mitä sinä tarvitset.“

Tyhmyri suuttui ja iski ukkoa nuijalla päähän, niin että ukko heitti henkensä.

Menee sitten toisen luokse ja wirkkaa: „Sano, ukko, mitä minun pitäisi pyytää Jumalalta!“

„Mitä se minuun koskee!“

Tyhmyri siivälsi häntäkin nuijalla, eikä ukko enää hiewahtanutkaan.

Menee vielä kolmannen kyntäjän luo ja kysyy häneltä asiaansa.

„Sano sinä, vanhus!“

Ukko vastasi: „Jos sinulle annettaisiin rikkautta, niin sinä unohtaisit Jumalan; parempi on, että pyyhät itsellesi wiifasta waimoa.“

„No, mitä sinulle sanottiin?“ kysyi enkeli, kun tyhmyri palasi hänen luoksensa.

„Sanottiin: älä halaja itsellesi rikkautta, vaan pyyhä wiifasta waimoa.“

„Hyvä on“, sanoi enkeli, „mene sellaiselle ja sellaiselle joelle, istu sillalle ja katso weteen. Ohitseji kulkee kaikenlaisia kaloja, pieniä ja suuria. Mutta sitten tulee sieltä myöskin pienoinen lautta, joka kannattaa kultaista formusta — ota formus ja heitä se yli olkasi kuiwalle maalle.“

Tyhmyri teki niin, tuli joelle, istui sillalle ja katsoi herkeämättä weteen; ohitse ui kaikenlaisia kaloja, pieniä ja suuria, lopuksi tuli pienoinen lauttaakin, ja lauttalla oli kultainen formus. Tyhmyri sieppasi sen,

heitti yli olkansa kiviä maalle, ja siellä sormus muuttui kauniiksi tytöksi, joka sanoi:

„Päivää, rakas ystävä.“

Ja niin ottivat he toinen toisiansa kädestä ja läksivät kulkemaan. Kulkivat ja kulkivat, aurinko laski mailleen, ja he pysähtyivät autiolle kedolle viettämään yötä. Tyhmyri nukkui sikeään uneen, mutta kaunis vaimo huusi heleällä äänellä, ja heti ilmestyi siihen kaksitoista työmiestä.

„Laittakaa minulle komea, kultakattoinen linna!“ käski vaimo.

Silmänräpäyksessä valmistui palatši peileineen, kувatauluineen. Tyhmyri oli nukkunut autiolle kedolle, mutta heräsi ihmeellisessä palatšissa. Tämän kultakattoisen linnan äkkäsi itse keisarikin. Hän hämmästyi, kutsutti luoksensa tyhmyrin ja sanoi:

„Eilen oli tuolla vielä sileä kato, mutta nyt seisoo siinä linna. Oletpa sinä koto welho.“

„Ei, teidän keisarillinen korkeutenne, kaikki on tapahtunut Jumalan tahdosta.“

„No, jos kerran sinä olet yhdessä yössä laittanut kokonaisen linnan, niin rakennapa huomiseksi linnastasi minun linnaani siltä sellainen, joka on puoleksi kultaa ja toiseksi puoleksi hopeata. Jos et sitä saa tehdyksi, niin lyön pääsi poikki.“

Tyhmyri läksi pois ja alkoi itkeä. Oivella tulee vaimo häntä vastaan.

„Mitä sinä itket?“

„Mitäkö itken? Keisari käski minun laittamaan linnon väliin sellaisen sillan, joka on puoleksi kultaa ja

puoleksi hopeaa. Jos se ei tule huomiseksi valmiiksi, hakkaa hän minulta pään poikki."

"Ei mitään hätää, armaani, käy wain maata; aamu on iltaa wiisaampi."

Tyhmyri rupesti makaamaan ja nukkui; kun hän aamulla nousee, on kaikki jo tehty; silta on sellainen, ettei sitä yhteen vuoteen ennätä tyllikseen katsella.

Keisari kutsutti tyhmyrin luoksensa ja sanoi: "Tyhjä on hyvä. Toimipa nyt yön kuluessa niin, että aamulla kasvaa molemmin puolin siltaa omenapuita, niiden oksilla riippuu kypsä omenia, taiwaan lintuja laulelee latwoisja ja merikisjat naukuwat oksien haaroilla. Jos et saa tätä suoritetuksi, niin miekkani katkaisee kaulasi."

Tyhmyri läksi ja alkoi itkeä. Dwella kohtaa hänet waimo ja kysyy: "Mitä itket, rakkaani?"

"Mitä en itkisi. Keisari määräsi, että huomenna pitää molemmin puolin siltaa kasvaa omenapuita, niissä pitää olla kypsä omenia, ja oksilla pitää merikisjojen naukua. Jos en tätä kaikkea saa aikaan, menetän pääni."

"Ei mitään hätää, käy wain makaamaan; aamu on iltaa wiisaampi."

Aamulla kun tyhmyri herähtää, on kaikki tehty: kypsät omenat punertawat, linnut laulawat, kisjat naukuwat. Tyhmyri kokoaa omenia ja kantaa tarjottimella keisarille. Keisari syö yhden omenan, syö toisenkin ja wirkkaa:

"Tähtyy myöntää, etten ole koskaan ennen näin juloisia hedelmiä nauttinut. Mutta koska sinä, weli-

jeni, olet niin taitava, niin pistäydypä toiseen maailmaan tapaamaan isävainaatani ja kysy häneltä, mihin hänen rahansa ovat piilotetut. Jos et kykene tätä tehtävää suorittamaan, niin katkeaa kaulasi."

Taas kulkee tyhmyri kotiinsa ja itkee.

"Mitäsi, armaani, vuodatat kyyneleitä?" kysyy hänen vaimonsa.

"Kuinka en itäisi, kun keisari pakottaa minut toiseen maailmaan kysymään isävainajaltaan, mihinkä hän on piilottanut rahansa."

"Ei ole vielä kukaan hätää. Mene uudelleen keisarin luo ja pyydä häneltä seuraasi niitä neuvostoherroja, jotka antavat hänelle pahoja neuvoja."

Keisari antoi hänen mukunansa kaksi pajaria. Mutta vaimo hankki lanfaterän ja sanoi: "Kas tässä, minne kerä vierii, sinne menet rohkeasti." Ja kerä alkoi wieriä, wieriä, wieri suoraan mereen, meri jaskaantui kahtia ja tie aukeni. Tyhmyri laskeutui laskeutumistaan ja lopulta hän seuralaisineen oli toisessa maailmassa. Katselee ja huomaa, kuinka paholaiset wedättävät keisarillisella isävainajalla halkoja pätsiin, wedättävät ja halkaavat häntä rautatangoilla.

"Seis!" huusi tyhmyri.

Paholaiset kohottawat sarvipäitänsä ja kysyvät: "Mitä olet mailla?"

"Pitäisi saada puhua pari sanaa tämän wainajan kanssa, jolla te wedätätte halkoja."

"Kas wain, pälfähtikö se päähäsi! Kylläpä löysitkin ajan lörpötelläksesi, mokomakin; etkö älyä, että meiltä sammuisi tuli pätsistä?"

„Mitä vielä! Ennätätte wallan hywin, ja ottakaa sifji ajaksi nämä kaksji pajaria työhön; silloin sujuu vielä nopeammin.“

Kiiruun kautta paholaiset riisuwat wanhan keisarin waljaista, asettawat hänen sijallensa molemmat pajarit ja lähtewät wedättämään halkoja pätsiin. Tyhmyri sanoo keisarin isälle:

„Poikanne, meidän keisarimme, lähetti minut teidän armonne luokse kysymään, mihin on waltakunnan entinen rahawarasto piilotettu.“

„Rahat ovat sywisissä kaimoksisissa kiviisien seinien takana. Niistä ei ole wäliä, mutta sano pojalleni, että jos hän jatkaa hallitustaan yhtä suurella wäärhydellä kuin minäkin, on hänen wastainen kohtalonsa samanlainen kuin minunkin. Näethän itse, kuinka paholaiset owat minua piinanneet luihin saakka, piekseet selkäni ja kylkeni rikki. Ota tämä formus ja anna se pojalleni sanojesi todistukseksi.“ Wanha keisari oli tuskin ennättänyt lausua nämät sanat niin jo paholaiset ajawat takaisin.

„Witjat ja wirwut, tämäpä on oivallinen pari! Haluamme vielä yhden kerran ajaa sillä.“ Mutta pajarit huutawat Tyhmyrille:

„Armahda, älä anna meitä enää räätäätä, ota pois meidät ennenkuin meistä viimeinen hengenrahtu häwiää!“

Paholaiset riisuiwat heidät ja pajarit palasiwat Tyhmyrin kanssa takaisin päivän waloon. Astuwat keisarin luo. Keisari katsahti heihin ja kauhistui; pajarien kaswot oliwat muodottomiksi wääntyneet, sil-

mät olivat verillä ja seljässä sekä kyljissä riippui rautaisia piikkejä.

„Mitä teille on tapahtunut?“ kysyi keisari. Tyhmyri vastaa:

„Kävimme toisessa maailmassa. Siellä näin, kuinka paholaiset wedättivät teidän isävainajallanne halkoja. Minä pyhäytin heidät ja saadakseni puhella isänne kanssa annoin nämä kaksi pajaria siksi ajaksi sijaan ja ne wedättivät heillä halkoja.“

„No, mitä isä sanoi?“

„Hän käskee sanoa, että jos teidän keisarillinen korkeutenne hallitsee yhtä suurella wäärtydellä kuin hänkin aikanaan hallitsi, niin saatwutatte saman kohtalon kuin hänkin. Hän lähetti vielä formuksen, että nähtäisiin sen sanojeni wakuudeksi.“

„Mä siitä puhu! Missä owat rahat?“

„Rahat owat piilotetut sywiin kaitwantoihin kivi-seinien taakse.“

Seti komennettiin paikalle koko komppania sotamiehiä ja alettiin murtaa kivi-seiniä. Ne hajotettiin ja löydettiin tynnyreitä, joissa oli hopeaa ja oli kultaakin aivan mahdottomat määrät.

„Kiitos, weliseni, palveluksestasi“, sanoo keisari Tyhmyrille. „Mutta älä pane pahaksesi, waikka wieläkin waadin sinulta. Kun kerran saatoit tunkeutua toiseen maailmaan, niin voit hankkia minulle myöskin itsestään soiwon harpun. Ellet sitä tee, niin miekkani tatkaisee kaulasi.“

Tyhmyri läksi pois ja alkoi itkeä.

„Mitä itkät, armaani, kysyy hänestä waimo.“

„Kuinka en itkisi? Waikka kuin paljon palweleisin, aina wain uhataan tappaa minut. Keisari waatii minulta itsestään soiwaa harppua.“

„Ei ole hätää, weljeni kyllä sen tekee.“ Waimo antoi hänelle kerän sekä kutomansa liinan, käski hänen ottaa mukaansa entiset kassi pajaria, keisarin neuwonantajat, ja sanoï vielä:

„Nyt sinun on lähdeittäwä kauas, hywin kauas, ja minä aawistan, että keisari woiji poisja ollessasi tehdä jotakin pahaa; luulen hänen jo huomanneen minun kauneuteni. Mene siis puutarhaan, leikkaa kolme witsaa ja lyö niillä kolme kertaa sekä palatsia että minua ja ala sitten kulkea Jumalan awulla.“ Tyhmyri nouti witsat ja löi: waimo muuttui kiveksi ja palatsi kiviwuoreksi. Hän otti mukaansa entiset pajarit ja läksi matkalle.

Mihin kerä wieri, sinne hän sitä seurasi.

Ennen pitkää pyöri kerä synkkään metsään, wierähti suoraan erääseen mökkiin, jossa istui wanha ämmä.

„Päiwää, eukko!“

„Päiwää, päiwää, mies hywä. Minne matka?“

„Menenpähän, eukkokulta, etsimään sellaista mestaria, joka osaii tehdä itsestään soiwaa harppua.“

„Kyllä minun poikanikin sen tekee. Odota hetkenen, hän tulee pian kotiin.“ Gettisen odotettua astuukin wanhuksen poika mökkiin.

„Arwoisa mestari“, pyhtää häntä Tyhmyri, „tee minulle itsestään soiwaa harppua.“

„Minulla on yksi jo valmiinakin. Kas tässä; myön sen sinulle, jos pidätte waranne, että ei kukaan nukahda harppua wirittäessäni. Jos wain ten nukahtaa, eikä herää minun huudostani, silloin on häneltä pää mennyt.“

„Hyvä on, herra mestari.“

Mestari ryhtyy hommaan, alkaa wirittää itsestään soivaa harppua, ja silloin toinen pajari jo nukkuu sikeään uneen.

„Nukutko sinä?“ huutaa mestari. Pajari ei herää eikä vastaa, ja hänen päänsä wierähtää maahan.

Parin kolmen minutin kuluttua toinenkin pajari jo nukkuu; hänenkin päänsä putoaa pois olkapäältä. Vielä minutti — Tyhmyrikin nukkuu.

„Nukutko sinä?“ huutaa mestari.

„En, en minä nuku, matkalla wain silmäni pölyttiwät; jos saisin wettä, pesisin ne.“

Wanhus antoi wettä. Tyhmyri peseytyi, weti esille kudotun liinan ja alkoi kuivata kaswojansa. Wanhus katsahti liinaan, huomasi sen tyttärensä tekemäksi ja janoi:

„Sinäkö se olet, rakas wävyheni, enpä aawistanutkaan tapaawani! Onko tyttäreni terve?“

Siinä sitten syylettiin ja suudeltiin, pidettiin kestejä kokonaista kolme päivää, syötiin, juotiin ja lopuksi wäsyttiin. Tulipa hywästiätön aika. Hywästellesjä mestari lahjotti langolleen itsestään soivan harpun. Tyhmyri pisti sen kainaloonsa ja läksi kulkemaan kotiin päin. Kulkki, kulkki, tuli synkästä metsästä waltamaantielle ja pani harpun soimaan:

waikka koto ifänsä olisi kuunnellut, ei sittenkään olisi saanut tarpeeksensa kuulla! Tulee hänelle silloin rosvo vastaan ja sanoo:

„Anna minulle harppusi, minä annan sinulle nuijani.“

„Mitä minä sinun nuijallasi teen?“

„Se ei ole mitään joutava lelu; virkat wain: hoi, nuija lyö, pieksi — niin olkoon waikka kokonainen armeija vastassa, kaikki se heti mäsäksi ruhjoo.“

Tyhmyri suostui waihtokauppaan, otti nuijan ja kästi sen tappa rosvon. Nuija singahti miehen niskaan, antoi pari iskua ja löi hänet kuoliaaksi. Tyhmyri otti sitten harpun sekä nuijan ja läksi kulkemaan eteenpäin Tulee wihdoin omaan maahansa.

„Mitäpä kiire“, ajatteli hän, „minulla on heti keisarin luo, kyllä sinne vielä ennätän, pistähdyn ensiksi waimoani katjomasja.“ Hän löi kolmella witsalla kiwistä wuorta, löi kerran, löi toisen ja kolmannenkin, ja ihmeellinen palatsi kohosi wuoren paikalle; sitten hän löi kiweä ja waimo seisoi hymyillen hänen edessänsä. Shleiltiin ja terwehdittiin ja waihdettiin pari sanaa. Sen jälkeen Tyhmyri otti harpun, eikä unohtanut nuijaakaan, ja läksi keisarin luo. Kun keisari näkee hänet, ajattelee: Kas wain, ei sitä saa millään pois hengiltä. Kaikki se tekee, kaikki käskyt täyttää. Jo alkaa sitten keisari huutaa aikoen hylkätä Tyhmyrin kimppuun:

„Woi sinua, katala mies! Sen sijaan, että olisit heti käynyt ilmottautumassa minulle, sinun päl-

fähtääkin päähäji mennä ensin wainoasi sytleilemään!”

„Pyyhdän anteeksi, teidän keisarillinen korkeutenne.“

„Eivät rukouksesi, eivätkä pyhentyösi pelasta sinua; armoa ei sinun osaksi enää riitä. Tuotaa tänne miekani!“

Tyhmyri huomaa, että ratkaiseva hetki on lähellä; hän huudahtaa:

„Nuija hoi, lyö ja pieksä!“

Nuija jingahhti, jiwalsi kerran, ponnahti toisen ja tappoi ilkeän keisarin.

Mutta Tyhmyristä tuli keisari, ja hän hallitsi kauan ja armollisesti.

Saituri.

Olipa kerran rikas kauppias nimeltä Markus. Häntä itarampaa ihmistä ei ole ollut. Kerran hän oli kävelemässä; pitkin tietä kulkiessaan hän näki kerjäläisen, vanhan ukon, joka istui tien varrella ja pyysi almua sanoen:

„Antakaa, uskonveljet, Kristuksen nimesä antakaa!“

Rikas Markus meni ohitse. Hänen jälkiään jätettiin samaan aikaan kulkemaan eräs köyhä mies, jolle tuli kerjäläistä jääli, niin että hän antoi tälle yhden kopeikan. Rikas häpesi, pysähtyi ja sanoi köyhälle miehelle:

„Kuuleppa, ystävä, anna minulle velaksi yksi kopeikka. Tahtoisin antaa waiwaiselle, mutta ei ole pientä rahaa.“ Mies antoi kopeikan ja kysyi:

„Milloinka saan tulla perimään saamistani?“

„Tule huomenna.“

Seuraavana päivänä köyhä mies meneekin rikkaan luo kopeikkaansa perimään. Astuu hänen avaraan pihaansa ja kysyy:

„Onko Rikas-Markus kotona?“

„Kotona on. Mitä tahdot?“ kysyy Markus.

„Kopeikkaani tulini hakemaan.“

„Ah, weli hyvä, tule myöhemmin; totta tosiaan minulla ei nyt ole pientä rahaa.“

Röyhä kumarssi jäähyväisiksi ja sanoi:

„Minä tulen huomenna.“

Amulla hän tuleeikin, mutta rikas selittää:

„Ei ole ollenkaan pientä rahaa! Jos tahdot nyt omaisi, niin anna tatakaihin sataruplasesta . . . jos et, niin tule parin viikon perästä.“

Röyhä mies tuli uudelleen kahden viikon kuluttua. Kun Rikas=Markus näki hänet affunasta, sanoi hän vaimolleen:

„Kuulepa, vaimo, minä riisun nyt itseni alasti ja asetun makaamaan pyhäin kuvien alle. Peitä sinä minut lafanalla, istu jitten lähelleni ja itke aivan kuin minä olisin kuollut. Ja kun tuo mies tulee saamistaan perimään, niin selitä hänelle, että minä tänään kuolin.“

No hyvä on. Vaimo tekee työtä käskettyä, istuu ja vuodattaa kuumia kyhneleitä. Mies astuu sisään, vaimo kyhyy:

„Mitä sinä tahdot?“

„Tulin Rikkaalta=Markukselta saamistani perimään“, vastasi röyhä mies.

„Voi, mies hyvä, Rikas=Markus käski toivottaa sinulle pitkää ikää; hän kuoli juuri äsken.“

„Periköön hän taitvaan valtakunnan! Salli, emäntä, että palvelen häntä kopeikkani verran, vaikeapa pesen syntisen ruumiin.“

Hän sieppasi kattilan, jota oli täynnä kuumaa wettä ja alkaa muutta mutkitta walella Rikasta=Markusta. Toi tuskin Markus kesti sen; hän rypisteli kulmakarvojansa ja jätki jaloillaan.

„Potki mitä potkit, mutta anna pois kopeikka“,
sanoi köyhä mies.

Hän pesi rikkaan ja puki hänet niinkuin kuolleet pue-
taan.

„No niin, emäntä, osta firstu ja käske wiedä kirk-
koon, minä kyllä luen psalmeja arkun wieresjää.“

Rikas=Markus pantiin firstuun ja kannettiin kirk-
koon; mutta köyhä mies asettui arkun wiereen psal-
meja lukemaan.

Tuli synkkä yö. Ukkia kirkon ikkuna awautuu ja
sijään ryömii rosvoja. Psalmien lukija piiloutui
alttarin taakse. Kun kaikki rosvot olivat kokoontu-
neet, alkoivat he keskenään jakaa saalista. Jaettiin
kaikki julasja sowingossa, ainoastaan kultaisesta mie-
kasta tuli kiista; jokainen tempoo sitä itselleen, kukaan
ei tahdo luopua siitä. Silloin hyppää psalminlukija
esille ja huutaa:

„Mitä siinä riitelette! Kuka hakkaa kuolleelta pään
poikki, hän pitääköön miehen!“

Silloin Rikas=Markus ponnahti pystyyn kuin
raketti. Rovot säikähtivät, hylkäsivät aarteensa sii-
hen paikkaan ja wilistivät pakoon.

„No, hyvä mies“, sanoi Markus, „jaetaanpa nyt
rahat.“

Jakoivat rahat kahtia, molemmille tuli aikamoinen
kasa.

„Entäs kopeikka?“ kysyy köyhä mies.

„Woi, hyvä weli! Näethän itse — ei ole pientä
rahaa!“

Eitä Rikas=Markus wain antanut kopeikkaa.

Zalaton ja jofea bogatiiri.*)

Eräässä valtakunnassa eli tsaari tsaarittarensa kanssa. Heillä oli poika, prinsssi Zivana. Zivanan kasvattajana ja ohjaajana oli Tammihattu Katoma=setä. Tsaari ja tsaaritar elivät vanhoiksi, sairastuivat viimein eivätkä enää toivoneetkaan paranemansa. He kutsuivat luoksensa prinsssi Zivanan ja sanoivat:

„Kun me kuolemme, niin tottele ja kuuntele kaikessa Katoma=setää. Jos niin teet, tulet onnelliseksi; mutta ellet tottele, joudut hukkaan niinkuin kärpänen.“

Seuraavana päivänä tsaari ja tsaaritar kuolivat. Zivana prinsssi hautasi vanhempansa ja alkoi elää heidän käskynsä mukaan; yrittäpä hän mitä tahansa, aina hän ensin kysyi sedän neuvoa.

Ennen pitkää prinsssi tuli täysi-ikäiseksi ja päätti mennä naimisiin; hän meni sedän luokse ja sanoi:

„Katoma=setä, minun on itävä yksin olla, tahdotisin hankkia itselleni vaimon.“

„No, mitäpä sille muuta, prinsssi! Oletthan jo tarpeeksi vanha, aika onkin jo todella ajatella morsianta. Mene suureen saliin, sen seinillä riippuvat kaikkien prinsessojen ja kuningattarien kuvat. Katso ja valitse; sen miellyttää, häntä menet kosimaan.“

*) Venäläisissä kansansaduisissa kutsutaan sankareita bogatiireiksi.
Suoment. muißt.

Jiwana prinsji riensi saliin, alkoi tarkastella kuvia ja mieltä pian yhteen. Tämä oli kuningatar Anna Kaunis, kaunotar, jonka wertaista ei maailmassa toista. Hänen kuvansa alla oli ilmoitus: „Sen, joka osaa antaa sellaisen arvoituksen, jota kuningatar ei arwaa, ottaa kuningatar miehelleen, mutta se kosija, jonka arvoituksen hän ratkaisee, menettää päänsä.“

Prinsji Jiwana luki ilmoituksen ja läksi allapäin pahoilla mielin setänsä luokse.

„Minä olin“, hän sanoi, „suuressa salissa ja waltitsin morsiamekseni Anna Kauniin, mutta en suinkaan tiedä, toikko kosimiseni onnistuu.“

„Niin, prinsji, työläs on häntä woittaa Jos yksinäsi lähdet, saat olla aiwan warma onnettomuudesta, mutta jos otat minut mukaasi ja teet niinkuin käsken, niin miksiä ei, ehkäpä asia hywinkein onnistuu.“

Jiwana prinsji pyhyi Tammihattu Katoma-setää matkatowerikseen ja lupasi warmasti totella häntä myötä- ja wastoinkäymisessä. Ja niin he läksivät matkalle kosimaan kuningatar Anna Kaunista. He ajoivat vuoden, toisen ja kolmannenkin, ajoivat monen maan läwitse. Silloin sanoo Jiwana prinsji:

„Olemme jo, setä kulta, kauan ajaneet ja nyt me alamme lähestyä Anna Kauniin maita, mutta emme vielä tiedä, millaisen arvoituksen annamme.“

„Wielä on aikaa ajatella.“

Ajoivat eteenpäin. Tammihattu Katoma-setä katsoi maahan, tiellä oli kuffaro rahaa täynnä. Hän nosti sen heti ylös ja sanoi:

„Kas, siinä on arvoitus, Zivana prinsji! Kun saavat kuningattaren luokse, niin anna hänelle tällainen arvoitus: Ajoimme tietä myöten, näimme tiellä tavaraa, otimme sen haltuumme ja panimme yhteen omien tavaroittemme kanssa. Sitä arvoitusta hän ei voi ikinä arvata: jokaisen muun hän ratkaisee heti, kun vaan katsoo noitakirjaansa; ja samalla hän jo käskää katkaista kaulasi.“

Lopulta Zivana prinsji ja Katoma-setä saapuivatkin korkeaan howiin, jossa ihana kuningatar asui. Hän sattui suuri silloin palatsinsa parvekkeelle, huomasi tulijat ja lähetti tiedustamaan, mistä kaukaa he ovat ja mikä on heidän asiansa. Zivana prinsji vastasi:

„Olen tullut siitä ja siitä tsaarikunnasta ja aikomukseni on kysyä kuningatar Anna Kaunistä? Tämä ilmoitettiin kuningattarelle. Hän määräsi, että prinsjin on saatettava howiin ja kaikkien hänen neuvonantajaruhtinaittensa ja pajariensa läsnäollessa annettava hänelle arvoitus. „Minulle on“, hän sanoi, „asetettu sellainen ehto, että minun on mentävä waimoksi sille kossijalle, jonka arvoitusta en arvaa; mutta ilkeä kuolema perii sen kossijan, jonka arvoituksen voin arvata.“

„Kuule siis, ihana kuningatar, minun arvoitukseni“, sanoi prinsji Zivana. „Me ajoimme tietä myöten, näimme tiellä tavaraa, pidimme sen hyvänämme ja asetimme sen omiemme joukkoon.“

Kuningatar Anna Kaunis otti taikakirjansa, tutki sitä ja etsi selitystä; koko kirjan selaili, mutta selvää ei saanut. Silloin neuvonantajaruhtinaat ja pajarit

päättivät, että kuningattaren on mentävä Zivana prinsjin vaimoksi. Kuningatar ei ollut ollenkaan päätöksestä hyväksynnän, mutta minäs mahtoi, tähtyi vain valmistautua viettämään häitä. Itsekseen hän kuitenkin ajatteli: „Kuinkahan voitaisi aikaa ja saisi sulhasen turmioon syöstyksi?“ Hän päätti kutsuta prinsjiä vaikkeilla palveluksilla. Hän kutsutti hänet luoksensa ja sanoi:

„Kakas Zivana prinsjini, oma ylläni, meidän on valmistettava häitä. Tee nyt minulle pienuinen palvelus: Gräässä paikassa kuningaskunnassani seisoo iso rautapatsas; laahaa se hovin pihalle ja hakkaa pieniksi kappaleiksi, kofille haloiksi.“

„Mutta suvaitkaahan huomata, kuningatar, etten minä suinkaan tullut tänne halkoja hakkaamaan; onko se minun työtäni? Ja onhan minulla sitä war-ten palvelijakin, Tammihattu Katoma-setä?“

Prinsji kutsui heti luoksensa sedän ja pyysi, että hän laahaisi rautapatsaan pihaan ja hakkaisi sen pieniksi kappaleiksi, kofille haloiksi. Katoma-setä meni osotettuun paikkaan, sieppasi patsaan syliinsä, hakkasi sen pieniksi kappaleiksi ja pisti neljä rautahalkoa taskuunsa.

„Kenties näitä vielä tarvitaan“, sanoi hän itsekseen.

Seuraavana päivänä kuningatar sanoo Zivana prinsjille:

„Kakas Zivana prinsjini, oma ylläni, huomenna on meidän ajettava vihille. Minä ajan vaunuihissa, mutta sinä menet ratsain bogatiirin warjalla; sen vuoksi pitäisi sinun ensin opettaa se.“

„Wieläpä minä tässä itse rupeaisin hevosta opetamaan! Onhan minulla sitä warten palvelijakin.“

Zivana prinsssi kutsui Katoma-setän ja sanoi: „Menepä talliin, käskte tallirenkien tuoda ulos bogatiiri-warsa, nouse sen selkään ja opeta se kelpo ratsukki; minun on näet sillä huomenna wihille ratsastettava.“

Katoma-setä oivalsi kuningattaren kavaluuden. Hän ei kuitenkään ruwennut riitelemään, meni wain talliin ja käski tallirenkien taluttaa ulos bogatiiri-warsan. Paikalle kokoontui kaksitoista tallirentiä. He awasivat kaksitoista luffoa ja kaksitoista owea ja taluttivat ulos taikahewosen kaksillatoista rautaketjuilla. Tammihattu Katoma-setä astui ihme-eläimen luokse, mutta tuskin hän ennätti istahtaa sen selkään, niin taikahewonen samassa irtautui maasta ja nousi metsien ja pilvien yläpuolelle. Katoma istui lujasti paikoiltaan; toisella kädellään piti hän kiinni hewosenharjasta, toisella hän otti taskustaan rautahalon ja alkoi sillä istää hewosen korvien wäliin. Kulutti loppuun yhden halon ja otti esille toisen; kaksitoista jo kulutti loppuun, otti sitten kolmannen; kolme jo kulutti loppuun, silloin tuli neljäs wuoro. Ja niin kauwan hän ahdisti bogatiiri-hewosta, kunnes tämä masentui ja sanoi ihmisäänellä:

„Katoma hyvä! Päästä edes hengissä maailmaan takaisin. Mitä wain tahdot, käskte, teen kaikki mieleji mukaan!“

„Kuuleppa, koiranwuonolainen“, wastasi hänelle Katoma-setä, „huomenna Zivana prinsssi ratsastaa sinun selästäsi wihille. Ota waari tästä: kun talli-

rengit taluttavat sinut amaraan pihaan ja Zivana prinsssi taputtaa kaulalleksi, asetui heti rauhallisena seisomaan, älä korwalehteäsiäkään wärähtyä; ja kun prinsssi nousee selkääsi, taimuta polwesi, niin että watsasi maata wetää sekä kulje sitten eteenpäin raskain askelin, aiwan kuin selästäsi olisi ääretön paino.

Bogatiiri-hewonen lupasi totella käskyä ja laskeutui puolikuolleena maahan. Kuningatar otti hewosta hänestä kiinni ja heitti ratsun tallirenkien wiereen ja huusi:

„Hoi, kuskit ja tallipojat, wiekää tämä koirankuonolainen pilttuuseensa!“

Odotettiin seuraavaa päivää. Tulipa aika lähteä wihille. Kuningattarelle valmistettiin waunut, mutta Zivana prinsssiä warten talutettiin bogatiiri-hewonen. Kaikkialta juoksi wäkeä katsomaan tawatonta, ennen kuulumatonta näkemään.

Sulhanen astui morsiamensa kanssa walkeamuurisesta linnasta. Kuningatar istuutui waunuihin ja alkoi jännityksellä odottaa, että mitenhän Zivana prinsssille käwiji. Hän luuli, että hewonen warmaanfin hajottaa prinssin hiukset pitkin tuulia, sirottaa kedolle hänen luunsa.

Zivana prinsssi astuu warjan luokse, ajettaa kätensä sen kaulalle, nostaa jalkansa jalustimeen — warja seisoo aiwan kuin naulattu, ei korwaansakaan wärähtyä! Prinsssi nousee selkään — taifahewonen taipuu, niin että watsa maahan tapaa. Kauhdettoista kahleet irrotetaan; hewonen lähtee liikkeelle tasaijin raskain askelin, ja wirtana waluu hiki sen selkää pitkin.

„Siinäpä vasta sankari on! Silläpä nähty olevan tavattomat voimat“, puheli kansa katsoesjaan prinsjiä.

Sulhanen vihittiin yhteen morjiamensa kansja, ja he läksivät kirkosta käsikädessä. Silloin pätkähti kuningattaren päähän vielä kerran koettaa Jivana prinsjin voimia. Hän puristi hänen kättään niin voimakkaasti, että veri tulvi Jivanan kasvoille ja silmät pullistuivat ulos päästä.

„Sellainenko sankari sinä oletkin!“ ajatteli kuningatar. „Kylläpä setäsi osasi wetää minua nenästä, mutta kostamatta sitä ei jätetä.“

Kuningatar Anna Kaunis elää sitten prinsji Jivanan kansja niinkuin tuleekin elää Jumalan antaman miehen keralla. Hän imarteleo kaikin tavoin häntä sanoilla, mutta itseksseen miettii, millä keinoilla saiji Tammihattu Katoma-sedän pois tieltään. Kyllä sitten prinsjin ilman sedän apua olisi vaikeata päästä pätkähästä.

Mutta kessipä hän kuinka paljon juoruja tahansa, Jivana prinsji ei välittänyt hänen puheistaan, vaan aina sääli setäänsä. Vuoden kuluttua hän sanoo vaimollensa:

„Kafastettu puolisoni, ihana kuningattareni! Mieli-sinpä palata kansjasi takaisin omaan valtakuntaani.“

„Samapa se, lähdetään wain. Olenkin jo kauwan halunnut nähdä sinun maataasi.“

Ja niin he hankeutuivat matkalle. Setä Katoma pantiin ohjaamaan hevostia. Ajettiin, ajettiin, ja Jivana prinsji nukkui tiellä. Silloin Anna Kaunis herättää hänet ja walittaa äänekkäästi:

„Herää jo prinsssi! Sinä wain mafaat, etkä kuule mitään! Mutta setäsi ei ollenkaan tottele minua, ohjaa wain tahallaan hewosia mättäille ja kuiluihin, aiwan tahtoo tappaa meidät. Yritin ensin hywällä sanalla häntä kieltää, mutta hän wain nauroi minulle. En tahdo enää hetkeäkään elää, jollet rankaise häntä!“

Puolitorukfiksissa olewa Ziwana prinsssi suuttui julmasti sedällensä ja jätti hänet kokonaan kuningattaren valtaan.

„Tee hänelle, mitä parhaimmaksi katsot!“

Kuningatar hakkautti häneltä jalat. Katoma alkoi häntä kauheasti kiroilla ja sadatella. „Olkoon menneeksi“, ajatteli hän sitten, „kyllä minä kärsin, mutta kyllä prinsssikin saa tietää, miltä tuntuu kokea kurjuutta.“

Kun Katoma-sedältä oli hakattu molemmat jalat, kuningatar katjeli ympärilleen ja huomasi tien varrella korkean kannon. Hän kutsui palvelijan ja käski hänen asettaa Katoman tälle kannolle istumaan. Mutta Ziwana prinssin hän sidotti nuoralla wauuihin kiinni, waunut käännettiin ja kuningatar matusti takaisin omaan waltakuntaansa.

Katoma-setä istuu kannolla ja wuodattaa kuumia kynneliä.

„Hywästi“, sanoo hän, „hywästi Ziwana prinsssi, kyllä sinä vielä minut muistat.“

Mutta Ziwana prinsssi juosta wilisti wauujen perässä. Hän huomasi, että hänet oli petetty, mutta kääntyminen ei woinut enää tulla kysymyksenään. Kuningatar Anna Kaunis saapui waltakuntaansa ja

pani Sivana prinsjin lehmää paimentamaan. Joka aamu Sivana kulkee karjan kanssa pelloille, mutta iltasin hän ajaa sen takaisin kuninkaalliseen tarhaan. Silloin kuningatar istuu aina parvekkeella ja tarkastaa onko karja täyhsilukuinen. Hän laskee lehmät yksitellen ja prinsjin täytyy ajaa ne läävään sekä suudella viimeisen lehmän häntää. Lehmä tietääkin sen; sillä tultuaan portin luo se pysähtyy ja nostaa häntänsä.

Katoma-jetä istuu kannolla päivän, toisen ja kolmannenkin, syömättä, juomatta. Mas hän ei kykene mitenkään laskeutumaan, aivan täytyy kuolla nälkään. Wähän matkan päässä tästä paikasta oli synekä metsä. Siinä asui sokea, voimakas bogatiiri, hankkien elatuksensa omituisella tavalla. Wainuten hengessään jonkun eläimen kulkewan ohitse: jäniksen, ketun tahi karhun, hän heti lähtee sitä takaa ajamaan, ottaa kiinni — ja päivällinen on valmis! Bogatiiri oli wikkela jaloistaan; ei yksikään juoksijaeläin onnistunut jättämään häntä jälkeensä.

Tapahtuipa tähän aikaan, että kettu hypähti sokean bogatiirin ohitse. Hän kuuli sen ja alkoi ajaa takaa. Kettu juoksi kannolle saakka ja teki sen juurella jyrkän käännöksen. Mutta sokea bogatiiri kiiruhtaa waineteenpäin ja iskeekin juostessa otsansa kantaan.

Silloin kanto pelmahti juurinensa maasta ja Katoma kellahti tantereelle ja kysyi:

„Kuka sinä olet?“

„Sokea bogatiiri, joka on asunut metsänsä jo kolmekymmentä vuotta. Mikä eläimen saan kiinni, sen

heti nuotiossa käreännän; jiten saan elatukseni, muuten olisin aifoja jitten kuollut nälkään.“

„Oletko ollut sokea syntymästä saakka?“

„En; kuningatar Anna Kaunis on repinyt silmät päästäni.“

„Sitä katalaa olentoa!“ huudahti Tammihattu Katoma-setä. „Hänen takiansa minäkin olen jalattomaksi tullut; molemmat hakkasi kirottu pois.“

Bogatiirit neuvottelivat keskenään ja päättivät elää yhdessä ja yhdessä hankkia ravintonsa. Sokea janoi jalattomalle: „Nouse hartioilleni istumaan ja osoita tietä; minä palvelen sinua jaloillani, sinä minua silmilläsi.“ Hän ottaa jalattoman selkäänsä ja alkaa kantaa häntä. Katoma katselee ympärilleen ja ohjaa huudahduksillaan sokeaa: „oikeaan! vasempaan! eteenpäin!“

Sillä tavoin he elivät metsässä jonkun aikaa ja pyyhivät elatukseksien joko jäniksiä, kettuja tahi karhuja. Kerran janoi jalaton:

„Tähtyneeköhän meidän koto itämme elää ilman ihmisseuraa? Minä olen kuullut että siinä ja siinä kaupungissa asuu rikas kauppias, jolla on tytär. Tämä tytär kuuluu olevan hyvin armelias köyhille ja onnettomille, itse antaa kaikille almuja. Tuokaamme, weli hyvä, hänet tänne, ja ruwetkoon hän meille emännöitsijäksi.“

Sokea otti wanffurit, pani jalattoman niille istumaan ja weti hänet kaupunkiin, suoraan rikkaan kauppiaan pihalle. Kauppiaan tytär huomasi heidät

inkunasta ja juoksi heti antamaan almuja heille, astui jalattoman luokse ja sanoi:

„Ota, onneton, ota Kristuksen nimesä.“

Jalaton oli ottavinaan almuja, tarttui hänen käsiinsä ja vetikin hänet wanckureihin sekä huusi sokealle: eteenpäin! Sokea juoksi, ja turhaa oli lähteä hevosilla takaa-ajamaan! Kauppias yritti sitä, mutta kiinni ei saatu. Bogatiirit kuljettivat kauppiaan tyttären metsämökkiiinsä ja sanoivat hänelle:

„Ole meille sijarensijaisena, elä meidän luonamme ja hoida taloutta, sillä kufapa muu laittaisi meille onnettomille ruokaa ja pesisi paitamme. Jumala kyllä muistaa siitä sinua.“

Kauppiaan tytär jäi heidän luokseensa. Bogatiirit tunnistivat häntä, rakastivat ja tunnustivat hänet omaksi sijarekseen. Itse he olivat aina metsästä-mässä, mutta sijareksi kutsuttu oli aina kotona, hoiti talouden, walmisti ruokaa ja pesi pitowaatteet.

Sattuipa sitten kerran itse luujalkainen syöjätär-akka mökisjä käymään. Hän alkoi imeä werta kauniin tytön suonista. Sitä tekoa hän sitten jatkoikin. Kun bogatiirit menewät metsästä-mään, syöjätär-akka on heti mökisjä. Eikä mennyt aikaa kowinkaan pitkältä, kun jo puna katosi kauniin tytön kaswoilta. Hän kuitui ja tuli rumaksi. Sokea ei huomaa siitä mitään, mutta Tammihattu katoma-setä näkee, etteiwät asiat ole paikallaan. Hän huomautti siitä sokealle ja he molemmat alkoivat ankaraasti tutkia sijareksi kutsuttua. He kyselivät wafawasti, mutta syöjätär-akka oli ankaroilla uhkauksilla kieltänyt häntä mitään wirt-

lamasta. Rauwan pelkäsiin hän paljastaa heille tuskansa, rauwan hän pidätti siitä itsensä, mutta lopuksi weljet saivat hänet puheellaan voitettui, ja hän kertoi heille kaikkityhni pienimpiin seikkoihin saakka, kuinka kohta weljien mentyä metsästä, ilmestyy aina mökkiin iivwanha, ilkeänaamainen, pitkä ja harmaahiuksinen ämmä, pakottaa neidon siistimään päätänsä, mutta itse sillä aikaa imee werta hänen suoniستان.

„Mhaa“, huudahti sokea, „se on syöjätär=akka! Mutta odota, sinun kanssasi me kyllä toimeen tulemme. Suomenna emme menekään metsästä, vaan koetamme saada hänet kynnijimme.“

Seuraavana aamuna bogatiirit jäivät kotiin.

„Sinä, jalaton setä“, sanoi sokea, „ryömi sinä lawitsan alle ja istu siellä hiljaa, minä menen pihalle ikkunanalle odottamaan. Mutta sinä, sijar=kulta, heti kun syöjätär=akka saapuu, istuudu sinä tähän näin, tähän ikkunan viereen, rupea siistimään hänen päätään, mutta samalla hiljaksen, huomaamatta selwittele hänen wanukkeisia suortuwiansa ja työnnä ne akkunasta pihalle. Minä sitten kyllä osaan omalla tavallani sutia hänen tukkaansa.“

Sanottu ja tehty. Sokea tarttui kiinni syöjätär=akan harmaihin hiuksiin ja huusi:

„Soi, setä Katoma, nouse pois lawitsan alta ja pidä kiinni ämmä=rähjää, siiksi kunnes minä tulen sijälle.“

Syöjätär=akka kuuli onnettomuuden uhkaawan, tah toi hypätä pöystyyn, nostaa päätään, mutta ei pääse hiewahutamaankaan, repii ja repii — se ei hyödytä mi-

tään! Ryömiipä setä Katomakin lawitsjan alta, romahtaa aivan kuin kivi-wuori ämmän päälle aikoen kuristaa hänet. Kaikki taivaan tähdet wälähtelivät silloin ämmän silmissä. Hyppäsiipä mökkiin sokean ja sanoi jalattomalle.

„Laittakaamme suuri nuotio, polttakaamme se firottu tulesa ja firottakaamme tuhka tuuleen!“

Silloin alkoi shöjätär-akka rufoilla:

„Mieskullat, kyyhkyläiset, antakaa anteeksi . . . mitä ikinä tahdotte, kaikki teille teen!“

„Hyvä on, wanha mato“, sanoivat bogatiirit, „näytä meille se kairwo, jolla on eläwäksi tekewä ja kokonaiseksi kaswattawa woima!“

„Säästäkää minut, niin hetimitalla näytän.“

Katoma-setä istuutui nyt sokean selkään, sokea piti shöjätär-akan palmikoista kiinni, ja shöjätär kuljetti heidät metsäwiidaksoon, ohjasi erään lähteen reunalle ja sanoi:

„Tässä on eläwäksi tekewä ja kokonaiseksi kaswattawa wesi!“

„Älä hätiköi, setä Katoma“, sanoi sokea, „jos tuon ruojan annat pettää itseäsi, et sinä ilmoisna ikänä terweeksi pääse.“

Tammihattu Katoma-setä taittoi puusta wehreän oksan ja heitti sen kairwoon; tuskin ennätti se weteen koskea, niin jo leimahti ilmi tuleen.

„Kas heittiötä, wai tällaisen kavaluuden sinä keijit!“

Bogatiirit tarttuivat shöjättärean aikoen heittää hänet tuliseen kairwoon. Silloin shöjätär-akka alkoi

rukoilla entistä hartaammin ja wannoï pyhän walan, ettei enää kieroiteleisi.

„Warmasti wien teidät eloaluowan weden luo.“

Bogatiirit suostuivat vielä kerran koettamaan, ja syöjätär kuljetti heidät toiselle kaimolle. Setä Katoma taittoi nyt puusta kiiwettuneen oksan ja heitti sen kaimoon. Se tuskin vielä ennätti koskeakaan weteen, kun jo alkoi wiheriöidä, pukeutua lehtiin ja tehdä kuffia.

„Dikein, tämä wesi kelpaa“, sanoi Katoma.

Sokea huuhteli silmänsä ja tuli tuossa tuoksossa näkemäksi. Hän laski jitten jalattoman towerinsa weteen, ja hänelle kaswoivat jalat. Molemmat tulivat hyvin iloisiksi ja sanoivat toisilleen:

„Kunhan nyt lähdemme liikkeelle, niin kaikki asiamme parannamme ennalleen, mutta ensiksi on meidän päätettävä syöjättären kohtalosta. Jos me annamme hänelle anteeksi, ei meille itsellemme siitä lähde hyvää; koko itänsä hän kutoo ilkeitä juonia meitä vastaan.“

He palasivat takaisin tulisen kaimon luo ja heittivät syöjättären sinne. Siellä hän löysi pian loppunsa.

Tammihattu Katoma-setä meni jitten naimisiin kauppiaan tyttären kanssa, ja kaikki kolme läksivät Anna Kauniin waltakuntaan hakemaan prinsssi Siwanaa. Lähestyessään pääkaupunkia he tapasivat Siwana prinsessin tarjalauman jälkiä kulkemassa.

„Seis, paimen“, huusi Katoma-setä, „mihinkä sinä ajat lehmii?“

„Kuningatar pihaan ajan“, vastasi prinsssi. Kuningatar jota kerta itse tarkastaa, ovatko kaikki lehmät tallella.“

„Kuulepa, paimen, meidän on vaihdettava puvua ja tehtäviä. Pukeudu sinä minun vaatteisiini, minä otan sinun puvusi ja ajan lehmiä.“

„Ei, ystävä hyvä, sitä en voi tehdä; jos kuningatar saa sen tietää, surma minut perii.“

„Ole huoletta, sinulle ei tapahdu mitään pahaa; siitä antaa sinulle sanansa Tammihattu Katoma=setä.“

Sivana prinsssi huokasi ja sanoi:

„Ah, hyvä vieras, jospa vain Katoma=setä olisi elävien kirjoissa, niin enpä minä lehmiä paimentaisi!“

Silloin Tammihattu Katoma=setä ilmoitti prinsssille, kuka hän on.

Sivana prinsssi hyleili häntä lujasti ja sanoi kynneliä muodattaen:

„En woinut uskoa sinua enää näkemäni!“

He vaihtoivat puvua, ja setä ajoi lehmät kuningatarpihaan. Anna Kaunis tuli parvekkeelle, tarkasteli olivatko kaikki lehmät tallella ja käski ajaa ne läävään. Ja lehmät menivätkin läävään, mutta viimeinen pyhähtyi ovelle ja nosti häntänsä. Katoma hyppäsi sen luo ja ärjäsi:

„Mitä siinä, senkin koirankuonolainen, vielä odotat!“ Hän tarttui häntään, tempasi, ja lehmän koko nahka irtautui hännän mukana. Kuningatar näki sen ja huusi kowalla äänellä:

„Ottakaa hänet kiinni ja tuokaa minun luokseni!“
Palwelijat sieppasivat Katoman kiinni ja laahasivat

palatsiin. Hän menee eikä yritäkään vastustaa, luottaa vain itseensä. Tuotiin hänet kuningattaren eteen. Tämä katsoi häneen ja kyysi:

„Kuka olet, ja mistä tulet?“

„Olen se mies, jolta sinä jalat haffautit ja jonka jätit avutonna kannolle istumaan. Nimeni on Katoma-setä.“

„Jos tuo mies“, ajatteli kuningatar, „terran kykeni hankkimaan jalkansa takaisin, niin eipä hänen kanssaan enää auta viisastella.“ Ja kuningatar pyysi häneltä sekä prinsiltä anteeksi, katui kaikkea syntejensä ja wanoi rakastawansa ikuisesti Siwana prinssiä ja tottelewansa häntä kaikessa.

Siwana prins si antoi hänelle anteeksi ja eli sitten hänen kanssansa hiljaisuudessa ja sorussa. Sokea bogatiiri jäi heidän luoksensa, mutta Katoma-setä matkusti waimonsa kanssa rikkaan kauppiaan luokse ja asettui hänen taloonsa elämään.

Suulaswaimo.

Talonpoika astui auran jälestä ja kynti. Silloin löhyi hän aarteen, astian, joka oli täynnä kultarahoja. Hän tuli hywin iloiseksi, mutta samalla murheelliseksi. Hän huomasi, että jos naapurit saavat tietää hänen löhdöstänsä, niin joutuu se isännänkin korviin, ja silloin isäntä ottaa häneltä rahat pois. Tämä tapahtui näet siihen aikaan, jolloin kaikki talonpojat olivat orjia, eikä orja, niinkuin tiedätte, woinut sanoa mitään omakseen, sillä sekä hän itse että kaikki hänen omaisuutensa oli isännän omaa.

Mutta talonpojalla ei ollut vähintäkään toivoa, että löhtö pysyisi salassa, sillä hänen waimonsa oli huomannut, kuinka mies nosti aarteen maasta. Ja tälle waimolle oli yhtä waikata olla puhumatta jostakin asiasta kuin kantaa wettä seulalla.

Kun talonpoika seisoj siinä ja tuumiskeli, niin keksi hän lopuksi oivan tuuman. Hän warotti ankarasti ämmää, ettei hän saa millään ehdolla wirkkaa sanaakaan aarteesta, ja lähetti hänet sitten kotiin. Itse hän jäi paikalleen ryhtyäkseen toimeen sen tuuman toteuttamiseksi, jonka hän oli keksinyt.

Hän pyysi hauin ja jäniksen. Sitten hän meni lähimpään kylään ja osti ison puskillisen wehnärinkilöitä. Hauin hän ripusti puunlatwaan linnunpyhdyk-

jeen ja jäniksen hän pisti joesja olemaan ryhään. Sitten hän meni kotiin, piilotti rinfilät ja sanoi waimolensa:

„Tänäänpä on ihmeitä tapahtunut! Kun äsken kävelin kotiinpäin metsän halki, näin hauin riippuwan erään puun latwasja. Se oli tarttunut linnunpyhdykseen.“

He läksiwät yhdessä metsään, ja waimo sai hämmästykselleen nähdä hauin, joka riippui pyhdyksessä puunlatwasja.

„Kiipeä hakemaan“, sanoi waimo, „saamme siitä hyvän illallisen.“

Mies kiipeji puuhun ja toi hauin. Sitten he läksiwät kotiin. Kun kulkivat joen rantaa, sanoi mies:

„Annaapa, kun pistähdyn tarkastamaan ryhiä.“

Hän kohotti ensimmäistä ryhää ja alkoi samalla huutaa:

„No jo nyt on maailma hulluna! Katsohan, jänis on mennyt ryhään!“

„Ota se sitten pian pois! Siitä tulee huomiseksi hyvä päivällinen.“

Ja ukko otti jäniksen mukaansa. He tulivat sitten kotiin. Waimo pyhyi, että hän saisi mennä naapurimuijia tervehtimään. Hän oli miltei sairas kärsimättömyhdestä, hän aiwan paloi halusta saada kertoa heille aarteesta, jonka ukko oli löytänyt. Mutta mies wastaji:

„Huomenna tähtyh meidän nousta warhain ylös ja lähteä metsään halloja hakkaamaan. Mene maata, on jo niin myöhäistä.“

Uamulla ukko heräsi ennen aikkaa. Hän meni ulos ja sirotteli ostamiansa rinkelöitä ympäri kujaa. Sitten hän huusi waimolle:

„Waimo, waimo! Kiiruhda pian pihalle korjamaan sinne sataneita rinkelöitä. Rinkelipilvi on kulkenut yöllä kylän ylitse. Toiset naiset ovat olleet jalkeella ennen sinua ja korjanneet kaikki rinkelit teiltä. Vinoastaan ne, jotka ovat sataneet suorastaan meidän pihaamme, he ovat jättäneet meille!“

Waimo shöksyi ylös vuoteesta, kiiruhti ulos ja katjeli. Todellakin, kaikealla ympäri pihan oli kuin olikin rinklejä! Waimo poimi niitä shlyhyksensä täyteen, mutta samalla kuitenkin walitteli ja harmitteli:

„Woi, mikä wahinko, kun emme saaneet enemmän koota. Ajattelehan, kuinka paljon naapuriwaimot ovat koonneet!“

Kun he tulivat metsään, alkoi ukko hakata halkoja ja käski atan koota risuja. Hetken kuluttua ukko asetti kirveen shyrjään ja sanoi waimolle:

„Minä pistähdyn kotona, mutta tulen pian takaisin.“

Hän meni metsäniitylle, jossa sikalauma kuljestelee ilman paimenta ja söi. Hän otti yhden porsaan, kantoi sen metsään ja ripusti toisesta takajalastaan puuhun. Sikakos alkoi huutaa ja winkua, niin että koko metsä raitui. Talonpoika kiiruhti takaisin waimonsa luokse. Kun hän tuli perille, näytti kuin hän olisi ollut puolifuolleena kauhuista. Hän käänsi hevosen kotiin päin ja sitten lähdettiin nelistämään yli kantojen ja kiviä.

„Mihinä on sinulla semmoinen kiire? Mitä sinulle on tapahtunut?“ ihmetteli waimo. „Ja kuka se huu-
taa niin kauheasti metsässä?“

„Ole hiljaa, akka! En ole koskaan eläessäni nähnyt niin kamalaa. Itse paholainen siellä parailaan kynsiä ja repii isäntää sentähden, että hän tappoi wanhan äitinsä nälkään.“

Seuraawalla wiikolla ei suulas akka enää saanut hetkenkään rauhaa. Hän riensi mökistä toiseen ja kertoi kaikilla aarteesta, hauista ja jäniksestä ja rinki-
sateesta ja paholaisesta, joka oli repinyt isäntää. Joka paikassa hänelle naurettiin, ja hän oli kowin suutuf-
sissaan, kun kukaan ei tahtonut uskoa häntä.

„Kysykää ukolta“, sanoi hän. „Hän on ollut mu-
kana ja nähnyt sen omin silmin.“

Mutta ukko selitti, ettei hän tietänyt tuon taiwaal-
lista sellaisista asioista.

„Wain niin, sinun aikomukseksi taisi ollakin tehdä
minut naurunalaiseksi koko kylässä? Odotapa wain,
kun minä menen isännän luokse ja puhun hänelle, niin
hän saa takaisin hänelle kuuluvan omaisuuden!“

Sarmistunut waimo juoksi kiireimmän kautta isännän
luokse ja heittäytyi polwilleen hänen eteensä.

„Minun ukkoni on löhtänyt aarteen, rakas herrani,
kysykääpä sitä häneltä itse! Mutta hän kieltää sen ja
tekee minut naurunalaiseksi koko kylässä, hän wäittää,
että minä latelen walheita.“

Isäntä lähetti waimon noutamaan ukkoaan. Kun
he molemmat saapuiwat, kysyi isäntä:

„Mkkojeni, akkaasi väittää, että sinä olet löhtänyt aarteiden minun pellostani.“

„Minkälainen aarre se olisi ollut, herra?“ vastasi talonpoika. „Se on vain ämmäin juorua. Tämä minun akkani on joutavanpäiväinen löppökieli, sen kaikei olette jo huomanneetkin.“

„Vai olen minä löppö!“ kiljui akka. „Sinä itse olet se, senkin pöllö. Näinhän minä omin silmin, että sinä kaivoit esille astian. Se muuten tapahtui samana päivänä, jona me löysimme hauin puunlatvasa olevasta linnunpyyhdyksestä.“

„Siinä sen nyt kuulette, herra!“

„Niin, niin, sinä vanha kettu . . . Etkö muista, että me sitten löysimme jäniksen joessa olevasta ryjästä?“

„Aja hänet ulos, rakas herra! Akka on tullut aivan hulluksi.“

„Sinä valehtelet, konna! Voin vielä tarkemmin todistaa, milloin se tapahtui. Sillä juuri seuraavana päivänä tuli rinkelipilvi kylän ylitse, ja minä korjasin pihalta koko sylillisen ringlejä. Sen näkivät kylä kaikki naapurivaimotkin.“

„Mitä tyhmyyksiä sinä oikein latelet, akka?“ ärjäsi isäntä. „Mitä sinä sillä rinkelijateella tarkoitat?“

„Näkeehän sen selvästi, ettei akka ole järjissään, herra“, sanoi talonpoika. „Rauhoitu nyt, waimo, niin lähdemme kotiin; kun sitten juot vähän wettä ja menet levolle, niin pääset houreistasi.“

Nyt akka sydämykstyhi aivan mielettömäksi.

„Siinä hän seisoo, senkin heittiö, ja panettelee minua teidän edessäanne, rakas herra!“, huutaa waimo.

„Minäkö en olisi järjisjäni! Minähän muistan pienimmätkin asiat, en ole mitään unhottanut! Suuri samana päivänähän — älkää panko pahaksenne, armollinen herra! — sitten paholainen kynsi teitä eläwältä sen wooksi, että suwaititte tappaa wanhan äitinne nälkään. Sen päivän te kyllä warmasti muistatte, rakas herra.“

Nyt suuttui jo isäntä, polki jalallaan permantoon ja huusi:

„Sumaliste, mitä sanot! Onko paholainen kynsinyt minua! Ulos! Korjaa luusi!“

Hän paistasi akan owea kohden ja tyrkkäsi häntä sitten niskaan, niin että hän lensi suinpäin portaita alas.

Talonpoika sai sitten elää lewosja ja rauhasja rikkauskseen. Kohta hän muuttikin kaupunkiin ja rupesi kauppiaaksi. Mutta kukaan ei enää uskonut hänen waimoansa; kaikki pitivät häntä wähän höpähäneenä.

Noiduttu Kuningatar.

Eräässä valtakunnassa eli hyvin kuuluisa kauppias. Hänellä oli poika nimeltä Jivana.

Kauppias lastasi laivan sa tawaroita tähteen, jätti talot ja tawarat myymälöineen waimon ja pojan haltuun ja itse läksi pitkälle matkalle. Hän purjehti kuukauden, toisen ja kolmannenkin, kulki monen meren ylitse, pysähtyi wentowieraihin maihin, osti merentakaisia tawaroita ja möi omat tawaransa hywiin hintoihin.

Jivanaa, kauppiaan poikaa, kohtasi sillä aikaa suuri onnettomuus. Kaikki kauppiat ja porwarit alkoivat kadehtia ja vihata häntä.

„Minkähän vuoski hän on niin onnellinen“, juttelivat he nurjin mielin, „anastaa meiltä kaikki ostajat.“

He pitivät suuren kokouksen ja kirjottivat anomuksen, jossa selittivät, että on olemassa sellainen ja sellainen kauppiaan poika, waras ja räyhääjä, joka on häpeäksi meidän säädyllemme. Ja hänet tuomittiin sotamieheksi. Poika paralta leikattiin hiukset ja hänet lähetettiin rykmenttiin.

Jivana palwelee sotamiehenä, kärsii, kärsii, ei ainostaan vuodenpäivät, vaan kymmenenkin vuoden. Sitten hän päättää käwäistä kotiseudullaan, kirjottaa lomahakemuksen, ottaa lomalipun kuudeksi

kuukaudeksi ja lähtee matkalle. Isä ja äiti tulivat sangen iloisiksi hänen tulostaan. Hän eli heidän luonansa ja herkutteli pitkistä ajoista niin paljon kuin suinkin jaksoi. Mutta alkoipa lähestyä takaisinmenon hetkikin. Kauppias jo kuljetti hänet syviin kellareihin, joihin oli kasattu kultaakin sekä hopeaa, ja janoi hänelle:

„No, poikani rakas, otapa nyt itsellesi rahaa, niin paljon kuin sielusi vain halajaa!“

Kauppiaanpoika Zivana mätti kaikki taskunsa täyteen, otti isältä ja äidiltä koko elämänsä ajaksi wanhemmallisen siunauksen, hywästeli sukulaiset ja lähtee takaisin rykmenttiin isän ostamalla komealla hewosella.

Tästä lomallakäynnistä saakka alkaa nuorta ja hywää miesparkea wainwata kalwaawa ikäwä. Hän katselee ja huomaa tien warrella kapakan. Hän poikkeaa sinne ottaakseen rhyppyn murheeseen, tyhjentää wiinatuopin — se tuntuu wähältä, tyhjentää toisen — juopuu ja heittäytyy makaamaan. Kapakkaan koostuu kaiten maailman juopunutta wäkeä, ja nukkuneelta otetaan rahat viimeiseen kopeikkaan saakka. Kauppiaanpoika Zivana herää, tunnustelee taskujansa, joissa ei ole kopeikkaakaan, kopeloi, kopeloi ja lähtee lopuksi kulkemaan.

Synkkä yö tapaa hänet autiolla seudulla.

Hän ajaa, ajaa; majatalo ilmestyy hänen eteensä. Majatalon seinustalla olewaan tolppaan on kirjoitettu: „Kuka tulee yötä wiettämään, hän maksakoon sata ruplaa.“

Mitä tehdä? Mälkääntö kuolla? Hän kolkutti ovea, poikainen juoksee ulos, ohjaa hänet kamariin, hevosen talliin. Mitä suinkin sielu halajaa, kaikkea sitä saa kauppiaanpoika Jivana. Hän syö ja juo watsansa täyteen, istuu ja harmitsee.

„Mitä herra sotamies niin mieltii“, kysyy silloin isäntä, „sitäkö ettei ole millä maksaa?“

„Eipä niinkään, isäntä; minä olen tullut tylläiseksi sinun luonasi, mutta uskollinen hevoseni seisoo tyhjin watsoin.“

„Ei, sotamies, waikka itse menisit katsomaan; sillä on sekä heiniä että kauroja tarpeeksi asti.“

„Ryhymys ei olekaan siitä. Hevoseni on tottunut sellaiseksi, että se syö wain silloin, kun minä itse seison sen wieresssä, muuten se ei kosketakaan ruokaa.“

Majatalon isäntä kiiruhti talliin katsomaan. Tosiaankin: hevonen seisoo pää riipuksissa eikä katsokaan kauroihin.

„Rylläpä on erinomainen eläin, kun niin kaipaa isäntäänsä“, ajatteli majatalon isäntä ja käski laittaa sotamiehelle wuoteen talliin.

Kauppiaanpoika Jivana meni talliin makaamaan. Mutta juuri puoliyön aikana, kun kaikki talossa nukkuiwat, hän nousi wuoteeltaan, satuloitsi hevosen ja ratsasti kiireimmän kautta tiehensä. Seuraawan päivän iltana hän poikkesi ravintolaan, jossa yhdestä ainoasta yöstä waadittiin kaksisataa ruplaa; sielläkin onnistui edellisen illan petkutus. Kolmantena päivänä hän tapaa ravintolan, joka on vielä edellisiä vaatiwampi; patsaaseen on näet kirjoitettu: „Ken

poikkeaa tänne nyt viettämään, maksatko kolme-
sataa ruplaa."

"No", ajatteli Zivana, "olipa miten oli, koetan
tässäkin onneani." Hän meni sisään, söi suunnatto-
masti ja joi vielä enemmän, sitten istui ja harmitti.

"Mitä herra sotamies niin miettii, eikö ole millä
maksaa?" kysyi isäntä.

"Etpä arvannutkaan. Sitä tässä mietin, että
itse olen hywinkein tylläinen, mutta uskollinen heroseni
seisoo tyhjin watsoin."

"Mitenkä niin? Minähän panin sen eteen heinä-
annoksen ja kaadoinpa kaurojakin."

"Sen uskon. Mutta minun heroseni on sellaiseksi
tottunut, että se syö wain silloin, kun minä itse seison
wieressä, muuten se ei koskeakaan ruokaan."

"Sihän sitten muuta kuin mene talliin makaamaan."

Mutta tämän ravintoloitsijan waimo oli welho.
Hän kiiruhti katsomaan noita kirjaansa ja sai heti tietää,
ettei sotamiehellä ollut kopeikkaakaan omaisuutta.
Waimo asetti portille työmiehiä ja käski heidän anka-
rasti katsoa, ettei sotamies pääsisi jollain tawoin tie-
hensä puihtamaan. Zivana nousi sydämyöllä ja
ajatteli lähteä käpälämäkeen, mutta huomaakin, että
työmiehet seisovat wartioimassa. Hän pani jälleen
maata ja nukkui sekä heräsi aamun sarastaessa, satuloi
nopeasti herosen, hyppäsi selkään ja aikoi ajaa ulos
pihasta.

"Seis!" huusivat wartiat, "sinä et ole maksanut
isännälle. Anna rahat tänne!"

„Mitkä rahat? Menkää hientuuttiin!“ vastasi Zivana ja yritti karahuttaa sivuitse. Työmiehet hökäisivät hänen kimppuunsa ja alkoivat piestä häntä. Syntyi sellainen melu, että koko talo nousi jaloilleen.

„Lyökää, pojat, lyökää hänet kuoliaaksi!“

„Riittää jo“, sanoi isäntä, „jättäkää miehelle henki; palvelkoon meillä kolme vuotta ja kuitatkoön siten kolmesataa ruplaa.“

Mitäpä siinä auttoi. Kauppiaanpoika Zivana jäi ravintolaan; oleili siellä päivän, toisen ja kolmannenkin. Silloin sanoo hänelle isäntä:

„Kuinka se on, herra sotamies, tuota noin, osaatko sinä ampuu?“

„Ka miksi en osaisi; onhan rykmentissä opetettu.“

„No menepä sitten metsästäämään; metsäsjämme ajustaa kaikenlaisia eläimiä ja lintuja.“

Kauppiaanpoika Zivana ottaa pyssyn ja menee metsälle. Maleksii kauvan pitkin metsiä . . . ei löydä mitään. Wasta illanjuussa hän tapaa jäniksen wiidakoista, mutta juuri kun Zivana tähtää, jänis pinksäi tiehensä minä kypälistä lähtee! Metsästäjä syöksyy jälkeen ja juoksee suurelle, wiheriälle kentälle. Kentällä oli mahtawa palatsi puhtaasta marmorista rakennettu, kullalla katettu. Jänis keikahti palatsin pihaan, Zivana perästä. Hän katselee sinne tänne, jänistä ei näy, ei kuulu, jälkeäkään ei tunnu.

„No katselenpa tuota palatsia“, arweli Zivana. Hän meni sijälle, kulki, kulki. Kaikkialla wallitsi sellainen komeus ja loisto, ettei mokomaa woi ajatella eikä kertoa. Gräässä huoneessa oli katettu pöytä ja sillä

kaikenlaista syötävää ja juotavaa. Kauppiaanpoika Zivana päätti käyttää tilaisuutta hyväkseen, otti joka pullosta lasillisen, maistoi joka lautaselta palasen, söi, joi watsansa tähteen ja antoi palttua maailmalle! Ukkiä wieriwät maunut palatsin eteen ja kuningatar saapui. Hän on aivan musta, palwelijat owat mustia ja hevosetkin pikimustia. Zivana muisti sotamiehen säännöt, hyppäsi pystyyn ja asetui owen wiereen perusasentoon, rinta pullistettuna. Kuningatar astuu sisään; sotamies tekee kunniaa.

„Päiwää, sotamies!“ tervehtii kuningatar. „Miten tänne jouduit, tahallasiiko waiho tahtomattasi? Oletko karannut palveluksesta, wai suoritatko sitä paraitaa? Jstu wiereeni, keskustelkaamme asioista! Tahtoisin tietää, voitko tehdä minulle suuren palveluksen. Jos voit, niin onnelliseksi tulet! Sanotaan, että wenäläiset sotamiehet eiwät pelkää mitään; mutta sinä et tiedä, että tämän linnan owat pahat henget ottaneet waltaansa . . .“

„Teidän keisarillinen korkeutenne, olen iloinen saadaessani palwella teitä viimeiseen weripisaraan saakka!“

„No kuule sitten. Käystele täällä ja huwittele itseäsi kello kahteentoista saakka; mutta kun kuulet kahdenmentoista-lyönnin, ajetu makaamaan wuoteelle, joka riippuu hihnoista tuolla keskellä huonetta, ja tapahtukoon ja tehtäköön sinulle mitä tahansa, älä menetä rohkeuttasi, makaa wain ääneti.“ Näin sanoi kuningatar, jätti hyvästi ja ajoi pois.

Kauppiaanpoika Siwana joi ja huvitteli, mutta kun kahdestoista-työntö kuului, asettui hän makaamaan osoitettuun paikkaan. Ukkia puhkesi hirveä raju-myrsky, kuului rätinää ja ukkosen jylinää, ja miten ollakaan, seinät alkavat horjua, romahtavat maahan. Huoneisiin tulvii paholaisia, jotka ulkuvat, filjuvat ja, huomattuaan wieraan, alkavat pelotella häntä kaikella tavoin. Niinpä wääpelikin juoksee, mene tiedä mistä juossee, ja huutaa:

„Kah! Kauppiaanpoika Siwana! Mitä sinä ajatteletkaan? Sinuthan on merkitty paenneiden kirjiaan; tule pian pois, tahi muuten sinut paha perii!“

Wääpelin perästä hyökkää esille komppanian päällikkö, sitten pataljoonan ja wihdoin rykmentin päällikkö.

„Mitä sinä, lurjus, siinä teet? Wai ei rintama enää miellytä, mellastella pitää! Sui, tuokaapa tänne notkeita raippoja!“

Paholaiset ryhtyivät työhön ja laahasivat paikalle koko kuormalliset raippoja. Mutta kauppiaanpoika Siwana ei ollut millänsäkään, makasi wain äänetönnä.

„Senkin heittiö“, sanoi rykmentinkomentaja, „wai et pelkää enää raippojakaan; nähtävästi olet palwelussesi tottunut niihin. Mutta lähettäkääpä tänne yksi sotamiesruotu ladattuine pyssyineen. Ampu foot kelvottoman!“

Ja todellakin! Maasta kohoji koko ruotu sotamiehiä; komentosanat kuuluivat, sotamiehet tähtäivät . . . nyt, nyt lausawat! Ukkia kuuluu katonlaulu ja silmänräpäyksessä oli kaikki häwinnyt, ei ollut sotamiehiä, ei päällikköjä, ei raippoja.

Seuraavana päivänä saapuu kuningatar palatsiin. Hän on muuttunut valkoiseksi päästä rintaan saakka, hänen palvelijansa ja hevosensa samoin.

„Kiitos, sotamies!“ sanoi kuningatar. „Sait tosin jo kauhua kofea, mutta vieläkin enemmän vaaditaan sinulta lujuuutta. Älä kuitenkään menetä rohkeuttasi. Kestä vielä kaksi yötä, niin minä teen sinut onnelliseksi.“

Yhdessä he sitten söivät ja joivat ja iloa pitivät. Senjälkeen kuningatar taas matkusti pois, ja kauppiaanpoika Sivana läwi matkamaan omalle paikallensa. Puoliyön aikana myrsky puhkesi, kuului räätinää ja ukkosen jylinää; paholaiset juoksivat esille, kiljuivat, winkuivat, tanssivat . . .

„Hoi, weljhet! Sotamies on taas täällä!“ huusi eräs rampa, yksisilmäinen paholainen.

„Kas wain, wai jo totuit tähän; ryöstät meiltä palatsin, wai mitä? Menen heti sanomaan isoisälleni.“ Mutta isoisä onkin jo siinä. Hän käskää paholaisten laahata esille pajan, jossa kuumennetaan rautaisia piikkejä.

„Tonkkaa hehkuwilla puikoilla hänen ruumistaan aina luihin saakka, niin kylläpä hän muistaa toisen kerran, miltä tuntuu, kun tunkeutuu wieraisiin huoneisiin.“

Tuskin paholaiset ennättivät saada pajankaan kuntoon, kun jo kukkanen lauloi, ja kaikki oli silmänräpäyksessä häwinnyt.

Kolmantena päivänä kuningatar saapuu palatsiin. Sivana tarkastelee häntä ja hämmästyh: sekä kuningatar

gatar että hänen palvelijansa ja hemosensa olivat tulleet polwia myöten walkeiksi.

„Kiitos, sotamies, uskollisesta palveluksestasi! Kuinka on terveytesi laita?“

„Hywin olen voinut tähän asti, teidän korkeutenne!“

„No, sepä hyvä; koeta kestää viimeinenkin yö! Kas, tässä on turkki, pane se päällesi; muuten saavat pahat henget sinun kynsiinsä. Tällä kertaa ne ovat kauhean ilkeitä.“

He istuutuivat yhdessä pöydän ääreen, söivät, joivat, huvittelivat. Myöhemmällä kuningatar heitti hyvästi ja matkusti pois.

Kauppiaanpoika Sivana pui turkin yllensä, risti filmänsä ja asettui makaamaan entiselle paikallensa. Puoliyönhyönti kuului. Myrsky alkoi pauhata, koko palatsi tärisi ukkosen jylinästä ja kuminaasta. Paholaiset tulivat sisään; siinä oli kaikekarvaisia, rampoja, kieroilmäisiä, miistopäisiä. Kaikki hyökkäsivät kauppiaanpojan kimppuun.

„Ottakaa kiinni se roisto! Ottakaa, repikää!“

Niin alkoivat kynsiä häntä. Yksi yrittää tarttua kiinni, toinen yrittää tarttua kiinni, mutta kynnet jäävät turkkiin.

„Ei, weljet hyvät, emme me nähtävästi tällä tavalla voi häntä lannistaa. Tuokaa tänne hänen oma isänsä ja äitinsä ja ruvetkaamme heitä elävältä nylkemään.“

Paholaiset kuljettaa laahasiivat Sivanan vanhemmat esille ja alkoivat heitä kynsillään nylkeä; nämä kiljuivat tuskasta:

„Ryhkyläisemme, rakas Zivana poikamme, armahda meitä! Nouse paikaltasi; sinun tähtesi nyljetään meidät elävältä!“

Kauppiaanpoika Zivana matkaa vain eikä liikuta varvastakaan, on niin äänettömänä kuin pölkky. Silloinpa jo kukkan laulaa kiekahutti, ja siinä filmäräpäyksesä kaikki hävisi aivan kuin ei mitään olisi ollutkaan. Kuningatar saapuu aamun tultua. Hevoset ovat valkeita, palvelijat valkeita, ja itse kuningatar on valkoinen ja samalla sellainen kaunotar, ettei ehompaa voi kuvitellakaan. Hänen kuulakan ihonsa läpi näkee kuinka veri virtaa suonesta suoneen.

„Paljon sait kauhua kokea“, sanoi kuningatar Zivனால், „mutta nyt se onkin lopussa! Kiitos palveluksestasi, ja nyt lähtekäämme kiiruimman kautta pois täältä.“

„Ei kuningatar“, vastaa kauppiaanpoika Zivana, „pitäisi lewätä pariisen tuntia.“

„Se on mahdotonta, jos aiot lewätä, olet mennyttä miestä.“

He jättivät palatsin ja läksivät matkalle. Setti-
sen kuluttua kuningatar sanoo:

„Katsoppa, uljas poika, mitä takanamme tapahtuu!“

Zivana katsoi. Palatsista ei ollut mitään jälellä; se oli vaipunut maan sijaan ja sen entisellä sijalla loimusi tuli.

„Siitä näet, mikä olisi ollut kohtalomme, jos olisimme viivytelleet“, sanoi kuningatar ja ojensi samalla Zivனால் kukkaron.

„Ota tämä! Se ei olekaan tavallinen kuffaro. Rahaa tarwitesjasi, hieraset wain sitä, ja heti alkaa tukaatteja karista niin paljon kuin ikinä wain haluat. Mene nyt ja maksa majatalojen isännille ja tule sitten sille ja sille saarelle tuomiokirkkoon. Siellä nautimme ehtoollisen ja wihitämme itsemme; sinä tulet minun miehekseni, minä sinun waimoksesi. Mutta pidä huoli, ettet myöhästy. Jollet tänään ennätä, tule huomenna, jollet huomenna tule, tule ylihuomenna; mutta jos kolmannenkin päivän laiminlyöt, et enää koskaan saa nähdä minua.“

He ottivat jäähyväiset. Kuningatar läksi oikealle, kauppiaanpoika Siwana wajemalle. Siwana saapu puu majataloon ja hieroo kuffaroansa isännän edessä, jolloin kultaa alkaa siitä wirtailla.

„Mitä ajattelit, hyvä weli! Sotamiehellä ei muka ole rahaa, hänet saa muka tehdä orjaksi kolmeksi wuodeksi. Näetkö nyt, että olet wäärässä. Lue niin paljon kuin sinun pitää saada!“ Kauppiaanpoika Siwana maksoi hänelle kolmesataa ruplaa, nousi hevosen selkään ja ajoi pois saapuahtseen sinne, mihin häntä oli käsketty.

„Tämäpä ihmettä; mistähän sotamies on rahoja saanut!“ ajatteli majatalon emäntä ja kiiruhti katsomaan noitakirjaansa. Hän näkee, että mies on wapauttanut noidutun kuningattaren ja että tämä on lahjottanut hänelle sellaisen kuffaron, että siinä riittää rahaa ikipäiwiksi. Hän kutsui heti palvelijapojan, lähetti hänet pellolle paimentamaan lehmiiä ja antoi hänelle loihditun omenan janoen:

„Sinun luotseji tulee sotamies ja pyytää juodaksensa. Sano hänelle: wettä ei ole, mutta tässä on sinulle mehukas omena.“

Poika ajoi lehmät pellolle. Hän tuskin ennätti perille, kun jo kauppiaanpoika Jiwana ajoi sinne ja sano:

„Kuuleppa, hywäinen weli, eikö sinulla ole wesi-tilkkaa; janottaa niin kamalasti?“

„Wettä ei ole rahtuakaan likitienoilla, mutta on minulla mehukas omena. Jos tahdot — syö, ehkä wirkistää!“

Kauppiaanpoika Jiwana otti omenan ja söi. Samassa hänet waltasi raskas, woimakas uni, ja hän nukkui kolme wuorokautta herkeämättä.

Kuningatar odotti sulhastansa kolme päivää perätysten.

„Rähtävästi ei kohtalo ole minua hänen waimotseen määrännyt.“ Niin hän huokasi, kun odotus oli turha, istui waunuihin ja ajoi pois. Ujaessaan hän näkee pojan lehmiä paimentamassa ja huutaa hänelle:

„Paimen hywä, paimen hywä! Etkö ole nähnyt nuorta, uljasta wenäläistä sotamiestä?“

„Olenpa niinkin! Sotamies on jo kolme wuorokautta maannut tuolla tammen alla.“

Kuningatar katsoo sinne, ja aiwan oikein, siellä on Jiwana. Kuningatar nyki ja rawisteli häntä, mutta waikea kuinka oliji ponnistellut, nukkujaa ei woitu saada hereille. Silloin kuningatar otti paperia ja kynän ja kirjotti seuraawan kirjeen:

„Jollet saamu sille ja sille lautalle, niin et koskaan pääse kolmanteenkymmenenteen kuningaskuntaan etkä minun miehekseni.“

Hän asetti kirjeen Jivanan taskuun, suuteli nukkua, itki katkerasti ja ajoi kauas, kauas, aivan kun ei häntä olisi niillä mailla koskaan ollutkaan!

Jivana heräsi myöhään illalla eikä tietänyt, mitä tehdä. Mutta poika alkoi hänelle kertoa:

„Täälläpä vasta kaunis neito kävi, ja niin ihmeen komea! Herätteli, herätteli sinua, mutta ei saanut walweille. Sitten hän kirjotti kirjeen ja pisti taskuusi. Sitte hän nousi waunuihin ja ajoi pois.“

Kauppiaanpoika Jivana rukoili Jumalaa, kumarteli kaikkein suuntiin ja läksi ratsastamaan lautalle täyttää wauhtia. Hän saapuihin sinne ennen pitkää ja huutaa lauttamiehille:

„Hoi, weljet, wiefää minut toiselle puolelle niin pian kuin mahdollista; kas tässä on teille palkkaa etufäteen!“

Hän otti esille kuffaronsa, alkoi sitä hieroa ja tähtti koko wenheen kullalla. Lauttamiehet kysyivät innoikkaasti:

„Mihin, mihin sinun pitäisi päästä, sotamies?“

„Kolmanteenkymmenenteen waltakuntaan.“

„Hyvä on, weliseni, kolmanteenkymmenenteen waltakuntaan pääsee kolmesja wuodesja, kun kulkee kierto-tietä ja suoraa tietä kolmesja tunnisja; mutta sitä suoraa tietä ei ole ollenkaan olemasja!“

„Kuinka sitä sitten woi kulkea?“

„No, me annamme sinulle neuvon. Tänne lentää waakalintu, suuren nuoren kaltainen, sieppaa täältä itselleen kaikenlaisia raatoja ja kantaa ne toiselle puolelle. Puhkase hevoseksi watsa, puhdistaa ja peise se puhtaaksi, me sitten ompellemme sinut sen sisälle. Waakalintu lentää tänne, sieppaa raadon, kantaa sen kolmanteenkymmenenteen waltakuntaan ja heittää pienoisilleen. Silloin sinä kiireimmän kautta ryömit ulos hevosen watsasta ja menet minne olet aikonut.“

Kauppiaanpoika Zivana hakkasi hevosekta pään, puhkasi watsan, puhdisti ja peisi sen sekä ryömi sen sisään. Lauttamiehet ompelivat watsan kiinni ja sitten menivät syrjään ja piilottautuivat. Mahtawa kotta lentää, liittää, laskeutuu nuorena alas, sieppaa raadon, kantaa sen kolmanteenkymmenenteen waltakuntaan ja heittää sen pienoisilleen lähtien itse uutta saalista hakemaan.

Tuossa tuokiossa Zivana ratkoi hevosen mahan auki, ryömi ulos, meni suoraan kuningaan luo ja tarjoutui sotapalvelukseen. Mutta asianlaita oli sellainen, että waakalintu teki tässä kolmannesjakymmenessä waltakunnassa paljon tuhoa. Jokaisena luojan päivänä täytyi antaa yksi ihminen sen syötäväksi, jottei se loppujen lopuksi tyhjentäisi koko waltakuntaa. Kun Zivana ilmestyi, kuningas alkoi tuumia ja tuumia, mihinkä paniisi tämän wieraan miehen, ja hän käski asettaa hänet kottan eineeksi. Kuningaalliset sotamiehet ottivat hänet, weivät puutarhaan, asettivat omenapuun wiereen ja sanoivat:

„Katso nyt, ettei yksikään omena putoaisi.

Rauppiaanpoika Zivana seisoo siinä ja wahtii. Ukkia waatalintu lentää humahtaa ja laskeutuu nuorena alas.

„Terwe, uljas poika! Enpä tietänyt sinun olewan hewosen watsassa, olisin silloin jo heti sinut syönyt.“

Zumala sen tietää, syökö se tahi ei! Sinnun toinen huuli laahasi pitkin maata, toinen räystäitä rawisteli. Mies parka oli häwitä pedon kauheaan kitaan. Rauppiaanpoika Zivana hosui pistimellään ja läwisti kotkan alahuulen lujasti maahan kiinni, sen jälkeen hän sieppasi miekkansa ja alkoi sillä hakata mihin wain sattui.

„Hywä, uljas mies“, rukoili lintu, „älä lyö minua, minä teen sinusta bogatiirin. Ota minun wajemman siipeni alta rakko ja juo sen sisällys — sittenpä saat nähdä!“

Rauppiaanpoika Zivana otti rakon, joi sen tyhjäksi ja tunsi woimiensa paisuwan. Hän hyökkäsi entistä uljaammin linnun kimppeun, hosui ja hakkasi.

„Hywä, uljas mies, älä lyö minua, minä ohjaan sinut onneen! Tuolla wiheriällä niityllä kaswaa kolme korkeata tammea, tammien alla on rautaiset owet, owien takana on kolme bogatiiri-hewosta; tulee vielä aika, jolloin niitä tarwitset!“

Rauppiaanpoika Zivana kuuntelee, mitä lintu sanoo, kuuntelee, mutta hakkaa samalla, hakkaa tarmonsa takaa. Hän silpoi pedon pieniksi palasiksi ja kotoi palat suureen kasaan.

Amulla kutsuu kuningas luoksensa wahtivuoroſja olewan kenraalin ja sanoo:

„Mene ja käſke koota kauppiaanpojan Siwanan luut. Hän on tyllä muukalainen, mutta kuitenkin ihminen, eikä ole ſoweliasta antaa ihmisluiden hauraamattomina wirua.“

Wahtivuoroſja olewa kenraali kiiruhti puutarhaan ja huomasi, että Siwana on elosſa, mutta waakalintu pieninä palasina. Kuningas tuli äärettömän iloiseksi, ylisti Siwanaa ja antoi hänelle omakätisesti kirjallisen luvan ja waltuun kulkea pitkin koko waltakuntaa, juoda ja syödä ilmaiseksi kaikisſja kapakoisſja ja majataloisſja.

Saatuuan tämän aſiakirjan kauppiaanpoika Siwana meni upeimpaan rawintolaan, komensi niinkuin aito wenäläinen ainakin itselleen kolme ämpäriä wiinaa, kolme hmpyriäistä leipää, ja menipä vielä puoli härkääkin samana ſuupalana. Palasi sitten takaisin kuninkaalliseen talliin ja aſettui makaamaan. Sillä tarwoin hän eleli kuninkaan luona kolme vuotta unpeenſa. Sitten ilmestyi kuningatar, joka oli matkustanut kiertotietä. Jſä ihastui ikihywäksi ja alkoi tyhellä:

„Kuka ſinut, kallis tyttäreni, on pelastanut katkerasta kohtaloſta?“

„Sellainen ja ſellainen ſotamies, kauppiaan lapsi.“

„Hänhän on tullut tänne ja tehnyt minulle ſuuren ilon, tappoi waakalinnun!“ riemuitſi kuningas.

No, eipä ſiinä enää pitkiä mietitty. Kauppiaanpoika Siwana wihittiin kuningattaren kansſa ja pidot

laitettiin koko maailmaa warten. Olin siellä minäkin, wiinaa join, pitkin wiiksiä se walui, suuhun tippui.

Sian tämän jälkeen kirjoittaa kuninkaalle kolmi-päinen lohikäärme: „Anna minulle tyttäresi, muuten poltan koko waltakuntasi, sirotan tuhkana tuuleen.“

Kuningas tuli kowin murheelliseksi. Mutta kaup-piaanpoika Siwana rhyppäsi kiireimmän kautta kolme ämpäriä wiinaa, söi kolme pyöreätä leipää ja härkäpuolikkaan, riensi wiheriälle niithlle, aukasi rautaowen, talutti ulos bogatiirihewosen, ripusti wöhlleen teräsmiekkansa ja otti sotanuijan, istuutui fitten hewosen selkään ja karahutti taistelemaan.

„Oh oh, kowinpa uljas!“ sanoo käärme. „Mitä oikein ajatteletkaan? Minä asetan sinut yhdelle käm-menelleni, isken toisella päälle, eikä sinusta jää kuin märkä pilkku!“

„Älä hlvästele, rukoile ennemmin Jumalaa!“ was-tasi Siwana, siwalssi teräsmiekkallaan ja löi ferralla kaikki kolme päätä poikki. Sen jälkeen hän woitti vielä kuusipäisen ja heti tämän jälkeen kaksitoistapäi-sentfin käärmeen. Ja hän tuli woimistaan sekä loista-wista urotöistään kuuluisaksi kautta maailman.

Waromaton jana.

Eräässä kylässä eli kerran ukko akka ja hänen lapsensa. He olivat koviin köyhiä ja heillä oli poika. Kun poika tuli täysi-ikäiseksi, akka janoi ukolle:

„Olijipa jo aika naittaa poika!“

„No, mene ja hae morsian!“

Ukko meni kysymään pojalleen naapurin tyttöä. Naapuri kielsi tyttärensä. Ukko meni toisen miehen luokse; tämäkin kielsi. Menei kolmannen luokse; tämä näytti omea. Ukko kulki koko kylän, poikkesi joka talossa; kukaan ei suostunut hänen ehdotukseensa. Hän palasi kotiin ja valitti:

„Woi, ukkoseni, meidän poikamme on mennyttä miestä!“

„Kuinka niin?“

„Kokulin kaikki talot, joka nurkan nuuskun, mutta mistään ei suostuttu antamaan hänelle tytärtä!“

„Rehno juttu“, myönsi ukko; „kohta tulee kesäkin, eikä meillä ole työntekijää. Menettä akkaaseni, toiseen kylään, ehkä siellä onnistut.“

Ukko laahusti toiseen kylään, kulki sen toisesta reunasta toiseen ja kävi joka talossa, mutta jättä ei ollut hyötynä, ei vähintäkään. Menipä mihin tahansa, kaikkialla kieltäydyttiin. Palasi akka tyhjin käsin kotiin niinkuin oli lähtenytkin.

„Ei“, sanoi hän, „ei kukaan halua ruveta näin köyhien sukulaiseksi.“

„Saattaapa niin olla, mutta ei itku markkinoilla auta. Riipeä uunille makaamaan!“

Poika tuli surulliseksi ja alkoi pyytää:

„Siunatkaa minua, isäkulta ja äitikulalta; lähden sitten itse kohtaloani kokemaan.“

„Mutta mihin menet?“

„Mihin silmät näyttävät.“

He siunasiivat ja päästivät hänet menemään kaittiin ilman juuntiin.

Siinä sitten poikainen käyskeli ja katkerasti itki ja kulkiessaan puhui itsensä:

„Olentohan minä tosiaankin syntynyt muita huomomaksi, kun ei yksikään tyttönen tahdo tulla minun vaimokseni? Jos niin on, niin tuokoon vaikka itse paholainen minulle morsiamen, minä otan senkin!“

Silloin äkkiä ikäänkuin maasta nousten ukko tulee häntä vastaan.

„Hyvää päivää, nuori mies!“

„Päivää, ukko!“

„Mitä sinä juuri äsken sanoit?“

Poikainen peljästy, ei tiedä mitä vastata.

„No, älä minua arkaile, en minä tee sinulle mitään pahaa; päinvastoin voin ehkä vähentää tuskaasi. Puhu rohkeasti wain!“

Poikainen kertoi kaikki totuuden mukaan:

„Woi minun pää parhaani! Yksikään tyttönen ei suostu minun vaimokseni. Sentähden tulini tässä kulkiesسانی paholle mielin ja suutuksisسانی huudahdin:

„Vaikka itse paholainen antaisi minulle morjiamen, minä ottaisinkin senkin!“

Ukko puhkesi nauruun ja sanoi:

„Tule mukaani, niin saatpa walita, millaisen morjiamen wain tahdot!“

Se tulewat järwen rannalle.

„Käännä selin järween ja ala kulkea takaperin!“ komentaa ukko.

Tuskin poika ennätti kääntyä ja ottaa yhden askeleen takaperin, kun samassa olihin jo weden alla marmorisessa salissa. Kaikki huoneet olivat komeasti kalustetut, kauniisti maalatut. Ukko syötti ja juotti poikaa ja talutti sen jälkeen esille kassitoista neitosta, toinen toistansa ihanampia.

„Walitse miellyttäwän! Minkä walitsetkin, sen annan waimoksesi.“

„Onpa se waikea tehtävä! Salli minun, setä kulta, mieltä aamuun saakka.“

„No, mieti wain“, sanoi wanhus ja wei hänet siwuhuoneeseen. Poikanan asettui makaamaan ja alkoi mieltä: „Millaisenhän otan?“

Ukkoa aukeaa ovi, ja hänen luokseensa astuu kaunis tyttö sanoen:

„Makaatko, poika kulta, wai etkö?“

„En, kaunottareni, en saa unta silmiini, yhä wain ajattelen: millaisenhän morjiamen ottaisinkin?“

„Minä tulinkin aiwan wirtawästen sinun luoksesi neuvottelemaan. Sinä et tiedäkään, hywä mies, että olet joutunut pahan luokse wieraisiin! Kuulehan! Jos vielä haluat päästä takaisin waloisjaan maail-

maan, niin tee niinkuin käsken; jollet taas tahdo tehdä neuvojeni mukaan, elävänä et enää täältä pääse pois!”

„Neuvo minua, kaunis neito, en ikänäni sitä unhota!”

„Suomenna paholainen taluttaa eteesi katkitoista tyttöä, kaikki toistensa näköisiä. Mutta katso tarkkaan ja valitse minut. Minun oikean silmäni luomella istuu silloin pieni hyönteinen; se on sinulle varmana merkinä!”

Ja kaunis neitonen alkoi kertoa, kuka hän on.

„Tunnetko sinä“, haastoi neito, „sen ja sen kylän papin? Minä olen hänen tyttärensä, se sama, joka jo noin 9 vuotta sitten häviöi. Kerran isä jostakin suuttui minuun ja lausui äkeisjään: paha sinut periköön. Minä menin parvekkeelle ja itkin. Ukkiä pahat henget sieppasivat minut ja kantoiwat tänne; täällä minä nyt asun heidän kanssansa.“

Uamulla wanhus talutti esille katkitoista neitoa, kaikki kuin marjat toistensa näköisiä, ja käski pojan walita. Poikanen katseli, kenen oikean silmän luomella on pieni hyönteinen, ja walitsi hänet. Ukolle tuli jääli. Hän vaihtoi kauniiden tyttöjen asentoja ja käski uudestaan walita; poikanen walitsi taas sen saman. Paholainen pani hänen vielä kolmannen kerran koetukselle, mutta hän vieläkin arvasi omansa.

„No olkoon onnaksesi, wie hänet kotiisi!”

Seti paikalla huomasiwat poikanen ja neitonen olewansa järwen rannalla, ja he läksiwät kulkemaan takaperin ja saavuttiwat waltamaantien. Pahat henget ryhtyiwät heitä ajamaan takaa.

„Otamme pois sinulta neitosemme!“ huutavat ne. Baholaiset katsoivat: järvestä ei mene minkäänlaisia jälkiä pois päin, kaikki vierivät järveen. Suojsivat, hakivat, mutta tyhjin käsin palasivat takaisin.

Mutta poikani kuljetti morsiamensa kirkonkylään ja pysähtyi vastapäätä pappilaa.

Pappi huomasi heidät ja lähetti työmiehen katsomaan sanoen:

„Menepä kysymään, mitä väkeä ne ovat?“

„Me olemme matkustajaisia; suojaa meille yösiijaa!“

„Minulla on kauppiaita vieraina, ja ilman heitäkin on tuvasja ahdasta.“

„No mutta isä“, *) sanoo yksi kauppiaista, „matkustavillehan pitää aina suoda suojaa, eivätkä he ole meidän tiellämme.“

„No tulkoot sitten sijään.“

He astuivat sijään, tervehtivät ja istuutuivat nurkkarahille.

„Tunnetko minua, isä? Olenhan minä sinun oma tyttäresi.“

Hän kertoi kaikki, niinkuin oli sulhaselleenertonut. Sitten he hyleilivät, suutelivat ja muodattivat ilon kyhneliä.

„Mutta kuka tämä nuori mies on?“

„Hän on sulhaseni; hän toi minut valoisaan maailmaan takaisin. Jos häntä ei olisi, olisin iäksi jäänyt sinne!“

*) Venäläiset kutsuvat pappia isäksi, „batuška“.

Kaunis neitonen avasi nyt auki nyhuttinsä. Siinä oli kultaista ja hopeaista astioita, jotka hän oli paholaisilta ottanut. Kauppias katsoi niitä ja sano:

„Kas, nämä astiathan ovat minun. Kerran pitoja vieraitteni kanssa pitäessäni juowuspäissäni wihastuin waimolleni. Piru wieföön! kiljaisin ja aloin heitellä pois pöydältä yli kynnnyksen mitä käsiini satui; siitä saakka ovat nämä astiat olleet kadoksisja!“

Tojiaan oli niin tapahtunutkin. Heti kun oli mairittu pirun nimi, paholainen oli ilmestynyt kynnnykselle ja koonnut itselleen kultaiset ja hopeaiset astiat ja heittänyt niiden sijalle tulikiveä.

Poikahan sai itselleen hyvän morsiamen. Hän meni naimisiin ja matkusti wanhempiensa luokse. Nämä luulivat jo iäksi menettäneensä hänet eikä syhttä, sillä eihän poika ollut kolmeen wuoteen kotona käynyt. Mutta hän itse luuli eläneensä wain kolme wuorokautta paholaisen luona!

Syöjätär.

Kauppiaalla ja hänen waimollansa oli yksi ainoa lapsi. Se oli tytär, jonka nimi oli Matja. Kun wanhemmat katsoivat tyttärensä, täytti ilo heidän sydämensä. Hän oli heille niin kallis kuin silmäterä, ja he koettivat hänestä pitää hellää huolta, etteivät jääkylmät tuulet olisi päässeet wilustuttamaan eikä kesäaurinko polttamaan häntä. Kauppias ja hänen waimonsa olivat warakkaita, ja he elivät rakkaudessa ja sowussa. Ja kaikki hyvät ihmiset iloitsivat nähdessään heidän onnensa, mutta pahat olivat heille kateellisia.

Eräs leski asui lähellä heitä. Hän kadehti kauppiaan waimoa ja mietiskeli, kuinka hän saattaisi hänet tuhota woidakseen sitten itse mennä naimisiin kauppiaan kanssa. Leski oli hywin kaunis, pitkä ja solakka, punakka kuin mansikka ja walkea kuin lumi, ja hänellä oli kuolleen miehensä perintönä kaksi tyttärtä, jotka olivat muutamia vuosia wanhemmat Matjaa.

Leski meni tapaamaan tätiänsä. Tämä oli ilkeä noita, syöjätär=akka, joka asui syntimmässä aarniometsässä. Leski kertoi hänelle suunnitelmansa ja pyysi apua. Syöjätär=akka antoi hänelle kaksi noiduttua omena. Toisen kauppiaan waimoa warten, joka sen syötyään muuttuisi lehmäksi, ja toisen kauppiasta

warten, joka heti omenan nautittuaan tulifesti ra-
kastui leskeen. Leski palasi kotiin ja läksi heti kaup-
piaan waimon luokse ja sanoi:

„Sinä istut liiaksi paljon sifillä. Tule minun kans-
jani, menkäämme halmeelle kävelemään.“

Kauppiaan waimolla ei ollut mitään sitä vastaan.
Hän otti tyttärensä mukaan, ja sitten he läksivät hal-
meelle. Matja poimi punaisia ja sinisiä kuffasia ja
satoi seppeleitä. Siinä juostessaan yhden kuffasen
luota toisen luo, puiden ja pensaiden lomassa ka-
dottikin hän lopuksi äidin näkyvistään.

Jonkun aikaa käveltyä kauppiaan waimoa janotti,
ja hän etsi jotakin juodakseen. Leski kuljetti hänet
hyvän lammen reunalle ja sanoi:

„Tästä voit juoda, jos tahdot. Mutta ei tällaisessa
lätäkössä wesi kuitenkään ole hyvää, sen kyllä huo-
maa. Maistunee toki paljon paremmalta, jos hauk-
kaa kypsiä ja mehukasta omenaa.“

Ja niin hän ojensi kauppiaan waimolle noidutun
omenan. Samassa silmänräpäyksessä, kun kauppiaan
waimo haukkasi sitä, hän muuttui Kultaomena lehmäk-
si. Leski alkoi samalla huutaa apua. Paikalle kiiruh-
tawille ihmisille hän sitten kertoi, että kauppiaan wai-
mo oli astunut harhaan, pudonnut lampeen ja wa-
jonnut pohjaan. Häntä koetettiin etsiä kekällä ja naa-
raamalla, mutta kaikki turhaan.

Kauppiaaskin oli saapunut sinne. . Kun hän ja Matja
aikoivat lähteä kotiin, seurasi Kultaomena lehmä ai-
wan heidän kantapäillään ja katseli koko ajan Matjaa,
samalla kun khyneleet waluiwat sen filmistä aivan

kuin katterasti itkemältä ihmiseltä. Kun he olivat tulleet kotiin, sanoi isä:

„Mikä lehmä tämä on? Parasta on ajaa se tiehensä.“

Mutta Matja alkoi rukoilla ja pyysi hartaasti, ettei Kultaomenaa ajettaisi pois, vaan sallittaisiin sen jäädä heille.

„Olkoon siihen saakka, kunnes saamme tietää, kenen se on“, sanoi isä.

Mutta omistajaa ei ilmestynyt, ja Kultaomena sai jäädä taloon.

Wuoden kuluttua kauppias ei enää nähnyt eikä kuullut ketään muuta kuin lesken. Leski oli lumonnut hänet rakkaudenomenalla. Hän rakasti wiefastelijaa tulisesti eikä toivonut mitään hartaammin kuin päästä naimisiin hänen kanssaan. Se olihin aiwan lesken toiwomusten mukaista. Niin pian kuin kauppias wain oli kosinut, pidettiin häät ja iloiset kemut, jonka jälkeen leski tyttarineen muutti kauppiaan taloon.

Nyt koitti Matjalle waikeat ajat. Yöt ja päivät äitipuoli räwäsi häntä. Oli aiwan merkillistä, ettei hänen kieltensä siinä kyhdisjä wäänthynyt pois sijoiltaan. Waikeaa tyttö olisi mitä tehnyt, tullut tahi mennyt, koskaan hän ei ollut äitipuolelleen mieliksi. Niin kauwan kuin oikea äiti eli, oli Matjaa pidetty kuin jalokweä kultarasiassa, mutta äitipuolen taloon tultua ei mennyt päivääkään, jolloin tyttö ei olisi wuodattanut wuolaita kyhneliä. Myrsky laimentuu jälleen, kun se on aikansa raiwonnut, mutta ilkeäsijuinen nainen ei koskaan wäsy miettiesjään uusia ilkeyksiä piinataksien sitä, jota hän on ruwennut wihaamaan. Maapurit

rafastivat Matjaa ja surkuttelivat hänen kohtaloansa, mutta äitipuoli ja sisarpuolet eivät voineet kärkeä häntä silmissään. He näet kahehtivat hänen kauneuttansa. He kiduttivat häntä kaikenlaisilla raskailta töillä toivoen, että raahustaminen ja laahustaminen tekisi hänet laihaaksi ja rumaksi, ja että aurinko ahavoittaisi ja raaihaitaisi hänen kasvosensa. Mutta heidän ponnistuksensa Matjan wahingoittamiseksi eivät ollekaan onnistuneet. Itse he laihtuivat ja rumentuivat harmista, sillä aikaa kun Matja tuli päivä päivältä yhä kauniimmaksi. Kohta pidettiin häntä seudun norjimpana ja kauneimpana neitosena.

Äitipuoli oli tästä kovasti harmissaan. Hän ei aavistanutkaan, että hänen omassa navetassaan oli lehmä, Kultaomena, joka auttoi Matjaa. Se tapahui seuraavalla tavalla: Eräänä talvi-iltana, kohta sen jälkeen kun leski oli vihitty Matjan isän kanssa, oli tämä suuttunut niin kovasti tytärsuooleensa, että oli ajanut hänet ulos ja käskennyt hänen hakea itselleen muualta turvaa talvipakkaisista vastaan. Tyttöparha ei tietänyt, mihin menisi, mutta päätti lopulta mennä navettaan säilyhätseen paleltumasta. Hän etsi Kultaomenan, kiersi käsiwartensa sen kaulan ympäri ja alkoi rajusti itkeä.

Keskityhön aikana sanoi Kultaomena hänelle ihmisäänellä:

„Älä itke, lapsoseni, äläkä kadota rohkeuttasi! Minä tiedän, kuinka vaikea sinun on elää, ja minä tahdon auttaa sinua hädässäsi. Minä olenkin sinun oikea äitisi, jonka ilkeä äitipuolesi on noitunut lehmäksi.

Yhtenä ainoana yönä vuodesja annetaan minulle ihmisääni takaisin, ja saan minä silloin puhua ainoastaan kolme minuuttia. Nyht on juuri se yö. Kuuntele tarffaan, mitä sanon sinulle! Niin pian kuin äitipuolesi wahingoittaa sinua jollakin tavoin, joko panemalla sinut liian kovaan työhön tahi muuten pahoin pitelemällä, niin tule wain minun luokfeni. Ryömi sijälle yhdestä korwastani, palaa ulos toisesta, ja heti on surusi kuin poispuhallettu, ja sinä muutut joka kerta entistä kauniimmaksi. Ja jos äitipuolesi määrää sinulle raskeampia töitä kuin voit suorittaa, niin tule wain tänne, minä autan sinua.“

Matja seurasi äitinsä neuwoa. Niin pian kuin äitipuoli oli ollut ilkeä häntä kohtaan, hän hiipi narvetaan ja heittäytyi Kultaomenan kaulaan ja walitteli hänelle hätäänsä:

„Kakas, kiltti äiti Kultaomena! Minua torutaan ja työdään. Minä en uskalla itkeäkään, enkä minä saa ollenkaan ruokaa. Äitipuoli on käskenyt minun kehätä kymmenen naulaa pellawaa, setäntyhykutoahienoksi palttinaksi, joka olisi vielä walfaištawa. Ja huomenaamuna warhain pitää kaihen olla walmiina.“

Matja ryömi sitten Kultaomenan yhdestä korwasta sijään ja toisesta ulos. Kaikki suru oli heti kuin poispuhallettu, ja työ oli walmis. Pellawat olivat kehättyt sekä kudotut, ja kudot oli lumivalkeata. Kun äitipuoli katsoi Matjan työtä, nousi hänelle sydän kurkkuun, hän mumisi jotakin itsöksensä ja piilotti kudoksen arkkuun tyttäriensä myötäjäisiksi, mutta tyttäripuolelle hän antoi vielä waikeampia töitä.

Uika kului. Matja muuttui päivä päivältä kau-
niimmaksi. Kaikki seudun nuoret miehet riensivät
kosimaan häntä, mutta kukaan ei tahtonut edes kat-
sahdaakaan sisarpuoliin. Uiti tuli aivan mielettömäksi
kuukusta ja antoi kaikille kosijoille saman vastauksen.

„Minä en aijo naittaa nuorinta sifarta ennen wan-
hempia.“

Kun kosijat olivat menneet, hän purki kuukunsa
Matjaan ja kohteli häntä julmasti. Mutta waikka
hän olisi kuinka raiwoisasti lyönyt tytärpuolta, hä-
neen ei koskaan jäänyt pahoinpitelyn jälkeäkään. Sil-
loin päätti äitipuoli käydä tapaamassa tatiänsä Syn-
jätärtä kysyäkseen häneltä neuwoa, miten hän saisi
tytön turmelluksi. Synjätär-akka vastasi:

„Sinä et saa häntä tuhotuksi niin kauan kuin
teillä on tallella Kultaomena lehmä; sillä se on hänen
oikea äitinsä. Toimita siis niin, että lehmä teuraste-
taan ja lähetä sitten tyttö jollekin asialle minun luok-
seni, kyllä minä hänestä selwän teen.“

Seti kun äitipuoli oli tullut kotiin, hän sanoi kaup-
piaalle:

„Sinun pitää teurastuttaa Kultaomena. Se am-
muu kaiket yön, etten minä woi ollenkaan nukkua.
Eikä siitä saada maitoaakaan, niin että on aivan hyö-
dyttöntä enää pitää sitä.“

Kun Matja kuuli sen, hän joutui epätoivon wal-
taan ja rukoi isää, että hän antaisi lehmän elää. Sil-
loin synköysi äitipuoli hänen kimppeunsa ja hiusi:

„Sinä häpeämätön otus! Tahdotko sinä aikaan-
saada epäsohua meidän välillemme?“

Sitten hän löi Matjaa ja ajoi hänet ulos tuvasta. Ja kauppias ajatteli, että he aivan yhtä hyvin voivat teurastaa lehmän nytkin kuin jonkun aikaa myöhemmin. Hän lähettikin sanan teurastajalle, jotta tämä tulisi seuraavana päivänä teurastamaan Kultaomenan.

Nöllä meni Matja Kultaomenansa luokse, lankefi hänen kaulaansa ja sanoi itkien:

„Kakas Kultaomena äiti. Äitipuoleni ilkeydellä ei ole rajoja. Nyt hän on saanut sen aikaan, että sinut huomenna teurastetaan. Ja kenenkä luona minä onneton sitten löydän turvan ja suojan?“

Kultaomena vastasi ihmisäänellä:

„Mä itke, rakkahti lapsoseni! Rhyneleet eivät sinua kuitenkään auta. Kõhtalo tahtoo, että minä kuolen; eikä se olekaan mikään onnettomuus. Onnetonta tosin on, kun en edelleen saa auttaa sinua niinkuin olen tähän asti tehnyt. Mutta aivan tukea ja turvaa waille en kuitenkään tahdo sinua jättää. Kun minut on teurastettu, niin pidä warasi ja pyyhä teurastajan haffaamaan sinulle minun oikea sarweni. Kanna sitä mukana, minne ikinä menet, mutta älä näytä sitä kellekään. Niin pian kuin joudut hätään, aseta sarwi korwalle, kuuntele ja tee sitten niinkuin sarwi neuwoo.“

Seuraavana aamuna Kultaomena teurastettiin ilkeän äitipuolen läsnäollessa. Mutta heti kun hän oli mennyt tiehensä ja teurastaja alkanut pilkkoa lihaa, juoksi Matja paikalle ja pyyhki oikean sarwen muis-tofsi Kultaomenasta. Hän sai sen ja piilotti puseronsa alle.

Jonkun ajan kuluttua täntyi kauppiaan lähteä pitkälle matkalle asioitansa hoitamaan. Heti hänen lähdettyään muutti äitipuoli erääseen taloon aivan sen aarniometsän reunalle, jossa shöjätär-alka eli.

Tulipa shjsh. Eräänä iltana oli kauppiaan waimo pannut kaikki kolme tyttäntänsä työhön. Wanhin nypläsi pitsejä, keskimäinen kutoi sukkaa ja Matja kehräsi. Kaikki he olivat saaneet pitkän urakan. Äitipuoli sammutti walot jättäen wain yhden kynttilän tuikeamaan pirttiin, jossa tytöt istuivat ja tekivät työtään. Itse hän sitten meni levolle. Hetken kuluttua putosi jotakin kynttilän sydämen päälle, niin että kynttilä oli sammumaisillaan. Wanhin sisarpuoli oli nyt puhdistawinaan sydäntä, mutta odottikin itse asiassa sopiwaa tilaisuutta sammuttaakseen kynttilän, niinkuin äiti oli käskenyt.

„Mitä nyt teemme?“ shjsh hän.

„Ei ole tulenkipinääkään koko talossa, emmekä ole saaneet vielä työtämme walmiiksi. Jonkun täntyhjuosta hakemaan shöjätär-tädiltä tulta“.

„Minä en aio sitä tehdä. Sukkapuikot walaisewat tarpeeksi, niin että minä kyllä näen kutoa“, sanoi keskimäinen sisar.

„Enkä minä aio mennä, minun nyplähsneulani walaisee tarpeeksi“, sanoi wanhin sisar, joka nypläsi pitsejä.

„Sinä saat mennä hakemaan tulta! Siiruhda heti täti shöjättären luokse!“ huusivat molemmat sisarpuolet Matjalle ja työnsiwät hänet huoneesta ulos.

Matja meni kammioon, jonka äitipuoli oli antanut

hänelle asunoksi, rupeesi lattialle istumaan ja alkoi miettiä:

„Minikä tähden minun pitää kärsiä sitä, että he ovat joka päivä ilkeitä minua kohtaan? Minä menen miellläni syöjättären luo, sittenpä hän tulee loppu minun kärsimyksilleni.“ Sitten hän otti esille Kultaomenan sarven ja asetti sen korvallensa. Silloin hän kuuli äänen ikäntuvin kaukaa kuiskaavan:

„Älä ole lemoton, rakas tyttöseni! Mene vain sinne, mihin olet lähetetty. Mutta muista ottaa sarvi mukaasi ja kysy aina vähä wälä neuwoa siltä, niin ei sinulle syöjätär=akan luona tapahdu mitään pahaa.“

Matja piilotti sarven puseroonsa, teki ristinmerkin ja läksi kulkemaan aarniometsään.

Hän kulki, kulki, astui koko yön. Juuri aamun sarastaessa hän näki weräjän metsässä. Siinä se olikin syöjätär=akan tupa. Se oli rakennettu kananjalokojen ja kufon kannuksien waraan, ja sen ympärillä oli aita ihmisten luista. Aidan seipäihin oli pistetty pääkalloja, ja niiden filmänreijissä hehkui niin woimakas tuli, että se walaisi koko metsänaukeaman, aivan kuin olisi ollut waloiša keskipäiwä. Aidanseipäät olivat sääriluista, ja käsiwarren ja käjiterän luut pitivät porttia kiinni, ja lufon muodosti teräwähampainen leuka. Wihaisesti haukkuwa koira juoksenteli aitauksen sisäpuolella.

Matja tuli kauhuista aivan myhäksi. Hän painautui erästä puuta vastaan eikä uskaltanut edes warwistaakaan.

Utkiä ajaa karahutti ihmeellinen ratsastaja aukeaman halki. Hän oli hohhtawan valkoinen kasvoiltaan, ja hänellä oli valkeat vaatteet. Hänen hevonsensa oli valkea ja satulawaljaat olivat valkeat.

Päivä valkeni, kuu katosi wuorten taakse ja hehku riutui pääkallojen silmäaukoista. Ratja seisoi liikkumattomana, kauhusta hämmentyneenä puun wiereissä.

Kohta karahutti uusi ratsastaja esille. Hänen kaswonsa ja vaatteensa olivat punaiset.

Murinko kohosi taitwaan rannalta.

Ratja seisoi edelleenkin paikallaan eikä tietänyt, mitä hänen pitäisi tehdä.

Hän otti esille Kultaomenan sarwen ja asetti sen kormalleen. Väni haastoi silloin hänelle:

„Kohta tulee syöjätär-akka saaliinensa. Mene hänen luoksensa ja sano hänelle asiaksi. Tee kaikki, mitä hän käskyy, ja jos ken täällä pyhtää sinulta jotakin, niin anna hänelle, mitä hän pyhtää.“

Mies kaks alkoi metsästä kulua jylkinää, winkunaa ja tärinää. Rajuilma puhkesi, puut taipuivat maahan saakka ja maa huokaili sekä walitti. Syöjätär lähestyi. Hän ajoi huumarella, jota hän itse työntsi petkelellä eteenpäin, ja hän lausui luudalla jälkensä puhtaiksi. Portille saaruttuaan hän pysähtyi, katjeli ympärillensä joka suuntaan ja huusi:

„Huh huu! Wenäläisen wereltä tuoksuaa. Kuka täällä on? Wastaa!“

Ratja astui kauhun waltaamana akan luokse, niiaji sywään hänelle ja sanoi:

„Minä se olen, täti! Sisarpuoleni ovat lähettäneet minut tulta pyytämään.“

„Vai niin, tyttöseni, joko sinä viimeinkin teet minulle sen kunnian, että käyt tervehtimässä. Tule sisään wain ja auta minua pienissä askareissani. Jos teet sen tyhdytykseni, niin saat tulta. Jos et, niin — älä pane pahaksesi! — minä löytänen aidastani jonkin seipään, johon sinun pääkallosi sopii.“

Sitten kääntyi hän weräjään ja sanoi:

„Auetkaapa, warmat luffoni! Päästäkää sisään minut ja hanheni!“

Weräjä awautui itsestään ja syöjätär=akka ajoi pihamaalle ja wihelsi koiraansa.

Natja sipsutteli hänen jälkeensä aiwan hiljaa, ja weräjä sulkeutui taas heidän takanansa.

Syöjätär=akka kiipesi alas huhmareltaan ja huhmar mennä kolisi itsestään majaan. Hän meni sitten ma=kuufamariinsa, heittäytyi sänkyhynsä mukawaan asentoon ja sanoi Natjalle:

„Pane pöydälle, mitä uunissa on! Minä olen nälissäni.“

Tytölle tuli kiire laittaa akalle aamiaista. Uunissa oli niin wiljalti ruokaa, että siitä olisi wallan hywin riittänyt kuudelle miehelle, mutta syöjätär=akka sytyi kaikki sisäänsä. Natja sai mennä alas kellariin juomia, mettä, olutta ja wiiniä noutamaan. Syöjätär=akka joi niistäkin jokaisen tipan. Natjalle hän jätti wain pienen porsaan sääriluun, josta hän itse oli kalunut kaiken lihan.

„Nyt minä panen maata ja nufun iltaan saakka.

Sinä et kuitenkaan saa olla toimeettomana sillä aikaa. Valmistu minulle aamiaiseksi yhtä paljon ruokaa, kuin nyt näit minun illalliseksi syöväni. Tänä iltana minä matkustan, ja silloin saat minulta vähän väkämää tyhön."

Tämän sanottuaan syöjätär-äkki nukkui ja kuorsasi niin voimakkaasti, että puiden kuitat lehdet irtaantuivat ja varisivat maahan.

Matja meni ulos ja istuutui portaalle. Hän aiko juuri ruveta kaluamaan porsaan sääriluuta, kun hänen luoksensa tuli vanha taffuturkkinen kiska ja sanoi:

„Miu, miau, pikku tyttö! Saanko minä sen ruokapalan, jonka syöjätär-äkki antoi sinulle?“

Matja muisti, mitä sarwi oli hänelle sanonut, ja hän antoi sääriluun kiskalle ja jäi itse ilman ruokaa. Hän meni katsomaan aknan aittaa ja kellaria ja wiljalatoa. Siellä oli runsaasti kaikenlaista tavaraa. Hän kanto keittiöön, mitä tarvittiin, ja ryhtyi laittamaan aamiaista, jonka syöjätär oli hänen käskenyt valmistamaan illaksi. Silloin pistähtyi muutamia rottia reijistään. Ne sanoivat:

„Kiltti tyttö, kiltti tyttö! Anna meille puuroa, niin me tarvittäisja autamme sinua.“

Matja antoi rotille puuroa. Hän laittoi sitten aamiaisen valmiiksi ja istuutui akkunan alle alkaen miettiä. Silloin tuli taloa wartioitsewa musta koira hänen luoksensa. Se oli hyvin vanha ja kowin laiha, pelkkää luuta ja nahkaa. Se sanoi:

„Päivää, hyvä tyttö! Miksi olet niin murheellinen?“

Matja kertoi hänelle, mitenkä hänen asiansa olivat.

„Anna minulle palanen lihaa, niin minä autan sinua, kun apua kaipaat.“

Tyttö haki lihapalasen ja antoi sen koiralle.

Kun iltaan vielä oli pitkästä aikaa ja Matjalla oli kaiikki jo valmiina, hän meni pihalle ja saapui weräjän luo. Silloin kuuli hän weräjän lausuvan ihmisäänellä.

„Hyvä tyttö, hyvä tyttö! Siwele wähän woita minun kantapäilleni, niin minä autan sinua, kun apua kaipaat.“

Matja haki woita ja siweli sillä luurankoweräjän kantapäitä. Silloin pyhyi pieni, aivan weräjän wieresjä olewa omenapuu:

„Otapa rusteasta palmikostasi hiustuffu ja sido minut kiinni seipääseen, jonka pitää tukea minua. Mahdollisesti vielä itse tarwitset minun apuani. Matja täytti omenapuun pyhynnön.

Illan tultua heräsi syöjätär-akka, söi aamiaisensa ja fanoi sitten tytölle:

„Minä lähden heti toimiini. Kuule nyt, mitä sinun on yöllä tehtävä! Minulla on koko wilja-aitallinen hirssiä, mutta joku on ilkeydesään sekoittanut multaa hirssiin sekaan. Siirrä nyt ennen aamun sarastusta kaiikki hirssiyhvät wiereiseen wilja-aitaan, mutta kuiwaa joka ainoa jyvä erikseen, jottei pieninkään multahiukkanen pääse mukaan. Älä unohda myöskään walmistaa ruokaa siksi kunnes palaan. Jos et ehdi tehdä sitä, mitä olen käskenyt, syön sinut huomisaamuna warhain illalliseksi.“

Matsumies karahutti taas esille pihamaan poikitse.

Hänen kasvonja, vaatteensa, hewosensa ja ratsastusneuvonja olivat pikimustat. Hän kiiruhti ohitse ja häwisi yhtä pian kuin oli tullutkin, aiwan kuin maa olisi niellyt hänet.

Tuli yö. Syöjätär=akka meni portaalle, kiljui ja wihelsi, ja huhmar petkeleineen wieri heti hänen luoksensa. Syöjätär nousi ajoneuwoihinsa ja mennä kolistutti tiehensä metsän läpi.

Matja seisoi itkien yksinään wilja=aitasja eikä tietänyt mitä tehdä. Silloin pieni rotta kiiruhti hänen luokseen.

„Mitä itket, pikku tyttö?“

„Onpa syhtä itkeä, hywä rotta! Syöjätär=akka on käskentyt minun kuitwata jokaisen hirssiyhvän tästä aitasta ja sitten muuttaa ne wiereiseen aitaan. Ja illallinenkin pitää minulla olla walmiina, kun hän palaa takaisin aamulla warhain.“

„Kyllä minä siihen neuwon tiedän, hywä tyttö. Mene sinä sisälle ja laita illallinen syöjätär=akalle, kyllä me rotat pidämme huolen hirsseistä.“

Matja aukaisi wiereisen wilja=aitan owen, ja silloin tulwi näkhywiin lukematon määrä rottia. Kufin niistä sieppasi yhden jhwän, kantoi sen toisesta aitasta toiseen ja kiiruhti sitten uutta noutamaan. Jo aikaa ennen päivän nousua olivat kaikki hirssit puhdistetut ja muutetut sekä syöjätär=akan illallinen valmis.

Walkea ratsumies kiiruhti pihan ylitse. Namu alkoi farastaa.

Punainen ratsumies riensi ohitse. Nurinko nousi, ja hehku pääkallon silmäaukoisja sammui.

Buut alkoivat väristä, ja rajuilma ärjyi. Syöjätär-
affa lähestyi. Matja meni häntä vastaanottamaan.

„Oletko jo saanut työn valmiiksi?“ kysyi affa.

„Katso itse, kelpaako se sinulle, täti,“ vastasi tyttö.

Syöjätär meni ja tarkasti hirssit ja oli harmissaan, kun ei löytänyt mitään muistutuksen aihetta.

Hän sanoi:

„No, yhtä kaikki, kun ei tänään, niin huomenna.“

Sitten hän huudahti: „Uskolliset palvelijani! Sydämeni uskotut! Jauhakaa minun hirssini!“

Ilmasta syöksyi esille kuusi käsiparia, ne ottivat hirssin ja veivät sen pois. Sitten syöjätär-
affa kutsui luoksensa koiran ja kissan ja sanoi:

„Se, senkin laiskamadot! Pysytääpä walweilla tänään ja pitääkää silmällä tuota tytön tylleröä, ettei hän pujahtaisi tiehensä. Kun minä herään, pääsette vapaaksi. Sanokaa myöskin weräjälle ja omenapuulle, että nekin täyttäisivät welvollisuutensa. Muuten onnettomuus kohtaa teitä kaikkia.“

Syöjätär-
affa meni sisälle, söi ja joi kelpolailla ja paneutui sitten makaamaan niinkuin edellisenäkin aamuna. Sitä ennen hän sanoi Matjalle:

„Nyt et tarvitse laittaa mitään illallista. Lämmitä vain uuni niin kowasti, jotta se tulee hehkuvan kuumaksi. Mutta ensin täytyy sinun istua minun wieresjäni ja etjiä päätäni, kunnes minä nufun.“

Matja istuutui afan wiereen.

„Minikätähden sinä sillä tavoin tirkistät minuun, lapsi? Wai tahdotko kysyä jotakin?“ tiedusteli syöjätär-
affa.

„Niin minä wähän ajattelin, kunhan wain uskaltaisin.“

„Myh, myh, mutta punnitse ensin. Glämä on lyhyt, oppimista paljon.“

„Kun tulin tuolle aukeamalle, näin sen ylitse kiitävän ratsumiehen. Hän oli walkeakaswoinen ja walkeawaatteinen, ja hewonen, jolla hän ratsasti, oli niinkään walkea. Ken hän oli?“

„Minun palvelijani Päiwänwalo“, sanoi syöjätär.

„Hetken kuluttua tuli punainen ratsumies punaisen hewosen selässä. Ken hän oli?“

„Minun Punainen Kurinkoni.“

„Kuka sitten oli se mustalla hewosella kiitäwä musta ratsumies, jonka tänä päiwänä näin ratsastawan aukeaman yli, ja joka pihalle tultuaan yks kaks häwisi näkymättömiin?“

„Se oli minun Synkkähöni. Raikki kolme ovat minun uskollisia palvelijoitani“, wastasi syöjätär, kääntyi seinään päin ja alkoi kuorsata, niin että kuiwat lehdet putoilivat kokonaisina parwina puista.

Ratja pysyi paikallaan vielä hetkisen ja meni sitten portaalle. Kisja juosta piipersi hänen luokseensa ja sanoi:

„Myt tuhosi tulee, tyttö parka! Syöjätär käski sinun lämmittää uunin hywin kuumaksi, koska hän aikoo paistaa sinut ja syödä aamiaiseksi tänä iltana. Tee niinkuin akka on käskenyt, mutta waro panemasta peltiä kiinni. Ehkenpä sitten onnistut paeta täältä sill' aikaa, kun hän koettaa lämmittää uunia uudelleen. Jo nyt olisi hywä paeta, mutta emme woi päästää

sinua ennenkun hän herää. Sillä hän on käskentyt meitä wartioimaan sinua siihen asti, ja hänen käs-kyjänsä meidän täytyy totella."

Matja seurasi kissan neuvoa ja lämmitti uunin, mutta ei sulkenut peltiä.

Syöjätär heräsi.

„Oletko lämmittänyt uunin kunnollisesti?" kysyi hän.

„Kyllä, täti."

„Onko se tarpeeksi kuuma?"

„Kyllä se oli jo hyvin, kun sitä lämmitin, mutta ehkä se on jo ennättänyt jäähtyäkin."

Syöjätär meni katsomaan ja huusi äkeisjään:

„Sinäpä olet oikea pääsinpää! Etkö hymärrä, että pellit pannaan tavallisesti kiinni! Uunihan on aiwan kylmä. Mene kehruuhuoneeseen kehräämään, minä hoidan uunin, niin että se todellakin tulee kuumaaksi."

Syöjätär sytytti tulen uudelleen ja heitti koko kuor-mallisen halkoja uuniin. Matja istui kehruuhuoneessa, kehräsi ja tuumiskeli, mitenkä pääsisi noidan luota pakoon. Hän otti esille kultaomenan sarven, kuun-teli ja sai seuraavat neuvot:

„Tuolla nurkassa on arkku. Nukahse se ja ota sieltä pyyhkinliina ja kampa. Kun sitten pakenet ja syöjätär seuraa kintereilläsi, niin heitä kampa taaksesi. Ja jos se ei vielä auta, niin heitä myöskin pyyhkinliina. Muista myöskin ottaa mukaasi yksi aidanseipäissä olevista pääkalloista. Heti hämärtäessä on paras pakeneamisen aika."

Juuri kun Matja oli saanut arkun auki, ilmestyi syöjätär arkun luo ja kysyi:

„Kehräätkö, lapseni? Kehräätkö, pieni ystäväni?“

„Warmasti minä kehään, rakas täti. Warmasti minä kehään,“ vastasi Matja, waikka hänen hampaansa kaljivat kauhusta.

Syöjätär poistui. Silloin Matja kuuli, että omea raawittiin. Hän awasi, ja kissa hyppäsi sijään sanoen:

„Kakene nyt, hyvä tyttö! Ulkona alkaa jo hämärää. Juokse, minkä juinkin jaksat!“

Matja shökkäsi ulos kehuuhuoneesta. Koira laski hänet ohitensa, weräjä awautui hänelle itsestään ja omenapuu wäistyi pois tieltä. Hän sieppasi yhden pääkallon tukineen ja kiiruhti metsään katsomatta ympärillensä.

Kissa istui rufin ääressä ja polki pyörää, mutta kehuulangasta ei tullut tolkkua. Kissa wain jotki langan. Syöjätär tuli ikkunan luo ja kysyi:

„Kehräätkö sinä, lapseni? Kehräätkö sinä, pieni ystäväni?“

„Warmasti minä kehään“, vastasi kissa. Syöjätär shökkäsi kehuuhuoneeseen ja huomasi, että Matja oli kadonnut. Hän pieksi kissaa ja sätti siitä, ettei se ollut kynjintyt filmiä tytön päästä.

„Minä olen palwellut sinua monen monta vuotta, enkä ole sinulta koskaan saanut edes kuivaa leivän murenetta. Mutta tuo tyttö antoi minulle oikean reisiwiipaleen“, vastasi kissa.

Syöjätär hökkäsi koiran kimppuun ja kysyi, miksi se ei ollut haukkunut. Koira vastasi:

„Minä olen palwellut sinua monen monta vuotta, enkä ole sinulta koskaan saanut edes kalutun luun

siirpaletta syödäkseeni. Mutta tuo tyttö antoi minulle oikeata lihaa.“

Syöjätär rienji weräjän kimppuun ja kysyi, miksi se oli auennut tyttölle. Weräjä vastasi:

„Minä olen palvellut sinua monen monta vuotta, etkä sinä ole koskaan minun kantapäitäni vedelläkään voidellut. Mutta tuo tyttö voiteli niitä voilla.“

Syöjätär syöksi puun kimppuun ja kysyi, miksi se ei ollut witsunut filmiä tytön päästä. Puu vastasi:

„Minä olen palvellut sinua monen monta vuotta, etkä sinä ole kehdannut nuoranpalaisellakaan sitoa minua tukeeni kiinni. Mutta tuo tyttö oli hywäsydäminen, otti suortuvan palmikostansa ja sitoi minut.“

Syöjättärelle tuli kiire. Hän istuutui huumarelleen ja alkoi petkeleellä kiertää itseänsä eteenpäin laikaisten luudalla jälkensä puhtaaksi. Niin läksi hän ajamaan Matjaa takaa.

Matja jamosi eteenpäin aarniometsän läpi. Oli jo pifimusta yö. Hänen ympärillään leijaili kamalia kummituksia, jotka tarttuivat hänen hameeseensa kiinni ja koettivat sulkea häneltä tien. Mutta hän wälitti wiis heistä, kiiti wain eteenpäin. Yhtäkkiä hän kuuli takaansa lähestyvän rajuilman tapaista ruskettä ja puhkeawan ukkosen kaltaista jylinää. Maa halkeili ja woihti tuskissaan. Syöjätär oli aiwan Matjan kantapäillä.

Matja kääntyi ja heitti kamman syöjätärtä vastaan. Siinä filmänräpäyksessä kaswoi tytön taakse niin tiheä metsäwiidako, ettei edes pieni rottakaan

oli jo voinut kulkea eteenpäin sen puiden runkojen lomitse.

Syöjätär syöksyi metsää vastaan, mutta ei päässyt askeltakaan eteenpäin. Hän kiljui raiwoista ja hyökkäsi sitten uudestaan puiden kimppuun kaluttaen hampaillaan tien viidakon lävitse.

Natja kiiruhti yhä eteenpäin. Aarniometsä alkoi loppua; valo rupeesi jo pilkkottamaan puiden lomasta. Silloin Natja äkkiä kuulee jälkensä entistä kauheampaa pauketta ja jylinää. Syöjätär on järsinnyt itsellensä tien viidakon lävitse ja tulee nyt täyttä vauhtia tytön perästä. Natja katsahti taakseen ja huomasi, että noita oli aivan hänen kintereillään.

Hän wiskasi pyyhkinliinan syöjätärtä vastaan. Siinä silmänräpäyksessä lewisi heidän välilleen mahtava sininen meri. Aallot tempasivat noidan ja kuljettivat hänen huumareinensa wastaiselle rannalle. Siellä seisoi syöjätär-akka ja puri hammasta raiwoisjaan. Mutta hän ei mahtanut mitään. Naiken lopuksi sai hän kauniisti kääntyä tyhjin toimin takaisin tuupaansa.

Ennen auringon nousua Natja jo seisoi äitipuolensa talon portilla. Hän ajatteli jo wiskata pois pääkallon, joka oli walaisnut hänelle tien aarniometsän pimeyksien läpi, mutta äkkiä hän kuuli Kultaomenan sarwesta sanowan:

„Pidä wain pääkallo kädessäsi, kun menet äitipuolesi luokse!“

Äitipuoli ja hänen tyttärensä ottivat Natjan hywin ystävällisesti vastaan ja kertoivat, ettei heillä

ole sen jälkeen, kun hän oli heidät jättänyt, ollut tulta talossja. He olivat käyneet useammaltakin naapurilta sitä lainaamassa, mutta niin pian kuin he olivat tuoneet sen sijään, oli se sammunut.

„Me toivomme ettei sinun tuomasi tuli sammu niin helposti“, lisäsi äitipuoli.

He astuivat sijään, ja kun pääkallon silmäaukoista tulwiva liekki sattui äitipuoleen sekä hänen tyttäriinsä, tunsiwat nämä heti polttavaa kipua, aivan kuin olisi heitä hehkuvalla raudalla kärkeennetty. He koettiwat piilottautua, mutta silmät seurasiwat heitä mihin ikinä he wain juoksivat. Hetken kuluttua he paloivat kuoliaiksi ja muuttuivat hiileksi.

Kohta sen jälkeen Matjan isä saapui takaisin matkaltaan. Matja kertoi hänelle, mitä oli tapahtunut. Ja sitten he eliwät rauhassa ja sopusssa ja olivat onnellisempia kuin koskaan sitä ennen. Sillä samalla hetkellä kuin äitipuoli oli kuollut, lafkasi myöskin hänen lumouksensa waiwutus Matjan isään.

Kultainen kala.

Saarella meren rannalla oli pienoinen, ränjistynyt mökki. Siinä asui ukko Jaakko affansa kanssa. He elivät suuressa köyhyydessä. Ukko oli valmistanut verkon ja alkoi kalastella merellä hankkien siten itselleen ja eufolleen jokapäiväisen elatuksen.

Kerranpa taas vanhus heitti verkonsa mereen ja alkoi heti vetää sitä. Se tuntui kowin, kowin raskaalta, raskaammalta kuin koskaan ennen. Töintustin Jaakko sai verkon maalle wedetyksi. Mutta katso! Verkko onkin tyhjä; kaisen kaikkiaan on wain yksi ainoa kala tarttunut. Mutta jepä wasta kala onkin! Se on aiwan kultainen.

Kala alkoi rukoilla ihmisen äänellä:

„Älä wie minua täältä, ukko kulta! Päästä takaisin siniseen mereen. Kyllä sen sinulle palkitsen; mitä haluat, sen minä teen.“

Ukko mietti, mietti ja wihdoin sanoi:

„Wähätpä sinusta lienee minulle hyötyä; mene ja pulikoï aalloisjasi!“

Hän heitti kultaisen kalan weteen ja läksi kotiinsa. Ukka kysyy häneltä:

„Saitko paljo kaloja?“

„En saanut muuta kuin yhden ainoa kultaisen kalan, mutta senkin heitin weteen. Se näet rukoili niin

hartaasti, että päästäisin sen siniseen mereen, ja lupasi tehdä, mitä haluan. Minua jäälitti kala, en tahtonut hänestä mitään hyötystä, vaan annoin mennä niine hyvineen.“

„Voipa sinua, vanha tolmuna! Sattui kerran käsiisi suuri onni, mutta sinulla ei ollut älyä pitää sitä.“

Ukko tuli aivan häyhtyi, jätti ukkoaan aamusta iltaan eikä antanut hänelle levon hetkeä.

„Menijit siltä edes leipää pyhtämään, eihän meillä kohta enää ole kuivaa kannikkaakaan, järsiäksemme!“

Ukko ei jaksanut pysyä lujana. Hän päätti lähteä kultaisen kalan luokse leipää pyhtämään. Niin hän saapui meren rannalle ja huuksi kowalla äänellä:

„Kala, kala, käännä pyrstösi mereen, pääsi minuun päin.“

Kala ui rannalle ja kyhyi:

„Mitä tarvitset, ukko?“

„Ukko on äkeisjään, leipää käski pyhtämään.“

„Mene kotiisi; siellä on leipää riittämään asti.“

Ukko palasi kotiin.

„No, akka, onko leipää?“

„Onhan tuota nyt, niin että riittää.“

Mutta sinäpä ollaan nyt uudessa pulassa. Karttu katkesi, eikä ole millä vaatteita hakata.

„Mene takaisin kultaisen kalan luo ja pyhdy uutta karttua.“

Ukko meni rannalle ja huuksi:

„Kala, kala, käännä pyrstösi mereen, pääsi minuun päin!“

Kala ui esille:

„Mitä tarvitset, ukko?“

„Aika tahtoihi uutta karttua.“

„Eikö muuta? Kyllä kartun saatte.“

Ukko kääntyi kotiin, mutta jo ovelle akka huutaa hänelle vastaan:

„Mene taitaisin kultaisen kalan luo ja pyyhä, että hän rakentaisi meille uuden talon. Mökisjämme on mahdoton enää elää; joka hetki saa pelätä, milloin se niiskoilleji luhistuu.“

Ukko läksi meren rantaan.

„Kala, kala, käännä pyrstösi mereen, pääsi minuun päin!“

Kala ui esille:

„Mitä tarvitset, ukko?“

„Toimita meille uusi tupa. Akka ei anna minulle sie- lun rauhaa. En tahdo, sano, elää vanhasja mökisjä; joka hetki saat pelätä, milloin se niiskoilleji luhistuu.“

„Älä ole huolisjasi, ukko hyvä. Mene kotiin, ru- koile Jumalaa ja kaiikki pyhyntösi täytetään.“

Ukko palasi rannalta. Hänen pihamaallansa on uusi tamminen, koristeleikkauksilla somisteltu pirtti.

Akka juoksee entistä kiukkuisempana ukkooan vas- taan ja alkaa vielä rajummin pauhata:

„Woipa sinua typerä löntti! Et sinä näy osaavan käyttää onnellista tilaisuutta. Pyyhtää tuvan ja ajat- telee, että kaiikki on jo sillä hyvin! Ei. Mene uudel- leen kultaisen kalan luo ja sano sille, etten minä tahdo olla talonpojan waimona; minusta pitää tulla ken- raalin rouwa, jotta ihmiset minua tottelisivat ja was- taan tullessa wyötäisiään myöten kumartaisivat.“

Ukko meni rannalle ja huusi kowalla äänellä:

„Kala, kala, käännä pyrstösi mereen, pääsi minuun päin!“

Kala ui esille, asetti pyrstönsä mereen, päänsä ukkoon päin ja kyysi:

„Mitä tarvitset, ukko?“

„Ukko ei anna minulle vielääkään rauhaa, aiwan on mennyt päästään pyörälle. Hän ei tahdo olla enää talonpojan waimona, hänestä pitää tulla kenraalin rouwa.“

„Hyvä on; älä ole huolissasi, mene kotiin, rukoile Jumalaa ja kaikki pyhyntösi tähtetään.“

Ukko palasi takaisin. Tuwan sijasta kohoaa pihamaalta kolmikerroksinen kivi palatsi. Sen edustalla juoksentelee palvelijoita, kofki hommailee keittiössä, mutta akka itse istuu upea, kullalla kirjailtu puvulla, komeassa nojatuolisissa ja jakelee käskyjä.

„Terwe waimo“, sanoi ukko.

„Sinä pölkkyypää! Kuinka uskallat sanoa minua, kenraalin rouvaa, waimokseksi? Hoi, palvelijat, viekää tämä mies talliin ja ruoskikaa häntä niin että tuntuu!“

Paitalle kiiruhtaneet palvelijat tarttuivat miehen kaulukseen ja laahasiivat hänet talliin, jossa tallirengit alkoivat häntä ruoskilla kestitä, pieksivät niin perinpohjaisesti, että hän töintuiskin kesti jaloillaan. Senjälkeen akka nimitti ukon piharengiksi, käski antaa hänelle luudan, jotta hän saisi puhdistaa pihamaata, ruoskaa ja juomaa hän saisi keittiöstä.

Ukon elämä ei ollut helppoa. Koko päivän hänen

piti puhdistaa pihaa, ja jos sattui jäämään pienifin rikka, hetipaikalla kuljetettiin hänet talliin!

„Mokomafin noita!“ tuumiskeli ukko. „Kun häntä onni kohtaa, hän muuttuu silmittömän ylpeäksi, ei edes tunnusta minua miehensä.“

Mutta tarvittiinkos siihen kowinkaan pitkä aika, ennenkun akka jo kyllästyi kenraalin rouwan asemaan. Hän käski tuoda ukon luoksensa ja komenji:

„Mlapa marsjia, wanha lato, kultaisen kalan luo ja sano sille, etten minä enää tahdo olla kenraalin rouvana; minusta täytyy tulla tsaaritar.“

Ukko meni meren rannalle:

„Kala, kala, aseta pyrstösi mereen, pääsi minuun päin.“

Kultainen kala ui esille ja kyysi:

„Mitä sinä tarvitset, ukko?“

„No, totta tosiaan, akkani on tullut entistä hullumaksi! Ei halua enää olla kenraalin rouvana, tsaarittareksi tahtoo tulla.“

„Älä ole huolissasi; mene kotiisi, rufoile Jumalaa, ja kaikki pyhntösi täytetään.“

Ukko palasi takaisin. Entisen talon paikalla hän näki pihalla korkean, kultakattoisen linnan. Sen ympäri kävelee wahtisotilaita tehden kiwäriilikeitä. Palatjin taakse laajeni suuri puutarha; edustalla oli wiheriä kenttä, jolle sotajoukko oli kokoontunut. Akka oli tsaarittaren loistawassa puwussa. Hän tuli linnasta kenraalien ja pajarien saattamana ja alkoi tarkastellen kiertää sotajoukkoja. Rummut pärisewät, torwet raikumat, sotamiehet kirkumat: „hurraa! hurraa!“

Mutta pianpa akka jo kyllästyi tsaarittarenakin olemiseen. Hän käski etjiä ukon ja tuoda hänet kirkkaiden filmiensä eteen. Synthy aikamoinen hälinä: kenraalit neuvottelevat, pajarit juoksevat ja kysyvät: „Mitä ukko se on?“

Töin tuskin he löysivät ukon takapihalta ja toivat hänet tsaarittaren eteen.

„Kuulepa, vanha lato“, sanoo hänelle akka, „mene kultaisten kalan luo ja sano sille, etten minä enää halua olla tsaarittarena. Tahdon tulla meren haltiaaksi, jotta kaikki meret ja kalat olisivat minun alamaisiani.“

Ukko kieltäytyi, mutta se ei auttanut.

„Jos et mene, niin pääsi poikki!“

Sydän kirkussa ukko kulki merta kohti, tuli rantaan ja sanoi:

„Kala, kala, käännä pyrstösi mereen, pääsi minuun päin.“

Ei kuulu kultaista kalaa, ei kuulu eikä näy! Ukko kutsuu toisen kerran: ei sittenkään. Kolmannen kerran kutsuu: äkkiä meri alkaa pauhata, aallot tuohua, valoisalle ja kirkaalle taivasmaalle nousevat synkät pilvet. Kala lähestyy rantaa ja kysyy:

„Mitä tarvitset, ukko?“

„Akka on tullut vieläkin hullumaksi, ei tyydy enää tsaarittarensaan valtaan; meren haltiaaksi tahtoo tulla, kaikkia vesisiä hallita, kaikkia kaloja komentaa.“

Kultainen kala ei vastannut sanaakaan; kääntyi pois ja sukelsi meren syvyyhteen.

Ukko palasi takaisin, katsoo eikä tahdo omia jil-

miänjätään uskoa: palatji on poisja, ja sen sijalla on pienoinen, ränjistynyt mökki ja mökissä istuu akka kulunut wiitta yllään.

He alkoivat nyt elää entiseen tapaansa. Ukko pyyhdisteli kaloja, mutta waiikka hän kuinka usein oliji heittänyt werkkonsa mereen, kultaista kalaa hänen ei onnistunut enää saada.

Mustalainen.

Mustalainen oli tullut leiriin hakemaan työtä. Mutta se oli turha yritys; hänen täytyi elää perheensä kanssa koko kuukausi ilman leipää. Jos olisi häneltä kysytty, millä he elivät, niin hänpä ei itsekään olisi osannut sitä sanoa. Lopuksi tuli elämä niin tuskalliseksi, että hän päätti josjakin ajaksi matkustaa pois perheensä luota ja jättää sen yksikseen.

„Ehkäpä matkan varrella jotakin ammattia löydän“, arveli hän. „Tehdöön kotijoukko mitä taitaa. Ja ainahan sitä annetaan pikemmin almuja orvoille, joilta isä on poissa. Eikä täällä ole sepan työtäkään. Kuukauden päiviin en ole naulaakaan takonut, ja siksi toiseksi, waiwaa jo nältäkin. Kylläpä me seu-
tuun tulimmekin; miehetkin saavat panna hampaansa naulaan.“

Hän waljasti tammansa ja läksi salaa matkalle sanomatta waimollensaakaan siitä luotua sanaa. Hän ajaa sillan ylitse, rattaan akseli katkeaa. Hän otti pienen firweensä ja aikoi hakata seipään akselin alle. Hän kiipeji pajuun ja alkoi hakata sen oksaa. Ujaapa mies siitä siivuitse, katsoo ja sanoo:

„Mustalainen, mitä sinä teet? Istut oksalla ja samalla hakkaat sitä poikki; waro itseäsi, putoat we-
teen!“

Mustalainen katsoi mieheen ja sano:

„Mene ja nouda tänne iso-ikäsi, niin minä opetan häntä.“

Hän jatkoi hakkaamista ja mies jatkoi matkaansa. Pianpa oksi katkesi ja mustalainen mättähti suinpäin weteen. Pulkoituaan pois vedestä hän läski ajamaan miestä takaa ja alkoi ahdistaa häntä:

„Mistä sinä tiedät, että minä putoan weteen? Vai tiedätkö sinä kaiikki?“

„Kaiikki.“

„Kuinka sinä kaiikki tiedät?“

„Minähän olen mustalaisten jumala.“

„No sittenhän sinä tietänet senkin, milloin minä kuolen?“

„Tiedän.“

„Sano, ole niin armollinen, sano!“

„Kun te olette weijareita ja warfaita, pitäisi teidän itsennekin se tietää.“

„Niin, mutta me olemme wain teidän warfaitanne, emmekä itsemme. Sano sinä totuus! Milloin minä kuolen?“

„Kun olet ennättänyt sitoa seipään affelisi alle ja alat nousta wuorelle, ja jos hewosesi korstaktaa kolme kertaa, niin sinä kolmannella kerralla kuolet. Siihen sinun ikäsi päättyy.“

Mustalainen riensi juoksujalasja takaisin ikäänkuin hänellä olisi ollut kiire kohtalonsa päähän. Hän korjasi hätähätä karrunsa ja alkoi nousta wuorta ylös. Hewosrähjä töin tuskin jaksoi wetää tyhjiä rattaita; mustalainen kulki jalkajain sinulla ja hoputti hewos-

taan. Tamma korskahhti kerran, wuoren puoliwälisjä uudistui korskahdus ja mustalainen jo walmistautui kuolemaan. Sitten korskahhti hewonen kolmannen kerran; mustalainen wiskasi ohjatset käsistään ja kaatui pitkin pituuttaan tielle. Siihen hän jäikin lojumaan, mutta hewonen kääntyi tiensyrjään ja alkoi syödä ruohoa.

Kuinka kauvan lienee kuollut mustalainen tiellä maannutkaan, ennenkun ensi matkustaja, eräs tilanomistaja, saapui paikalle. Mustalainen tahtoi katsoa, kuka ajaja on ja nosti äkkiä päätään. Tilanomistajan hewokset peljästyivät häntä ja läksivät nelistämään. Saatuaan ne pysähtymään wuoren alla herra lähetti kuskinsa katsomaan, kuka tiellä makaa ja minkä tähden. Ruski saapuu paikalle ja kysyilee mustalaiselta, mutta tämä sanoo wain:

„Mä, hyvä ihminen, koske minuun; sillä minä olen jo kuollut!“

„Tule herran luokse, herra huutaa sinua.“

„Kuinka minä woin tulla, kun olen jo kuollut?“

Herra kuuli sen ja huusi suutuksissaan kuskille:

„Oyö hölmöä piiskalla!“

Ruski antoi heti aimo siwalluksen.

Mustalainen keikahhti pystyyn ja juoksi pakoon huutaen:

„Woi woi, wai näin tifeästi toisesjain maailmassa lyödään!“

Herra kuitenkin jääli miestä, käski antaa kopeikan hänelle ja ajoi tiehensä.

Mustalainen alkoi miettiä, hieroi käsivarjiansa ja

jalkojansa, koetteli päätänjää, katseli ympärilleen, ryhti, tuli lopuksi wakuutetuksi, että hän vielä oli elävien kirjjoisja ja jutteli itseksään:

„Mähtävästi se ei ollutkaan oikea mustalaisten jumala. Mutta se oli oikea, joka minut jälleen eloon herätti. Mitäs tekisin nyt? Lähdenpä ostamaan jotakin kopeikallani.“

Hän kohosi rattaille ja läksi ajamaan. Koko matkan hän puhdisti kopeikkaansa, jotta se olisi oikein kirkas. Torille saavuttuaan olivat häneltä filmät vähällä mennä nurin katsellesjaan kaikkea ruokatawaran paljoutta, ja hän päätti ostaa kopeikallaan sitä, mitä enimmäen annetaan.

Hän poikkeaa myymälään ja kysyy:

„Paljonko annetaan kopeikasta tätä mettä?“

„Kerran lujikasta nuolaiista“, vastasi kauppias. Mustalainen kääntyi pois ja huomasi ämmän, joka kantoi sylin täyden pippuria.

„Paljonko maksoit pippurista?“

„Enpä vähän, kopeikan kantamuksesta.“

Mustalainen ilostui kuulesjaan, että sitä tawaraa saa kopeikalla niin paljon. Hän meni ja osti koko kantamuksen pippuria. Siinä oli silpaa, waikkapa olisi uunia lämmittänyt.

Hän ryhtyi heti syömään saalista, ja kynneleitää alkoi walua wirtana hänen filmistään.

„Sttekää filmät“, sanoi hän, „itsehän näitte, mitä ostitte . . .“

Mutta kun woimat alkoivat häneltä raueta, pudotti hän taakkansa kainalostansa ja itkettyään ja tuumit-

tuaan tarpeeksi alkoi kestitä pippureilla laihaa koriania. Kun hewonenkaan ei huolinut moijesta herkuista, hän päätti epätoivoissaan ja nälissään myöden rattaineen päiwinensä ja kulkea jalkaisin eteenpäin.

„Hewonen wäsähtää“, hän huusi, istuutuen rattaiden reunalle, „wäsähtää tuossa tuokiossa. Ostakaa se ja syöttäkää, niin saatte nähdä, millaisen otuksen olette saaneet. Seitsemän päivää weti, seitsemän wuorokautta seisoi syömättä ja juomatta! Hih, sepä wasta hewonen! Hei! Katsokaa, tenellä on filmät päässä! Itse näette, itse sanotte, itse vielä kiitätte, vielä suutelette mustalaisen kättä. Se se wasta on hewonen!“

Suudot naurattiwat ihmisiä, mutta houkuttelivat myöskin ostajia. Waikkapa koko mustalaisen hewonen waljaineen ja kärryineen menikin yhdeksästä kopeikasta, niin mustalaispoika söi kuitenkin pitkistä ajoista watsansa oikein täyteen. Ostettuaan ruokaa tarpeeksi hän meni awaralle kentälle. Siellä hän söi ja syötyään lepäsi rauhassa ja mukawasti, eikä hänen tarwinnut pelätä mustalaisaffansa ja alastoman lapsiliutansa tungettelewaisuutta; oliwathan ne jätetyt kohtalon huomaan. Maattuuaan tarpeeksi hän huomasi kaukaa ihmisen pysyneen, astui hänen luokseen, tervehti ja kysyi:

„Kuka sinä olet?“

„Metsästäjä; minä menen ampumaan saalista.“

„No, metsästäjähän minäkin olen, mennään yhdessä“, sanoi mustalainen.

„Mennään wain. Mutta milläs sinä ammut?“

„Sittenpä hän nähdään. Nähtä sinä ensin minulle, millä sinä ammut, kyllä minä sitten nähtän ampumaneuromi.“

Läksivät. Jänis juoksee ohitse. Metsästäjä ampuu sen ja sanoo:

„Kas siinä on; minä olen tehnyt tehtäväni!“

He lähestyivät kylää. Sika maleksii porjaineen tiellä; mustalainen alkoi ajaa niitä takaa, sieppasi porsaan, pisti sen säkkiin ja sanoi:

„No nyt olen minäkin tehtäväni tehnyt; näin minä ammun!“

He pyhähtyivät yötä viettämään ja paniivat porsaan hiilille paistumaan. Metsästäjä rupeesi pyhäntä puhdistamaan, mutta mustalainen nukkui. Herättyään vasta aamun sarastaessa ja huomattuaan, että metsästäjä loikoi siinä lähellä ja tuli sawusi, mustalainen luuli vielä illan olevan. Vasta kun hänen towerinsa alkoi varustautua matkalle, hän sanoi:

„No, hyvä veli, syödäänpä vihdoinkin illallista. Minä hiukan nukahdin ja olin unisiani tsaarin wieraana ja söin sellaisia herkkuja, että jääli oli niistä luopua.“

„No etpä turhaan ollut tsaarin wieraana“, vastasi metsästäjä. „Minä odotin ja odotin sinua, mutta kun sinua ei kuulunut, en jaksanut enää odottaa, vaan söin porsaan!“

„Kuinka saatoit niin tehdä? Minähän näin herkut ainoastaan unesja!“

„Mistä minä tiesin, että sinä ne unisiasi näit; et sanonut sitä edeltäkäsin!“

„Minä jätän sinut“, sanoi mustalainen loukkaantuneena, „sinä olet epäluotettava ihminen, sinun kanssasi ei voi olla. Lähden hakemaan onnea!“

Saavuttuaan metsään hän osui maaluolaan, jossa asui tunnettu wäkewä roswo äitineen. Tällä miehellä oli jalopeuran woimat, eikä kukaan kyennyt häntä woittamaan. Hän ihmetteli, että wähäpätöisellä ihmisellä oli rohkeutta poiketa hänen luoksensa, ja hän kysyi mustalaiselta:

„Mitä sinä olet miehiäsi? Mitä tahdot?“

„Olen pahan wain ihminen, joka hakee elatustaan; sitä warten tännekin tulin . . .“

„Mitä on tarkoitusesi, wai woimiasiko tahdot minun kanssani koettaa?“

„Drittää sopii, koeta, voitatko minut!“

„Mitä“, sanoi roswo, „ratkaisepa tämä asia. Tässä on ihminen, joka wäittää, että hän on woimakkaampi minua.“

„Menkää yhdessä kantamaan kaimosta wettä. Kuka nostaa ja kantaa suuremman wesimäärän, hän on woimakkaampi toista.“

He menewät kaimolle. Roswo nostaa suunnatoman suuren saawillisen wettä, nostaa ja kantaa sekä laskee maahan sanoen:

„Siinä se on, nosta jos jaksat!“

„Mitä joutawia!“ wirrkoi mustalainen. „En minä sillä tarwoin nosta wettä.“ Ja hän alkoi punoa hirweän paksua nuoraa.

„Mitä siitä teet?“

„Kunhan maltat odottaa, niin saat nähdä. Minä kannan koko kairvon äidillesi.“

„Mä toki“, sanoi roswo, „et sitä tarvitse tehdä. Mennään pois.“

He menivät pois ja roswo kertoi kaikki äidillensä.

„No, menkää nyt kiviä pusertamaan, että saatte nähdä, kuka jaksaa voimakkaammin pusertaa“, sanoi äiti.

He menivät. Roswo asetti kiven toisen kiven päälle ja alkoi sitä painaa. Säfeniä jinkui ja kivi hajosi hieksä.

Mustalainen oli ennättänyt varastaa roswon luolasta piirakan, asetti sen paadelle, peitti kivellä, painoi ja sanoi:

„Mitä kiven painamista tuo oli oleminaan. Katso, miten meillä tehdään! Näetkö, kerskuri, näetkö, mämmiä aivan tulee?“

„Näen“, sanoi tämä ja meni kertomaan äidilleen.

„No, menkää viimeisen kerran koettamaan. Kumpi ottaa ja kantaa tänne suuremman sylhksen halkoja, hän on toista voimakkaampi.“

Menivät myrskynkaatamaan metsään ja roswo alkoi koota yhteen kaatuneita puita. Mustalainen katseli ja katseli häntä, pudisti päätänsä ja sanoi:

„Voi sinä, senkin hölmö, silläkö tavoin halkoja kannetaan?“

„No kuinka sitten?“

„Meillä on aivan toinen tapa. Mutta menepäs ja tuo minulle se nuora, jota aloin punoa kairvon wieresä“

„No, ja mitä sitten?“

„Minä punon sen loppuun, kiedon sen ympäri koko metsän, sidon kaikki yhdeksi kimpuksi ja kannan teille.“

„Älä tee sitä, odota, täytyy tiedustaa äidiltä, mihinkä me niin paljon halvoja pistämme? Ne voivat vielä näkyä syrjäänkin, ja ihmiset löytävät meidät. Odotahan.“

Roswo kertoi äidillensä, että niin ja niin on asian laita ja kyhyi: eikö olisi parasta sopia tämän wieraan kansja, jotta hän menisi tiehensä.

„No, sopikaa pois, poikaseni“, vastasi äiti.

„Mitä waadit, kunnioitettava bogatiiri, jos lähdet pois täältä etkä ole meistä enää tietäwinäsiikään?“

„Wastirahaa niin paljon kuin kantaa jaksan.“

„Ota kaikki mitä meillä on“, sanoi roswo ja ajatteli itsijensä: „So nyt hullusti käwi! Hän kantaa pois kaikki etkä häntä saa kullalla etkä hopealla maksetuksi!“

Mustalaiselle näytettiin kokonainen kuopallinen rahaa ja hän mätti säkkiinsä niin paljon kuin ihmisen woi-
milla saattoi kantaa, heitti taakkansa hartioilleen, jätti hyvästi ja läksi tiehensä. Roswo katsoi hänen jälkeensä ja sanoi:

„Tiedätkö, äiti hyvä, joko tuo mies oli hirweän ujo tahi on hän meitä wetänyt kelpolailla nenästä.“

„Kuinka niin?“

„Hänhän wei ainoastaan säkillisen rahaa. Minä olisin helposti woinut yhdellä sormella nostaa mokoman määrän.“

„Hyvä on“, sanoi äiti, ”kyllä hänen opetamme, jaksaa hän tulee toisen kerran.“

Mustalainen meni waimonsa ja lastensa luo ja pani heidät kaikki puhdistamaan wiiden kopeikan rahoja, hautasi ne maahan alajimensa alle, otti niistä pivollisen ja alkoi elää sekä herkutella.

Mustalaisen täytyi pysyä pakostakin paikallaan niin kauan kuin rahoja riitti; sillä pitihän hänen wartioida aarretta, eikä hänellä hevosensa häwitettyään ollutkaan millä lähteä liikkeelle. Hänestä tuntui tosi-asiassa hywin ikävältä elää yhdesjä paikassa aiwan kuin tammi tahti tafiainen, joka on kaswanut juurineen maahan kiinni. Mutta minkäs sille woi? Waikka mustalainen osajikin tuhlata kelpolailla pientä rahaa, hän jääli kuitenkin niitä, otti wain wiisijen tahti kymmenisen kopeikkaa kerrallaan. Mutta hänessä ei ollut miestä laskemaan pienistä rahoista kolmentymmenen ruplan suuruisia summaa hevosen ostamista warten. Kun aarre sitten alkoi loppua, oli kaikki jo myöhäistä.

„Ole waiti“, sanoi hän muistuttawalle waimolleen, „minä näin unisjani, että saan hevosen; ole huoletta, niin tapahtuukin, uni ei koskaan petä minua.“

Jonkun matkan päässä mustalaisen teltasta asui herra, joka oli suuri wetitka ja pilantekijä. Hänestä oli erittäin hauskaa saada ihmisiä suuttumaan tahti nenästä wedettyksi. Kerran hän taas koki juonen: hän ilmoitti haluawansa ruweta munkiksi ja tahtowansa lahjottaa kaisen maallisen omaisuutensa köyhille ja yleensä hywille ihmisille. Luonnollisesti ei tällaisista lahjoista haluawista hywistä ihmisistä ollut puutetta. Niinpä tulee eräskin mies, kumartaa nöyrästi, walittaa köyhyyttänsä ja pyytää herralta almua.

„Mitä sinä tarwitseisit?“ kysyy herra.

„Mitä wain surwaitsette antaa, isä; mitä armonne meille suo, kaikesta olemme hartaasti kiitollisia.“

„No jos lahjottaisin sinulle hyvän auran?“

„Kiitän nöyryimmästi“ sanoo mies, mutta seisoo paikallaan ja kynsii kormallistaan.

„No mitä vielä? Lehmän ehkä?“

„Kiitän kunnioittavimmin, teidän armonne . . .“

Hän seisoo yhä odottaen, että eiköhän vielä läksiji jotakin.

„Mitä, ukko hyvä, vieläkö sitäkin pidät vähänä, etkö jo sillä tule toimeen?“

„Niin, jospa teidän armonne vielä jotakin surwaitseisi antaa . . .“

„Kuinka, sinä tähttyvätön jäkki!“ huudahti herra.

„Näkyy, ettei sinun silmiäsi saa millään ruokituisi. Hyvät ihmiset, tulkaa tänne ja tuomitkaa. Mies saapuu pyytämään minulta jotakin köyhyyhteensä, minä lahjotan hänelle auran. Hänestä on se vähän. Lahjotan hänelle vielä lehmän. Sekin on vähän. Sillä tavalla kiitetään lahjoista? Tulitko sinä minulta veroa korjaamaan, wai mitä? Hyvä kirill, anna miehelle muksu hartiaan, ja työnnä hänet ulos ovesta!“

Tulepa toinen mies yllä rikkirewitty, wiheliäinen wiitta.

Herra kutsui hänet luoksensa, alkoi jäälitellä häntä ja huusi:

„Hoi, tuotaa tänne hyviä kuskinwaippoja!“

Toivat waippoja, ruvettiin walitsemaan. Tutkittiin tarkoin, mikä annettaisiin köyhälle miehelle. Kuski

valitsikin yhden, mutta herra hylkäsi sen kokonaan kelpaamattomana.

„Hywälle ihmiselle, näettekös, pitää lahjottaa hywää tavaraa. Antakaamme tämä“, jatkoi herra ojottaen kaikkein huonointa: „Nas tässä, hywä mies, pistä päällesi ja katso, sopiiko se!“

Miehemme silmät menivät wallan nurin, kun hän katjeli silkillä ommeltuja waippoja.

„Teillä on walta antaa, isä“, wirkkoi hän tarttuen kuitenkin kiinni parempaan pukuun.

„Mutta lausu mielitekoji“, janoi herra, „puhu juusi puhtaaksi!“

„Niin, jos teidän armonne minua kohden lankeaa, niin ehkäpä tuon waipan soisitte“, janoi hän ojottaen kaikkein uufinta . . .

„Hywä on, ota wain! Antakaa hänelle se.“

Mies pufi waipan ylleen.

„No kelpaako?“ kysyi herra.

„Mitjikä ei kelpaisi, isä, juokoon hywä jumala tielle terweyttä . . .“

Mutta mies kiefaili silkillä ommellussa wiitasjaan, taputteli käjillään kylkiänsä niiltä seuduin, jossa wyötä pidetään.

„No mitä vielä odostat, mies hywä?“ tiedusti herra ystämällisesti.

„Jospa sellainenkin hywyys minua kohtaisi, että minä, köyhä mies, vielä saisin teiltä wyön ja lakin, jos suwaitisitte niin . . .“

„Woi sinua, wetka ja lampaankäpälä! Kuuletteko, hywät ihmiset? Annoin hänelle wiitan; se ei ole hä-

nestä hyvä. Anna toinen, paras anna; annoin hänelle senkin. Siinäkään ei ollut vielä kylliksi. Sanoo: anna minulle wyö ja hattu! Höyhentäkää häntä, pojat, hyvästi, työntäkää pää edellä ulos!”

Kerran taas hän läski erään saapumaan hevostakillaan luvaten antaa rahaa. Kutsuttu tulee, herra päästää hänet aittaan, joka oli täynnä waskirahajafejä ja sanoo:

„Kas niin, hyvä weli, mätä rohkeasti, ota niin paljon kuin tarvitset!”

Kun wieras katsahti aittaan, hänen kätensä alkoivat warwista ja jalkansa horjua . . Hän ryhtyi mättämään ja kaatamaan kärryille. Hän ei katso ollenkaan, kuinka paljon kuormaa on jo kaadettu, hänen silmänsä ovat yhä wain kiinni säkeisjä, jotka ovat aitasja. Mätti, mätti ja lopuksi pyhähtyi, alkoi raapia niskaanja, kun näki, että oli tehnyt liian raskaan kuorman.

„Odotapa“, mietti mies, „koetan, jaksaafo minuun firottu kaaffini wetää . . .“

Hän otti ohjafset ja alkoi hoputtaa hevostaan, mutta kuorma ei liikahdakaan paikaltaan. Mies siwalsi kaaffia ruoskalla, hewonen nykäsee kärryjä; mies sukasee mahan alle ruoskalla, koni raukka ainoastaan kääntyy, polkee jaloillanja, forskuu, pyörittää häntäänsä ja päätänsä, mutta ei hiewahdakaan paikaltaan.

„Seis, seis!“ huusi herra. „Mitä sinä siellä teet? Woi sinua, ahne perso! Käskin sinun ottaa rahaa tarpeen mukaan, mutta sinä mätät niin paljon, ettei hewonenkaan enää jaksu wetää! — Raatakaa pois rahat, ottaaka sitten ruoska häneltä ja, pehmitettyänne

hyvästi hänen selkänsä, ajakaa hänet maantielle!”

Tästä herrasta mustalaisemmekin kuuli puhuttavan juuri samaan aikaan, jolloin hänen viisikopeikkaisensa olivat loppuneet. Hän istui ikävissään paikallaan ja ajatteli hevosta, jota hänellä ei ollut. Hän läksi herran luo, tulee pihalle, kävelee, katselee, milloin taasen uudelleen seisoo portin vieressä hattu kädessä ja odottaa niin kauan, kunnes palvelijat lopultakin kysyvät häneltä, kuka hän on, ja ilmoittavat herralle, että sellainen ja sellainen mustalainen on tullut ja hevosta muka pyytää.

„Mhää, odotapa vain“, ajattelee herra, „kyllä tästä taas hauskaa tulee“. Ja hän läksi ulos.

„Kuinka, veliseni, hevonenko sinulle pitäisi lahjoittaa wai mitä?“

Mustalainen kumartaa, eikä wirka mitään.

„Tuokaapa hevosia“, sanoi herra, „jotta me saisimme tässä koettaa ja walita, mikä paraiten sopii. Hyvällä ihmisellä pitää olla hyviä raawaita.“

Talutettiin esille kolmivaljakko: ensimmäinen hevonen on kallis, toinen vähän halvempi, kolmas sitäkin halvempi, mutta mikään ei ole talonpojalle oikein sopiva.

„Kousetpa tämän selkään“, sanoi herra mustalaiselle, osottaen halvinta. „Roeta sitä, miellyttääkö se sinua.“

Mustalainen kumarsti myötäisiään myöten, heittäytyi hevosen selkään ja piittaamatta enää tuon tairaallista mistään ratsasti ulos pihasta.

„Mitihinkä kiire“, huusi herra, „katsohan ensin, kelpaako se!“

„Lahjahewosen hampaita ei katjota, herra“, vastasi mustalainen, kumarxi sywään ja ajoi tiehensä.

„No sinäpä“, janoi herra, „olet reipas poika, enkä minä sinua petä. Uja wain matkoihiji, hewonen on jinun!“

Siitä lähtien mustalainen alkoi taas mielihywällä elää entiseen tapansa.

Rahaa on mustalaisen mahdoton hoitaa, rikkaaksi hän ei voi tulla, eikä hänellä myöskään ole kyhyä asua paikallaan. Mutta jos hänelle sattuu hywä hewonen, niin siitä hän kaikkein nopeimmin elpyy. Ja niin kävi tälle mustalaiselle.

Prinssi Karai ja Uljas Bulatti.

Bogatiiri = jatu.

Kunnia sille, kelle kunnia kuuluu, voima sille, joka voimakas on, ja uljuus sille, kuka uljas on.

Eräässä valtakunnassa, joka on aiwan khljethsten Makarian valtakunnan kanssa, eli kerran tsaari Godor, jota kutsuttiin Dinakorwaksi. Tsaari Godorilla oli yksi ainoa poika, prinssi Karai, ja Karai prinsillä oli yksi ainoa mielituumia, yksi ainoa ajatus: päästä metsien ja merien tuolle puolelle, kauas korkeiden vuorien taakse, ihmisiä katsomaan ja itseänsä näyttämään, ja palata sitten entisille asuinsijoilleen kauriin ruhtinattaren kanssa saatuinaan taistella ja mitellä nuoria voimiaan sekä koettaa oivallista keihästään ottelussa peikkoja ja jättiläisiä vastaan. Ja kun Karai prinssi tuli täysi-ikäisekksi, kun hän oli saanut bogatiirikasvatuksen, oppinut tuntemaan menneishyden tapahtumat, tottunut käyttämään miekkaa ja kilpeä, hän aikoi rukoilla tsaari-isää, että tämä päästäisi hänet merien taakse seikkailemaan, katsomaan oman valtakunnan porttien ulkopuolelle, karkaisemaan teräksistä, kuohuvaa rintaanja wieraassa ilmanalassa sinisen teltan alla.

„Mene“, sanoi tsaari Hodor Dinakorwa tarkoin kuuntelematta, mihin Karai prinsssi pyrki, „mene, huvittele, mutta tule pian takain. Ilman lasta ei ole ratsoja olla.“

Silloin Karai prinsssi meni tsaarilliseen talliin valittakseen itselleen voimiaan vastaavan oriin. Hän kulki kaikkien seimien ohitse, eikä löytänyt ainoatakaan tyhdyttävää. Kun hän vain asetti kätensä hevosen lanteille tahti selkään, niin eläin lankefi kuin lankefin polvilleen ja alkoi hirttua tuskaisella äänellä. Se ei luonnollisesti kelvannut Karai prinsssille. Jospa vain reisiä puristettaisiin hirnuisi, mutta kun jo kaatuu käden painosta, ei sellaisesta oriista ole prinssin ratsastettavaksi. Silloin prinsssi Karai otti jäykän kultakoristeisen kabulilaisen jousensa ja kottan sulilla sulitetut ruokoiset nuolensa ja läksi autiolle kentälle.

Tultuaan sinne vapaan taimaan alle hän huomaa ilmassa liitävän walkean joutsenen, joka on syömättä ja juomatta kiitänyt kolmannestakymmenennestä waltakunnasta. Karai prinsssi otti paraimman teräspäisen nuolensa, jännitti sen kaaren viimeiseen loukkuun saakka ja laukaisi sen joutsenta kohti sanoen:

„Sipaise, kottansulkkanuoleni, walkeaa, leweäsiipistä ja pitkäsulkaista joutsenta; sipaise häneltä wajemman siiven kolmas lento- ja ohjaus-sulka ja käste joutsenen pitämään tuskaisista kiirettä ja näyttämään minulle halujeni mukaisen hevosen, muuten lähetän toisen nuolen walkean joutsenen sydämeen.“

Silloin walkea joutsen, rohkea matkalainen, haastoi ihmis-äänellä:

„Kiitos sinulle, Karai prinsssi, kun et minua tappanut, vaan säästit minut. Mene sinne, minne nuoleji putoji, sieltä löydät, mitä haet.“

Karai prinsssi läksi hakemaan sulkanuoltansa ja tuli suoraapäätä kolmanteenkymmenenteen waltakuntaan, jossa kaswoi kaimenlaisia ihmeellisiä keittiökasveja aiwan samanlaisia kuin meidän kaswilawoilla kaswawat kurkkumme ja jossa, wertausjilla puhuen, rauskukalan helmiä ja kiiltävää merikultaa. Kootaan kahmaloitain tyhnestä merestä ja turkooseja, jalokiviä sekä itsestään loistawia kiviä kaimetaan lapioittain, mutta nuoltansa hän ei wain löytänyt. Kulkien mietteisjään ja huolisjaan wuoren ohitse, josta puhtaat kultasuonet tunkeutuivat esille aiwan kuin ihmisen sormet, hän kuulee ihmisen woihinaa wuoren sijästä, mutta ei woi ketään nähdä. Karai prinsssi kysyi tuntemattomalta, kuka hän oli, ja sai tietää, että wuoren sijällä istuu eläwä ihminen. Karai prinsjin teräspäinen nuoli oli läwistänyt tämän piikiviwuoren ja haawoitannut maanlaista wankia. Prinsssi Karai siirsi kivilaatan paikoiltaan ja näki ihmisen istuwan pienen rautaristikko-akunan takana. Silloin Karai järki ristikon ja laahasi wangin ulos. Tämä alkaa kiireesti puhua tehden kumarruksia wyötäisiään wyöten:

„Minä olen“, hän sanoi, „kuuluisa roswo Ujas Bulatti, jonka isä-ukkoji pani tänne maanalaiseen tyrmään istumaan; hän suuttui minuun siitä, että minä wietin omawaltaista elämää, tapoin häneltä porwareita, kauppiaita ja kunniallisia alamaisia. Mutta palveluksestaji, prinsssi Karai, saat tässä takaisin oi-

wallisen nuoleksi, ja kun menet, mihin minä käsken, niin löydät itsellesi mielejumukaisen hevosen, hevosen, jolla minä tein rosvoretkiä kahkitoista vuotta."

„Mutta onko tosiaan mahdollista, että nämäkin seudut kuuluvat isäni wallan alle?“ kysyi prinsssi ja ihmetteli, ettei tsaari Hodor Tinakorwa, hänen isänsä, tietänyt hölyn pölyä näistä rikkaustista.

„Mene aukealle kentälle“, jatkoi Bulatti, „sieltä löydät kolme wiheriätä tammea. Ne seisovat keskellä ruohikkoa, johon johtaa kolme polkua. Tammien alla on rautainen ovi ja ovesa waskainen rengas, rautaoven alla on minun hevoseni kiviessä tallissa kahdenktoista oven takana, kahdellatoista lufolla kiinnitetynä. Lyö rikki lufot, ja uljas hewonen on sinun“.

Karai prinsssi teki neuwon mukaan, talutti kahdenktoista oven takaa, kahdentoista lufon lomasta, kolmen wiheriän tammien alta uljaan oriin, joka ei wawahtanut eikä taipunut prinsssin raskaan käden alla, waan tunnettuaan satulan seläsänjä alkoi iloisesti keikkua. Prinsssi nimitti hevosen Myrskykksi. Heti kun prinsssi istahti Myrskyn selkään, niin hewonen wain hirnahti, irtautui maan pinnasta ja kohosi yläpuolelle metsien, alapuolelle ajelehtiwien pilwien, kulki läpi laaksojen ja yli wuorien jaloillaan maahan koskematta, rienji yli jokien, yli leweiden soiden.

„Seis“, huutaa Uljas Bulatti Karai prinsssille. „Olenko tehnyt sinulle awun?“

Kuultuaan tutun äänen prinsssi pysäytti hevosen ja näki edessänjä Bulatin.

„Hyvän amun teitfin“, vastasi prinsssi, „minä tahdon olla edelleenkin sinun palvelijasi.“

„Ei“, sanoi Ullas Bulatti, „jos sinä et olisi päästänyt minua wankeudestani, niin madot olisivat syöneet minut; jo nytfin, huomaatko, ne ennättivät syödä hiukseni. Rotat kalusivat kentiesi korot. Minä olen sinun palvelijasi, prinsssi, etkä sinä minun. Kuule, milloin wain minua tarwitset, milloin omat woinasi eivät enää riitä, lausu silloin: missähän minun Ullas Bulattini lienee, ja minä olen heti luonasi.“

Sitten Bulatti huudahti ja wihelsi: „Harmoni, hyvä kimonni, tule eteeni niinkuin minä olen edessäsi.“

Harmoni neliesti siihen niityltä, Bulatti pujottautui sen toisesta korwasta sisään, toisesta ulos, söi ja joi watsansa täyteen, nyökäytti päätänsä prinsssille ja häwisi.

Prinsssi meni nyt noutamaan kaswattajaansa muis-
taen hallitsija-isän, tsaari Godor Tinarwan käskyn, ettei pidä lähteä matkalle ilman kaswattajaa. Katsas-
tettuaan kolme vuotta prinsssi saapuihin tsaarin pi-
halle. Hän otti mukaansa kaswattajansa ja läksi
uudelleen omille teillensä etsimään sankaritöitä. Hän
joutui kaukaihin maihin, sywiin rotkoihin, setripuu-
metziin, maihin, joissa ihmiset kulkewat alastomina ja
paljain jaloin, joissa on sylen paksuisia siiliskoja ja
sadan arsinan*) pituisia käärmeitä, joissa ihmisillä
on silmä selässä ja joissa he watsallaan syöwät ruo-

*) Arsinan on wenäläinen pituus mitta 0,71 m pitkä.

kaa ja kantawat päätänsä tasapainon wuoksi yläpuolella kaulaa bogatiirimaifilla olkapäillään. Uuwuttawa kuumuus ympäröi fiellä matkustajan, ja sinne nyt joutui prinsimme hoitajansa kanssa.

Korkeiden metsien ja sawisten sywänteiden läpi urimoituaan he wiimein, aivan henkitoreisiin saakka näännyksissä ollen, löysiwät sywän haudan, syntän kuopan.

„Tämä lienee kairwo?“ arweli prinsfi, „laskeudu sinne, kaswattajani, minä walutan sinut köynnöstä myöten, ehkä fieltä löhdät wettä.“

„Ei, prinsfi Karai“, sanoi hoitaja, „minä olen raskaampi kuin sinä, ja ehkä sinä et jaksakaan pitää kiinni. Anna minä lasken sinut alas; se on parempi, sinähän olet minua nuorempikin.“

Prinsfi totteli, kiinnitti köynnöksen wyötäijillensä ja laskeutui alas, joi tarpeeksensa ja täytti kypärinsä wedellä hoitajaa warten. Mutta tämä alkaafin puhua ihmeellistä fieltä.

„Kuulehan“, hän sanoi prinsfille, „sinä olet elänyt maailmasa prinsfinä, muta minä tawallisena ihmisenä, howin tallinhoitajana, portinwartijana, howimiehenä ja sitten jouduin sinun hoitajaksesi. Waihdetaanpa nyt wirkaa ja kutsuusta. Rupea sinä nyt minun hoitajakseni, minä rupean sinun prinsfiksesi. Jos suostut siihen, niin hywä on, jos et, niin minä hukutan sinut.“

„Älä hukuta“, pyysi prinsfi. „Mitä hywää sinä fiitä saat, että tapat minut? Itsehän sinä kerroit ja opetit minulle, kuinka toisessa maailmasa Jumala

rankaisee syntisiä; murhaajilta hakataan, niin muistan sinun sanoneen, kädet pois ja jahataan puisella sahalla seitsemän sataa vuotta hänen laulaansa. Niin sinä ferroit."

„Sahaa sinä minua toisessa, minä sinua tässä maailmassa“, sanoi hoitaja ja alkoi panna täytäntöön julmaa aiettaan.

„Odota“, huutaa hänelle prinsssi, „odota, pelkää Jumalaa; minä olen sinun palvelijasi, ole sinä minun herrani; tapahtukoon niin, amen.“

„En usko sinua“, sanoi hoitaja, „wanno minulle antawasi omakätisen kirjallisen sitoumuksen, että asiat tulevat olemaan niin.“

„Setä“, alkoi uudestaan prinsssi, „etkö sinä juuri opettanut minulle, ettei hätäwala ole wala, mutta kunniassana on arwokas, ja tsaarin sana pysyy niinkuin seinä? Jos luotat sanaan, niin luota; jos et, niin älä walittele sitä, mitä minä sinulle sitten teen. Anna, minä kirjotan, mitä sinä ifinä tahdot.“

Hoitaja antoi prinsssille kairvoon tuohia ja alkoi sanella hänelle:

„Wannon ja wakuutan tsaarillisen wereni kautta pishwäni hoitaja Mitrukan ikuisena orjana ja tunnustan hänet prinsssiksi.“

Niin lausui hoitaja, ja prinsssi kirjotti sen tuohien, antoi hoitajallensa asetettuaan tsaarillisen sinettinsä alle. Hoitaja hinasi sitten hänet ylös ja alkoi riistää ja raastaa häntä alastomaksi sekä ryhtyi waihtamaan pukuja, sota-aseita ja tamineita.

Sääli oli prinssin luopua laillisista oikeuksistaan;

mutta mikäs siinä auttoi? Hän antoi hoitajallensa kypärinsä kultaijine kasvonjuoksineen ja kalifewine käärmeineen, joka hopeisien wieterijalkojensa kynsillä piti omituisesti kypärän harjasta kiinni ja kävellessä sekä seistesjä yhtämittaa heilutti päätänsä; antoi myöskin renkaisen rautapaitansa, jonka edustaverkko oli karaintua, walkeata terästä, myöskin kymhymyisen nuijansa sekä tatarilaisen keihäänsä ja jäyhän kaarensa jousineen ja ruokonuolineen, jotka olivat sulitetut kottan sulilla ja silatut hopealla sekä kullalla. Mutta itse puki hän päällensä hoitajan karhean wiitan ja alkoi kulkea hänen peränsänsä niinkuin koira metsästäjän peränsä.

Sillä tavoin he ajoivat, ajoivat ja saapuivat Pantujewan waltakuntaan, sen pääkaupunkiin. Ja Mitruka hoitaja huusi kaituwalla äänellä:

„Soi, sinä tsaari Pantui, wanha noita, aukaise rautaiset portit, laske nostosillat alas, walmista wieraalle ruokaa ja tule antamaan kättä, pane meidät pehmeille tuoleille istumaan tammipöytien taakse, aseta pöydälle kalleita wiinejä ja tarjoa lämpimiä piirakoita, käske ilweilijät esille ja pane pidot toimeen!“

Tsaari Pantui kuultuaan suuren ja kuuluisan Karai prinsin, naapurinsa ja ystävänsä tsaari Godor Tinakorwan pojan tuloista heitti purppurawiitan hartioilensa, sieppasi walkean karpännahkaisen lakkinsa ja juoksi ottamaan vastaan Karai prinsjiä. Hän aukaisi rautaiset portit, laski nostosillat alas, meni kallista wierasta vastaan, paiskasi kättä, talutti pitkin kaupungin katuja, kuljetti sijään upeaan palatsiinsa pit-

fin walfotammijia portaita, asetti waahteraiselle istuimelle istumaan tamastifankaalla peitetyn pöydän taakse, kalliiden ja kuohuawien wiinien ääreen. Sitweilijät pantiin tanssimaan ja laulamaan kalliiden wieraiden huwittamiseksi.

„Minä tulin“, niillä sanoilla alkoi Karai prinszi, „mutta älkää unohtako, että tämä Karai prinszi ei ole oikea Karai prinszi, waan ainoastaan hänen hoitajansa Mitruka.“

„Minä tulin“, lausui waleprinszi, „teidän tsaarillisen armonne luokse, woimakas ja mahtawa Pantui, kofimaan itselleni . . .“ mutta katsoen prinsziin, joka seisoi norjunluisten owien wieressä kuten kamari-palvelija ainakin, katkasikin hän puheensa ja kääntyen tsaari Pantuin puoleen kumarji ja sanoi:

„Käskte, tsaari Pantui, wiedä minun palvelijani Mitruka keittiöön pesutyöhön palkinnoksi siitä, että hän matkalla teki niin paljon minulle kiusaa.“

Prinszi jätettiin astiainpesijöiden ja kuivaajien huostaan, mutta wallananastaja jatko:

„Minä tulin teidän armonne luokse, mahtawa ja woimakas Pantui, kofimaan itselleni tyttärtänne, prinsessa Sorjaa, jota minä olen kuullut suuresti ylistettävän, waikka minulla ei tähän asti ole ollut onnea nähdä häntä omin silmin. Niin, en ole nähnyt häntä, mutta tiedän ja puhun huhujen mukaan, että hän kauneudessa woittaa kaikki neidot, maa on täynnänsä hänen mainettaan, prinsessa Sorjasta olen kuullut meidänkin maasjamme laulettawan seuraawa:

„Silmät kuin haukalla, kulmakarvat kuin jopulilla, rinta kuin joutsenella, käynti kuin riikinkukolla.“

„Mielihyvällä ja ilolla“, sanoi vastaukseksi tsaari Pantui, „annan Karai prinsjille, rakkaalle naapurileni ja ystävälleni, ainoan tyttäreni Sorja tsaarittaren. Mutta nyt, rakastettu, laillinen wäwöyni, hyökkää waltakuntaani ja pääkaupunikiini kunniaton sotajoukko tsaari Kalinin johdolla. Hän woittaa minut, polttaa kaupunkini, tappaa uskolliset alamaiseni viimeiseen jaakka. Sekään ei olisi vielä mitään, mutta hän ottaa minut itsenikin wangiksi, wärjää maan punaiseksi tsaarillisella werelläni. Mitä silloin tapahtuu sinun morsiamellesi, minun armaalle tyttärelleni, prinsessa Sorjalle, sen sinä itse uljaana sankarina, joka et liene ainoastaan kerran tahi pari kunnialla sotaa käynyt, paraiten tiedät. Miinpä lyö tsaari Kalini, niin silloin Sorja on olewa sinun.“

Mutta silloinpa jo ratsastaakin airut tuomaan tietoa, että tsaari Kalini on tulossa, ja Pantuun waltakunnan pääkaupunikiin sotajoukko hyökkää aivan kuin maan alta nousten ja piirittää kaupungin teitä joka taholta.

„Hywä on“, lausui tämän kuultuaan waleprinsji; „hywä on, tsaari Pantui. Sen woin kaiikki tehdä, anna wain aikaa; aamu on iltaa wiisaampi ja humala juottawampaa kuin wesi. Minulla ei ole onnea tappelussa päiwällä, mutta yöllä minä kaikesta selwiän.“

Tuskin alkoi hämärtää, kun hän jo kutsui luoksensa

prinsjin ikäisestä tuvaista ja alkoi kumarrellen pyytää häntä:

„Älä muistele, prinsji, minun ilkeyttäni ja ajattelemattomuuttani; näethän itse, että kaikkia kohtaa sama onnettomuus. Mene ja aja pakoön kunniantomat joukot, ja minä annan sinulle silloin takaisin kirjotukseksi!“

Prinsji otti jähkän, kiinalaisilla kultakuvilla kirjailun jousensa ja sulavia nuolia sekä ratsasti ulos laskusiltoja myöten korkeiden muurien taakse, kaimantojen ja syvien rotkojen ylitse. Siellä pysähtyi hän ja huudahti:

„Hei, Uljas Bulatti, missä olet nyt?“

„Tässä minä olen“, virkkoi Bulatti, „mitä on hätänä, mitä voin hyväksesi tehdä, virka pian!“

Karai prinsji osotti hänelle taajan vihollisjoukon ja tsaari Kalinin. Uljas Bulatti vihelsi bogatiirin vihellyksen ja huusi uljaalla äänellä:

„Harmoni, hyvä kimoni, tule luokseni, niinkuin minä olen luonasi!“

Ja hevonen samoaa paikalle, maa rapisee sen karioiden alla, savu tupruaa patjaina ratsun korvista, tuli suihkuu sen sieramista. Uroot nousivat mainioitten hevosten selkään ja Bulatti lausui:

„Oyö sinä, prinsji Karai, teräsmiekallasi vihollisjoukon oikea siipi, minä hyökkään vasemman kimppeeseen.“

Bogatiirimme lähtivät työhönsä; toinen hyökkäsi oikealta, toinen vasemmalta puolelta vihollista vastaan, ja he tunkeutuivat aivan keskelle joukkoa; siellä tsaari Kalinin teltan luona he termehivät toijiansa:

„Tavoitko paljon?“ kysyi Uljas Bulatti prinsijältä.

„No, kun aloitin“, vastasi tämä, „oikealta siiveltä, niin hämääriin ja pimeään yöhön saakka hakkasin heiltä päitä poikki; pimeään tuloista puoliyön seutuihin saakka, jonka ajan he huusivat sekä jota taholta piirittivät minua, minä siivaltelin heitä suoraan otsaan; mutta sitten puoliyöstä aamuruskon koittoon asti hakkasin minä heitä niskaan ja leveihin olkapäihin; ja nyt päivän noustessa, niinkuin itsekkin näet, työ on melkein lopussa. Entä sinä, Bulatti, tavoitko paljon?“

„En tappanut paljon enkä vähän, kaikki tapoin aloittaen vasemmasta siivestä aina hamaan tsaari Kalinin telkkaan saakka. Ja niinkuin näet, tapasin sinut aivan keskellä.“

Sillä aikaa istui prinsessa Sorja pelon ja kauhun valtaamana korkealla ullakkoamarisjaan. Hän aukkai monivärisen aikkunan ja kuuli kaikki, mitä tapahtui ja tehtiin. Hän näki senkin, kuinka Uljas Bulatti palveluksensa suoritettuaan jätti hyvästi prinsijalle, hyppäsi hevosen selkään ja hävisi tulen suitsutesja hevosen sieraimista ja jakean savun sekaantuesja aamun usvaan. Hän näki, kuinka prinsji palasi takaisin avaraan pihaan kulettaen mukanaan kahlehdittua tsaari Kalinia aivan kuin tatarilaisista metsäkoiraa, jätti hänet hoitajansa haltuun ja itse työnsä tehtyään riisui pois päältänsä varustukset, pukeutui harmaaseen sarkanuttuun ja meni tupaan astiainpesijöiden luokse, ja kuinka waleprinsji otti prinsjin loistavat urhotyöt omikseen, käski hovipalvelijain toittotaa voiton kansan kuultawaksi ja suljetti tsaari

Ralinin tsaari-ijän, kalliin, laillisen appensa luokse aiwan kuin tatarilaisen metfästyskoiran.

Amupuolessa wietettiin tsaari Pantuin toimesta juurta juhlaa koko waltakunnassa. Hän itse miltei kantoi tsaarillisilla käsillään waleprinssiä, antoi hänelle suuria lahjoja, kultaisia formuksia, kalleita kiviä, hopeaisia ristejä. Mutta kun hän aikoi asettaa luullun mainion pelastajan pöhdän taakse prinsessa Sorjan rinnalle ja kästi prinsessan rakastaa häntä sekä kihlautua hänelle, silloin nousi prinsessa ylös, astui prinsä Karain luokse, joka oli suuren juhlan kunniaaksi korotettu sijäpalwelijaksi ja komennettu tarjoamaan ruokaa pöhdälle. Kaswot punastuen silkkihuimin alla prinsessa otti häntä kädestä ja lausui rohkealla äänellä:

„Ijäni, oma ijäni, kallis ijäni, tsaari Pantui ja te, tsaarin korkeat, kuuluisat ylimykset ja sinä, uskollinen kansa, tässä on minun sulhaseni, tässä minun kallis ylkäni ja puolisoni, tässä on myöskin teidän pelastajanne, kunnias prinsä! Te kumartelite julkeaa wallananastajaa, tahdoitte naittaa minut orjalle, kunniaattomalle! Koko yönä en minä nukkunut siunaaman hetkeäkään, istuin wain piilossa korkealla ullakohuoneessani, rukoilin Jumalaa teidän ja tsaari-ijän puolesta, ja Herra kuulikin minua ja antoi minun filmilläni nähdä sellaista, mitä te unisjannekaan ette ole nähneet, kuulla korwillani sellaista, mitä te syntymästänne saakka ette ole kuulleet!“

Ja kun prinsessa ilmotti kaikkien kuullen, mitä oli nähnyt ja kuullut, ja paljasti waleprinssin petoksen,

filloin tsaari Pantui ja hänen korkeat neuvostonja alkoivat ahdistaa miestä kysymyksillä:

„Jännitä ja laukaise“, huusivat he, „jos sinä ker-
ran osait valehdella ja varastaa, niin kaiteti osaat
heti kunnollisesti vastatafin. Kumpi teistä on tsaarin
poika ja kumpi on orjan lapsi?“

Hoitaja Mitruka otti poweltaan käärön, hapuili sitä,
käänsi auki ja näytti prinsjin omakätistä tuohikirjo-
tusta:

„Kas tässä“, sanoi hän, „on kirjotus, minun pas-
sini; siinä on sanottu, mikä minä olen miehiäni.“

Waleprinsjiltä otettiin kirjotettu todistus ja luet-
tiin siitä ääneen:

„Tämän kirjotuksen omistaja, lurjus ja suuri heittiö
Karamsin Panfilowin poika Mitruka, prinsji Karain
hoitaja, kumartaa sywään orjamaista selkäänsä ja
pyhtää itsellensä ansaittua rangaistusta.“

„Kuinka? Niin siinä ei voi olla!“ huusi Mitruka.

„Niin on, tule vaikka itse lufemaan!“ wastattiin
hänelle.

„Surkeus sentään“, lausui hän kynsien korwallis-
taan, „pitänee asian niin olla, koska niin on kirjotettu.
Minulla on toinen, pieni, warsinainen kirje, tämä on
nähtävästi wanhentunut kirjotus, en saa selwää, en
näe mitään!“

Prinsji wihittiin, hänelle juhliittiin tsaarillisesti,
häntä kannettiin käsin. Hoitaja Mitruka tahdottiin
ampua porttien ääreen, mutta prinsji sääli häntä ja
päästi hänet menemään omille leivillensä, omille
tuumillensa. Myöhemmin saatiin kuulla, että hän

oli jollakin tavoin päässyt sikopaimeneksi; siinä toimesja hän sitten vanhenikin — en tiedä elosjako hän vielä lienee vai joko lie kuolla kupsahthanut. Mutta tuohesta ukko ei ollenkaan kuulunut pitävän, tuohifonttia, jolla paimenet leipää kantavat, ei hän lainkaan kärsinyt silmissään eikä pannut sitä olkapäilleen. Usein hän ajeli takaa poikamiikareita, kun nämä ärshytivät häntä nurkan takaa huutaen: „tuohijetä, tuohijetä!“

Mutta prinsji matkusti takaisin omaan waltakuntaansa, tsaari-ijän Godor Dinakorman luokse ja toi mukanaan morjiamensa Sorja prinsesjan.

„Missjäs niin kauan olit“, kysyi häneltä tsaari Godor; „mihinkä sinua paholainen kyhditji?“

Ja kun prinsji kertoi tsaarille kaikki, mitä hänelle, prinsjille, oli tapahtunut, mitä hän oli kokenut ja mistä vaikeuksista selwinytnyt senjälkeen, kun oli jättänyt hywästi hänen tsaarilliselle korkeudellensa, silloin tsaari Godor lausui:

„Mutta minua alkoi sinun kohtalosi jo arweluttaa; minun täytyy tunnustaa, että kun kuulin wäähän sinusta, epäilin sinun ikipäiwitji jättäneen minut. Poikani, Karai prinsji, minä olen wanha, ja ehkäpä Herrä jo kohta korjaakin minut luoksesja; nousepa istumaan tänne näin minun sijalleni tsaarilliselle waltaistuimelle, tuomitse ja hallitse, tee mitä oikeus ja kohtuus on, syötä minua leiwällä, rakasta oikeauskoista prinsesjaa, pidä hurvia uskollisten alamais-tesi kansja ja muuten, niin, ennen kaikkea, älä kannamurhetta. Minä, totta puhuakseni, en oikein kuullut,

mitä jinä minulle ferroit. No, se nyt on aivan samman tefewää; olit, mišjä et ollut, teit, mitä et tehnyt. Glomme johdošta kaiſſi unohdamme ja toivotamme teille tšaarillijelta waltaištumeſtamme onnea!”

Jos ei miellytä — älä kuuntele.

Eräällä miehellä oli hyvin suuri hernemainio. Siihen lensi kurkia, jotka alkoivat syödä herneitä. „Odottakaapa“, mielti mies, „kyllä minä teiltä sääret kattaisen!

Hän osti ämpärillisen wiinaa, kaasi sen kaukaloon ja sijoitti sinne myös mettä. Kaukalon hän asetti kärryille ja läksi ajamaan pellolle. Saapui maatilfullensa ja asetti kaukalon wiinoineen ja mesineen maahan, mutta itse meni syrjemmälle ja rupeşi lepäämään. Silloin kurjet lentivätkin, alkoivat syödä herneitä, huomasiivat wiinan ja wetävät sitä poskeensa niin paljon, että siihen paikkaan kaatuvat.

Mies ei nyt juinkaan haukotellut, vaan juoksi kurkien luo ja sitoi minä ennätti niiden jalkoja yhteen, köytti kiinni ja solmitşi nuoran kärryihinsä sekä läksi ajamaan kotiin. Siellä kurjet wirkosivat täri-nästä, hakkasiivat siivillänsä, kohosiivat wähitellen ylös ja lentivät laahaten peräksänsä miehen rattai-neen ja hewosiineen.

Korkealle, yhä korkeammalle!

Mies sieppasi weitsen, leikkasi nuoran poikki ja putoşi suinpäin suohon. Monta wuorokautta hän istui siellä liejusja ja töin tustin pääşi lopulta pois. Palasi

jiitä kotiin, akka oli saanut lapsen, tähtyi noutaa pappi ristimään lasta.

„Ei“, sanoi mies, „minä en lähde pappia hakemaan!“

„Mitä et?“

„Pelkään kurtia, wiewät taasen pitkin pilwiä, pu-
toan wielä rattailta ja muserrun kuoliaaksi!“

„Mä pelkää! Me köytämme sinut nuoralla kiinni.“

Asettivat hänet rattaille, köyttiwät nuoralla ylt'-
ympäriinsä kiinni, hevonen käännettiin tielle päin,
hyötiin ferran, toisenkin ja hevonen läksi juoksemaan.

Kylän takana oli kairwo. Hewonen oli juottamatta,
ja sille johtui mieleen mennä juomaan. Se kääntyi
tieltä suoraan kairwolle. Kairwossa ei ollut kehää, he-
wosen waljaisja taasen ei ollut watsawhyötä, suitset
olivat ohjaajitta ja langet olivat wäljät. Hewonen
kumartui weteen ja langet putosiwatkin pään yli
tiehensä. Hewonen joi tarpeeksensa ja läksi takaisin,
mutta mies jäi rattainensa kairwolle. Samalla akka
ajoiwat metsästäjät karhua metsästä. Karhu juoksi,
minkä kypälistä läksi, juoksi rattaille ja tahtoi hypätä
ylitse. Hyppäsi, ja puuttuikin suoraan lanttiin! Se
huomasi, että nyt on hätä käsissä ja läksi loikkimaan
eteenpäin tähttä wauhtia.

„Hywät ihmiset, auttakaa!“ huutaa mies. Tästä
huudosta karhu entistä pahemmin peljästyy ja mennä
wohkasee yli puiden, kantojen ja soiden. Tuli mehi-
läistarhaan, kiipesi puuhun ja laahasi kärnynt peräs-
jänsä, mettä nähtävästi tahtoi maistaa, kiipesi aiwan
latwaan saakka, mutta kärnynt wain riippuivat jälestä.
Karhuparka! Siitä ei tuntunut asema hauskalta.

Jonkun ajan kuluttua saapuu metsän isäntä ja huomaa karhun.

„Uhaa“, hän sanoi, „satuitpa kynsiini! Kas wain millainen weijari: ei ole siinä kylliksi, että wain tulisi mettä syömään, vielä laahaa kärehtkin mukanaan pannaakseen muka kuorman!“

Isäntä sieppasi kirveen ja alkoi hakata puuta aivan juuresta. Puu kaatui, särki käreht ja tufehutti miehen. Mutta karhu hyppäsi längistä ja alkoi nelistää, minkä kypälistä läfsi!

No, olivat nekin kurtia!

Sijällys:

	Siv.
Wiifas waimo	3
Saituri	16
Jalaton ja sokea bogatiiri	19
Suulas waimo	35
Noiduttu kuningatar	41
Waromaton sana	58
Syöjätär	64
Kultainen kala	85
Mustalainen	92
Prinsji Karai ja Ulfas Bulatti	107
Jos ei miellytä — älä kuuntele	123

Index

	Page
Introduction	1
Chapter I	15
Chapter II	19
Chapter III	31
Chapter IV	41
Chapter V	54
Chapter VI	64
Chapter VII	77
Chapter VIII	87
Chapter IX	101
Chapter X	123

Suom. last. kirj. 5.
Kansanvalistus Seura
194

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 101 5975

Erittäin suosittuja ja halpahintaisia Lasten ja Nuorison kirjoja.

Suomalaisia satuja. I.

7 varsinaista, hauskaasti kuvitettua, erittäin sattuvaa kansansatua. 73 sivua. Yli 40 kuvaa.. sid. 1: —.

Valikoima Topeliuksen satuja Suomen lapsille.

16 satukuninkaan isänmaallista satua. Halpahintaisin Topelius-satukokoelma. Jokaisen lapsen kirja. 90 sivua. .... sid. —: 50

Kolmisoinnun Tarinoita lapsille.

15 mitä parhaiten valittua alkuperäistä suomalaista satua. 87 sivua. .... sid. —: 75.

Pakanuuden aika,

kirj. *Hilda Kähiköski*. Ainoan kertoilevan laajaksi suunnitellun, runsaasti kuvitetun „Suomen historian nuorisolle“ ensi osa. 224 sivua. 3: —, sid. 4: 50.

Suomen sota 1808—1809,

kirj. *Santeri Ivalo*. Pirtein, kansaisin, laajapohjaisin, kuvarikkain »Suomen sodan» muistokirjoista. 176 sivua. Yli 50 kuvaa. .... 2: —, sid. 2: 50.

Erämiehet,

kirj. *Väinö Voionmaa*. Erittäin mukaansa tempaava historiallinen kertomus 1500-luvulla tapahtuneesta erämaiden asuttamisesta. 110 sivua. 3 kuvaa. sid. 1: 25

Punainen kansa.

Kertomuksia intiaaneista, kirj. *Aleksandra Gripenberg*. 163 sivua. 11 kuvaa. .... sid. 1: 50.

Nämät samoin kuin muutkin lasten ja nuorison kirjat saatte edullisimmin ja mukavimmin kirjastoonne

Kansanvalistusseuralta, Helsinki
Eerikink. 3

Hinta 1 mk. 25 p.